

vergadering **19**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 12 januari 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	7
VERONTSCHULDIGINGEN	7
NIEUWJAARSWENSEN	7
MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid – 1093 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2 Voorstel tot aanvulling van de agenda	7
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Elisabeth Meuleman, Meyrem Almaci, Celia Groothedde, Jeremie Vaneeckhout, Tine Van den Brande en Stijn Bex over een duurzame aanpak en langlopende steunmechanismen voor de cultuur- en evenementensector tijdens de coronacrisis – 1091 (2021-2022) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	7
SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES Wijziging onder de toegevoegde leden	8
ACTUELE VRAAG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bijkomende ondersteuning voor het Nederlands in het onderwijs in de Vlaamse Rand	8
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de garantie op inhaalexamens voor studenten bij een covidbesmetting	11
ACTUELE VRAAG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het dreigende lerarentekort door exploderende coronabesmettingen ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het lerarentekort en de omikronvariant	15
ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uitblijven van een definitieve beslissing van de Vlaamse Regering inzake de stikstofproblematiek ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uitblijven van een definitief stikstofkader	22
ACTUELE VRAAG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vaccinatie van kinderen vanaf 5 jaar ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de campagne voor de coronavaccinatie van kinderen tussen 5 en 11 jaar ACTUELE VRAAG van Roosmarijn Beckers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de communicatie inzake de vaccinatie van kinderen onder twaalf jaar	28

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de noodplannen bij personeelsuitval in residentiële voorzieningen door de omikronvariant	35
ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over een draaiboek voor noodsituaties bij sociale huisvestingsmaatschappijen, naar aanleiding van de gasramp in Turnhout	39
ACTUELE VRAAG van Bart Tommelein aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de NAVO-Ruslandtop van 12 januari 2022	43
ACTUELE VRAAG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de betrokkenheid van Vlaanderen bij de voorbereiding en uitwerking van de coronabarometer	47
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het succes van crowdleningen van particulieren aan ondernemingen	50
ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe contact- en bemiddelingsaanpak van de VDAB voor de krapte op de arbeidsmarkt	
ACTUELE VRAAG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de dreigende personeelstekorten in verschillende sectoren van onze economie	54
ONTWERP VAN DECREET over maatwerk bij individuele inschakeling – 1022 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	60
Artikelsgewijze bespreking	68
ONTWERP VAN DECREET over het Vlaamse internationale beurzen-programma voor topstudenten – 1030 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4	
Algemene bespreking	69
Artikelsgewijze bespreking	75
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding" – 1041 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	76
Artikelsgewijze bespreking	80
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	80

MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid – 1093 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2 Voorstel tot aanvulling van de agenda	81
MOTIE van Kurt De Loor, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys, An Moerenhout, Hannelore Goeman en Björn Rzoska tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid – 1074 (2021-2022) – Nr. 1	
MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid – 1093 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2 Bespreking	82
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT tot aanpassing van de regelgeving voor hobbykonijnen – 1060 (2021-2022) – Nr. 1 Verslag	91
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het wegwerken van discriminatie tussen vastbenoemde en niet-vastbenoemde leerkrachten die moeder worden – 1061 (2021-2022) – Nr. 1 Verslag	92
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de indeling van Zwijndrecht in de regio Waasland in plaats van in de regio Antwerpen – 1067 (2021-2022) – Nr. 1 Verslag	93
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT tot rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen, en andere maatregelen ter versterking van de lokale democratie – 1070 (2021-2022) – Nr. 1 Verslag	95
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Elisabeth Meuleman, Meyrem Almaci, Celia Groothedde, Jeremie Vaneeckhout, Tine Van den Brande en Stijn Bex over een duurzame aanpak en langlopende steunmechanismen voor de cultuur- en evenementensector tijdens de coronacrisis – 1091 (2021-2022) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	96
ONTWERP VAN DECREET over maatwerk bij individuele inschakeling – 1022 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2 Artikelsgewijze stemming Hoofdelijke stemming	98 98
ONTWERP VAN DECREET over het Vlaamse internationale beurzen-programma voor topstudenten – 1030 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4 Artikelsgewijze stemming Hoofdelijke stemming	99 100

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding"	
– 1041 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze stemming	100
Hoofdelijke stemming	101
MOTIE van Kurt De Loor, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys, An Moerenhout, Hannelore Goeman en Björn Rzoska tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid	
– 1074 (2021-2022) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	101
MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid	
– 1093 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Stemmingen over de amendementen	102
Hoofdelijke stemming	102
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	103
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	106
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	106

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Filip Dewinter

– *De vergadering wordt geopend om 14.05 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel u mee dat de voorzitter, mevrouw Homans, ziek is en dus verontschuldigd is voor deze vergadering en misschien ook de volgende dagen, waardoor u het even met mij zult moeten doen.

De ministers Bart Somers, Lydia Peeters en Benjamin Dalle zijn verontschuldigd.

NIEUWJAARSWENSEN

De voorzitter: Mag ik u bij het begin van deze eerste vergadering van het nieuwe jaar allemaal een voorspoedig en een gezond 2022 wensen.

MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid
– 1093 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, op basis van artikel 50, punt 1, a), van het reglement wil ik graag vragen om een motie toe te voegen aan de agenda. Die motie zal zo dadelijk rondgedeeld worden.

De voorzitter: Dank u wel.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Elisabeth Meuleman, Meyrem Almaci, Celia Groothedde, Jeremie Vaneekhout, Tine Van den Brande en Stijn Bex over een duurzame aanpak en langlopende steunmechanismen voor de cultuur- en evenementensector tijdens de coronacrisis
– 1091 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Eerst en vooral ook mijn beste wensen aan alle collega's en een voorspoedige gezondheid aan iedereen, en zeker aan onze voorzitter Homans.

Ik zou bij dezen ook op basis van artikel 50, punt 1, h), van het reglement de spoedbehandeling willen vragen van het voorstel van resolutie van onder anderen collega Meuleman en andere collega's van de fractie over een duurzame aanpak en langlopende steunmechanismen voor de cultuur- en evenementensector tijdens de coronacrisis. Dat is al ingediend en is normaal gezien heel spoedig beschikbaar op de website en kan ook rondgedeeld worden.

De voorzitter: We zullen ons daar inderdaad ook later over uitspreken.

Het incident is gesloten.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

Wijziging onder de toegevoegde leden

De voorzitter: Dames en heren, voor de PVDA-fractie is in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie de heer Jos D'Haese als toegevoegd lid vervangen door de heer Kim De Witte.

ACTUELE VRAAG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bijkomende ondersteuning voor het Nederlands in het onderwijs in de Vlaamse Rand

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ook op mijn beurt de beste wensen voor het nieuwe jaar, collega's.

Minister, er was begin deze week goed nieuws. U kondigde aan dat u extra middelen gaat vrijmaken voor de scholen van het secundair onderwijs in de Vlaamse Rand: 3 miljoen euro om hen te ondersteunen bij de kennis en het promoten van het Nederlands, zowel bij de ouders als bij de leerlingen. U komt daarmee tegemoet aan een noodkreet van diezelfde scholen, die vorig jaar in een manifest hebben aangekaart dat de cijfers van de leerlingenpopulatie in hun scholen stilaan Brusselse proporties beginnen aan te nemen en dat in sommige scholen tot 75 procent van de leerlingen van buitenlandse komaf is en dat bijna de helft van de leerlingen in sommige scholen thuis geen Nederlands spreekt.

Dat zet uiteraard extra druk op de onderwijskwaliteit in die scholen. Het is voor vakleerkrachten dikwijls ook de taak om als taalleerkracht aan de slag te gaan, en dat geeft toch bijkomende uitdagingen. U maakt 3 miljoen euro vrij uit het Vlaamse Randfonds. Het is vzw 'de Rand' die zal instaan voor de coördinatie. Kunt u duiden hoe de scholen concreet een beroep zullen kunnen doen op vzw 'de Rand' om dat Nederlands te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U schetst inderdaad de problematiek. Als minister van de Vlaamse Rand, maar vooral als kind van de Vlaamse Rand, kan ik natuurlijk dagelijks getuigen over wat dat doet met onze scholen, in het basisonderwijs, maar zeker ook in het secundair onderwijs, heel die migratiedruk, die internationalisering, die ontnederlandsing. Het is daarbij een beetje de frustratie bij de directeurs secundair onderwijs in de Vlaamse Rand dat zij eigenlijk kampen met een gelijkaardige problematiek als het Nederlandstalige onderwijs in Brussel, wat op een steenworp afstand is van hun school, maar dat men daar structureel veel meer middelen krijgt per leerling dan de scholen in de Vlaamse Rand, die uiteindelijk met dezelfde problematiek kampen.

Daarom heb ik de directeurs secundair onderwijs samengebracht met vzw 'de Rand'. Want dat is natuurlijk een win-win. Enerzijds heb je de expertise en ervaring van vzw 'de Rand' als het gaat over integratieprojecten en taalprojecten in alle breedte. En daarnaast heb je natuurlijk de pedagogische praktijk en ervaring en wijsheid van de leerkrachten en de directies in het secundair onderwijs in de Vlaamse Rand.

We gaan grosso modo inderdaad twee sporen bewandelen. Ik trek 3 miljoen euro uit via het Vlaamse Randfonds waarbij we kiezen voor twee sporen. Enerzijds

gaan we centraal zo veel mogelijk ervoor zorgen dat alle scholen in de Vlaamse Rand maar ook daarbuiten kunnen rekenen op ondersteuning op het vlak van opleidingen. Ook als leerkracht is het een totaal andere job om te gaan met meertaligheid in de klas. Tegelijk komt er meer leermateriaal. Anderzijds zorgen we voor een aanpak op maat. Het ene is een centrale aanpak voor iedereen, het andere een aanpak op maat waarbij we een dertigtal scholen uit het secundair onderwijs in de Vlaamse Rand zullen selecteren om die op maat bij te staan en om concrete projecten gestalte te geven, ook op hun vraag afgestemd, op hun leerlingpopulatie, hun noden en zorgen en hun leerkrachten.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, u had bij het begin van de legislatuur een duidelijke ambitie: de Vlaamse Rand Vlaams en groen houden. Voor dat groene karakter hebt u voor een offensieve lijn gekozen: niet alleen het behoud van het bestaande groen, maar ook uitbreiding, open ruimte en extra groen.

Het is goed dat u nu ook op het gebied van taal een meer offensieve politiek, of dat u toch de hand reikt naar. Het is goed dat er instrumenten zijn die de leerkrachten en leerlingen ondersteunen. Het is tevens belangrijk om een aanbod te doen aan de ouders. Zoals ik in mijn inleiding zei, gaat het dikwijls over leerlingen die thuis geen Nederlands spreken. Extra ondersteuning voor hen zou zijn dat dit thuis wel kan, en dan moeten de ouders ook het Nederlands machtig zijn. Dat is niet alleen in het belang van het kind maar ook van de ouders zelf. Kennis van het Nederlands zal hen versterken op de arbeidsmarkt, en dat zal hun toelaten om in de lokale gemeenschap te integreren. Zal er vanuit uw programma ook een aanbod zijn aan de ouders om hen zowel binnen het onderwijs als lokaal beter te integreren?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, we zijn uiteraard zeer tevreden dat er extra middelen worden uitgetrokken om iets te doen aan de problematiek waar wij al lang op wijzen. Eigenlijk zouden we dit grondiger moeten uitspitten in de commissie omdat daar wellicht nog vragen zullen opduiken dan die ene hier.

Ik las in Het Nieuwsblad en De Standaard over de school in Groot-Bijgaarden dat ze een soort instaptoets doen. Ze hebben gemeten dat een heel aantal leerlingen in het eerste middelbaar nog niet eens het niveau van het vierde studiejaar haalt op het vlak van lezen. Het zou nuttig zijn om in alle scholen in de Vlaamse Rand die met zulke problemen kampen, een test op te zetten. U hebt er al ervaring mee, maar nu specifiek voor de Vlaamse Rand om eens te meten waar we staan, hoe dat komt en wat we eraan kunnen doen. Hoe komt het dat de ene school goed geschoolde kinderen aflevert en de andere niet?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Mijnheer Coel, dank u voor deze belangrijke vraag naar verduidelijking van de inzet van de middelen van het Randfonds. Minister, ik heb het al meerdere keren uw Sinterklaasfonds genoemd, want het zijn extra middelen. Ze zijn echt nodig en noodzakelijk, want de hele brede rand rond Brussel kampt met dezelfde uitdagingen van grootstedelijkheid. De vraag om verduidelijking is zeer terecht.

Minister, mijn vraag is zeer concreet, en u voelt ze al aankomen. Het zou zeer jammer zijn om die 3 miljoen euro te beperken tot de negen officiële gemeenten van de Rand. Zullen alle scholen uit de brede rand rond Brussel met dezelfde problematiek op gelijkwaardige wijze een beroep kunnen doen op deze middelen

om te werken aan de taalverwerving van de jongeren die school volgen in de Rand? Zullen de middelen ook ten goede komen van de jongeren die in de Rand wonen maar in Brussel naar school gaan?

We hadden het er al over. U weet dat er 26.000 jongeren in Brussel in Franstalige scholen zitten en in de Rand wonen. Hoe gaan we hen bereiken?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dank u voor de heel interessante vraag over het Nederlands als basis voor het leren. Ik denk dat we daar allemaal van overtuigd zijn. Wat me vooral intrigeert, is het feit dat de projecten heel sterk op maat zijn gemaakt. Het is belangrijk dat we daaruit kunnen leren, minister. De uitdagingen zijn er in de Vlaamse Rand, maar zeker ook Vlaanderenbreed. Ik hoop dat er ook een evaluatieprocedure aan gekoppeld is zodat we daaruit kunnen leren – heel specifiek ook gekoppeld aan de vraag van de heer Coel – om die ouder-participatie vorm te geven. Ik kijk in dat geval heel graag naar het volwassenen-onderwijs en de basiseducatie die daarin heel veel expertise hebben. Worden ze ook bij die projecten betrokken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil vooral niet werkloos toekijken als minister van Onderwijs, maar in eerste instantie als minister van Vlaamse Rand. We moeten het maximaal mogelijke doen om het Nederlandstalige karakter van onze regio te versterken. Maar het gaat niet alleen om die bezorgdheid. Als minister van Vlaamse Rand, maar ook van Onderwijs ben ik ook bezorgd om de onderwijs-kwaliteit. Een grote toestroom van anderstaligen of leerlingen die het Nederlands niet als thuistaal hebben, legt natuurlijk ook een druk op de onderwijskwaliteit voor iedereen in de scholen in de Vlaamse Rand. Daarom nemen we dat initiatief. Er zijn geen alleenzalmakende oplossingen. Er zijn geen silver bullet-maatregelen. Er is altijd een breed palet aan maatregelen. Daarom willen we zowel werk maken van een centrale aanpak waarbij we kijken naar de Vlaamse Rand want het gaat om middelen die worden geput uit het Vlaamse Randfonds waarbij ik die ook maximaal en zo ruim mogelijk wil inzetten en dat we daaruit lessen leren zodat we de goede praktijken kunnen exporteren naar de rest van Vlaanderen. Niet alleen in Vlaams-Brabant maar ook in de stedelijke context kampt het onderwijs immers met gelijksoortige problemen, als is het misschien niet zo intens als in de Vlaamse Rand. We willen daar absoluut naar kijken.

Als het gaat over het engagement van de ouders, is de timing niet toevallig. We willen de eerste initiatieven gestalte geven in de inschrijvingsperiode van maart en april want daar begint het. Anderstalige ouders zijn heel welkom in het Nederlandstalige onderwijs in de Vlaamse Rand, maar ze moeten ook beseffen dat het niet zomaar een vrijblijvende keuze is voor de schoolcarrière van de kinderen. Ze moeten er ook voor zorgen dat de kinderen ook buiten de schooluren in contact blijven met het Nederlands. De poort naar het Nederlands sluit niet om half vier, maar moet openblijven. Ze moeten het engagement nemen ook voor zichzelf als ouders dat ze minstens een notie van het Nederlands hebben en dat ze de progressie van hun kind in het onderwijs volgen en dat ze kunnen communiceren met de leerkrachten, maar ze moeten er ook voor zorgen dat hun kinderen in contact blijven met het Nederlands via het vrijetijdsaanbod en er niet voor kiezen om hun sociaal, sportief en cultureel leven te oriënteren op Brussel of het Franstalige verenigingsleven. De keuze maken voor het Nederlandstalige onderwijs is ook een keuze voor de Vlaamse Gemeenschap en dus ook voor het Nederlandstalige verenigingsleven.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik dank de minister voor de bijkomende duiding. Het is belangrijk dat we met dat project op maat ook breed gaan en inzetten op die extra ondersteuning voor zowel leerkrachten, leerlingen als ouders. Een gemeenschappelijke taal is de sleutel tot goed samenleven en in Vlaanderen en zeker in de Vlaamse Rand is die gemeenschappelijke taal vanzelfsprekend het Nederlands. We kijken uit naar een snelle opstart van dat project.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag of het fonds ook zal openstaan voor gemeenten buiten de officiële gemeenten van de Vlaamse Rand.

Minister Ben Weyts: U kunt dat in het verslag lezen, mevrouw, want ik heb wel degelijk op uw vraag geantwoord.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de garantie op inhaalexamens voor studenten bij een covidbesmetting

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): De blokperiode is net begonnen net als de vijfde coronagolf. Ik krijg al heel veel berichtjes van studenten die examens missen omdat ze een coronabesmetting hebben.

Dat zorgt natuurlijk voor heel wat stress, boven op alle stress die examens al met zich meebrengen. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat een besmetting vandaag gelijkstaat met een onvoldoende of een tweede zittijd. Die studenten vragen mij één ding: 'Geef ons de mogelijkheid om een inhaalexamen te doen in de eerste zittijd.' De garantie op zo'n inhaalexamen is er vandaag niet. De regels en procedures zijn overal anders. En waar er inhaalexamens mogelijk zijn, vinden die allemaal op één dag plaats. Maar gezien de duur van een isolatie missen de studenten vaak twee of drie examens. Als je dat allemaal op één dag moet inhalen, is dat natuurlijk ook geen oplossing.

Overal is het beleid een beetje verschillend. Bij de ene moet je naar de prof, bij de andere naar de ombudsman, bij de laatste is het de decaan die moet beslissen. Dat zorgt voor veel onzekerheid en stress. Niet alleen voor studenten. De voorzieningen, de hogescholen hebben het niet gemakkelijk. Er komt een enorme piek aan met personeel dat uitvalt en studenten die niet naar de examens kunnen komen. Dat vraagt heel veel aanpassing, heel veel vermogen om flexibel te zijn. Dat begrijp ik.

Ik zie dat er heel veel goodwill is. Veel hogescholen en universiteiten zijn al aan het versoepelen. Ze maken het gemakkelijker om een examen in te halen. Ze verlengen de periode voor inhaalexamens. Maar het blijft 'plikplok', er zit weinig lijn in. Minister, ik denk dat u als minister van Onderwijs ervoor moet zorgen dat de neuzen in dezelfde richting staan en dat iedereen door die examenperiode raakt.

Daarom heb ik een heel duidelijke vraag voor u: wilt u de inhaalexamens voor elke student garanderen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil altijd uitgaan van het beginsel dat studenten twee volwaardige kansen moeten krijgen. Anderzijds moet het ook haalbaar en te organiseren zijn voor de hogeronderwijsinstellingen. Je kunt natuurlijk alles op flessen trekken. Het is een zaak om een inhaalexamen te organiseren op om het even welk moment, een andere zaak is het om eenieder op allemaal verschillende momenten een inhaalexamen te laten afnemen. Er is inderdaad goede wil. Er is een wettelijke autonomie. Afspraken daaromtrent moeten worden vastgelegd in het reglement, dat ook wordt ondertekend door de studenten. Ik wil er mij daarmee niet vanaf maken. Je moet maximaal dat beginsel trachten te respecteren. Vroeger werden er helemaal geen inhaalexamens georganiseerd. Vandaag gaan de meeste hogeronderwijsinstellingen daar wel mee aan de slag.

In een vorige coronaperiode was de problematiek er eigenlijk ook niet echt – of ik heb er toch geen of amper melding van gekregen. Nu is er omikron en verwachten we wel problemen. Vandaar dat ik de hogeronderwijsinstellingen vraag om dat beginsel maximaal te respecteren. Samen met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) probeer ik, waar er goede wil is, daaromtrent afspraken te maken. Ik vraag een beetje souplesse. Er is absoluut goede wil. Het is iets anders om het altijd en overal georganiseerd te krijgen. Ik zou in dezen niet spreken in absolute termen, maar we moeten wel het maximaal mogelijke doen om ervoor te zorgen dat we dat beginsel respecteren, namelijk dat alle studenten recht hebben op twee volwaardige kansen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik ben blij dat u het principe van de twee volwaardige kansen onderschrijft. Het is inderdaad een bijzonder uitzonderlijke situatie. De meeste studenten hebben al vier bloktijden in corona meegemaakt, zes als ze een onvoldoende haalden en een tweede zittijd hebben gehad. Maar de hoeveelheid besmettingen vandaag is inderdaad ongezien. Dan is het inderdaad nodig om extra maatregelen te nemen.

Ik ben blij dat u het gesprek wilt aangaan en dat u daar initiatief voor wilt nemen. Ik hoop echt dat u de boodschap geeft dat binnen de mate van het mogelijke de eerste examenkans gegarandeerd moet worden. Ik begrijp dat het organiseerbaar moet blijven. Als iemand vijf examens mist... Maar het uitgangspunt moet zijn dat iedereen de kans moet krijgen om inhaalexamens te doen. Het uitgangspunt moet ook zijn dat, als het er meerdere zijn, dat niet op dezelfde dag kan gebeuren.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord. De examens zijn een stresserende periode. Het recht op inhaalexamens is cruciaal. Daarom stelde ik vorig jaar in de commissie al dezelfde vraag. U hebt toen ook dat principe onderschreven. Hogeronderwijsinstellingen moeten flexibel zijn om de tweede kans te garanderen.

Beter dan een inhaalexamen is natuurlijk dat je niet ziek wordt en niet in quarantaine moet. Vaccinatie zal daarbij heel belangrijk zijn.

We zien al heel wat instellingen initiatieven nemen om op campus studenten te laten vaccineren, zoals in de KU Leuven gebeurt. Dat is een goede zaak. Is dat iets waar u als minister uw schouders mee onder wilt zetten?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, het probleem dat de heer D'Haese schetst, is bijzonder acuut. Veel studenten missen inderdaad examens omdat ze

ziek zijn of in quarantaine moeten. Het is absoluut onhaalbaar om een, twee of drie examens op één dag in te halen. In het verleden hebben we ons in het parlement al eens eensgezind getoond om er samen voor te zorgen dat corona de toekomst van de studenten niet hypothekeert, dat ze daar het slachtoffer niet van worden. Herinner u onze beslissing die ervoor zorgt dat studenten hun leerkrediet niet verliezen wegens overmacht door corona. Ik hoop dat we hier aan hetzelfde zeel kunnen trekken.

Vandaag voeren hogescholen en universiteiten elk hun eigen beleid. Ondanks de goede wil heerst er soms toch wat willekeur en onduidelijkheid bij studenten over wat waar wel of niet kan. Daarom vragen wij om het recht op inhaalexamens decretaal te verankeren zodat we er zeker van zijn dat elke student op een haalbare manier zijn inhaalexamens kan afleggen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): De AP Hogeschool heeft haar inhaal-dagen van één naar twee verlengd voor twee examens. De Karel de Grote Hogeschool heeft twee, drie of meer inhaaldagen ingesteld. De Thomas More Hogeschool is aan het bekijken om een aantal extra dagen toe te voegen. Universiteit Antwerpen doet hetzelfde. Universiteit Gent doet ook aan spreading, zelfs voor studenten die een boosterprik moeten halen. Ze krijgen uitstel omdat ze nadien effecten kunnen hebben. De autonomie van de universiteiten werkt dus, elke universiteit doet wat ze enigszins kan voor het recht van studenten om hun examens in deftige omstandigheden af te leggen.

Minister, ik denk dat er geen initiatief van ons nodig is, maar u moet wel waakzaam zijn dat alle instellingen zich op dezelfde manier gedragen als degene die ik heb geciteerd. Daarbij is het aangehaalde principe van kapitaal belang: elke student moet een kans krijgen.

Daarbij is een duidelijke communicatie van groot belang. Gelet op de bijkomende stress en onzekerheid die er bij een aantal studenten omtrent deze problemen kan zijn, moeten universiteiten en hogescholen ook investeren in een heldere communicatie die hen in staat stelt om zich adequaat voor te stellen, uiteraard ook met aandacht voor het mentaal welzijn van de studenten dat zwaar onder druk komt in deze periode.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik zou in de eerste plaats de studenten alle succes willen wensen in deze periode, maar ook de mensen die instaan voor de examen-planning: heel veel goede moed. Ik heb contact gehad met een aantal universiteiten en hogescholen net zoals de heer Schiltz. Bij iedereen is het inderdaad alle hens aan dek om te proberen alle studenten de examenkansen te geven die ze verdienen.

Toch stel ik vast dat studenten heel veel stress ervaren en onzekerheid of het wel of niet lukt om een examen te doen, en dat komt erbovenop. Universiteiten en hogescholen waarschuwen ook voor het risico dat studenten die eigenlijk in isolatie zouden moeten zijn, die isolatie misschien doorbreken om toch maar hun examens te kunnen doen omdat er geen andere mogelijkheid is. Dat lijkt me onwenselijk. Het is misschien begrijpelijk, maar zeker niet wenselijk.

Daarom is het goed dat we boven op de inspanningen van de universiteiten en hogescholen een decretaal initiatief nemen om die examenkans te garanderen. Ik verwijs naar wat we vorige keer hebben gedaan: een decretaal initiatief om bijvoorbeeld leerkrediet terug te geven. Dan ga je als het ware niet een examenkans binnen die periode organiseren, maar wel zorgen dat de punten niet

verloren gaan en dat ze eventueel een volgende keer dat examen kunnen inhalen. Minister, staat u daarvoor open?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De N-VA-fractie heeft daar in het verleden al initiatieven, voorstellen van decreet, een coronadecreet voor genomen. Wij zijn het principe dat elke student twee volwaardige kansen moet krijgen absoluut genegen.

Daar komt natuurlijk de organiseerbaarheid bij. Stel dat we dit in een decreet schrijven en je hebt die momenten van inhalen georganiseerd en dan gaat het niet door, ja, dan krijg je een blijvende examenperiode. Voor de studenten in kwestie is dat niet wenselijk, ook niet voor de docenten en de mensen die het moeten plannen.

Dat instellingen hoger onderwijs nu initiatieven nemen en toch nog bijkomende dagen organiseren, is een goed initiatief. Dat moeten we steunen en aanmoedigen. Daarnaast moeten we opnieuw via een nooddecreet, een voorstel van decreet het initiatief nemen om als het niet lukt voor studenten ze hun leerkrediet kunnen terugkrijgen. Dat moeten we mogelijk maken om die stress toch een beetje weg te nemen. Als het niet lukt, dan kunnen ze het in elk geval nog meenemen. Minister, we steunen absoluut uw oproep om met de VLIR en de VLHORA in contact te treden om de goede praktijken naar voren te brengen en duidelijk te communiceren aan de studenten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel. Ter illustratie van de goede wil van de hogeroponderwijsinstellingen is er door de heer Schiltz een correct overzicht gegeven, met de focus op de Antwerpse context vanzelfsprekend. Het blijkt dat de meeste hogeroponderwijsinstellingen ondertussen ook hun examenperiode verlengd hebben. Maar je moet die op een gegeven moment ook kunnen afsluiten. Laat ons in deze discussie niet uitgaan van absolute rechten want wat een recht is in dezen, is een plicht voor elke hogeroponderwijsinstelling om op elk mogelijk moment voor elke individuele student een individueel examenmoment te gaan prikken. We zullen daar absoluut het evenwicht moeten zoeken. Er is veel goede wil. Er wordt flexibiliteit en soepelheid aan de dag gelegd in hoofde van onze hogeroponderwijsinstellingen die vroeger geen inhaalexamens organiseerden en geen werk maakten van een verlengde examenperiode maar dat nu wel doen.

Er is uitiem in hoofde van de student natuurlijk ook altijd een beroepsmogelijkheid, zowel bij de lokale ombudsdienst als bij de commissie voor voortgangsbepalingen. Maar laat het ons alsjeblieft niet zo ver laten komen en laten we op grond van overleg met de VLIR en VLHORA wel proberen zo maximaal mogelijk dat beginsel te respecteren, namelijk het recht op twee volwaardige examen-kansen.

Tot slot denk ik wat betreft het leerkrediet dat we ook in dezen zullen moeten optreden met een nooddecreet om ervoor te zorgen dat wanneer men ten gevolge van de toestand die we kennen, wordt geconfronteerd met verlies aan leerkrediet, dat wordt teruggegeven en dat we op dat vlak onze verantwoordelijkheid nemen en decretaal ingrijpen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Dank, minister. Ik ben heel blij dat we nu wel op voorhand kunnen zeggen dat we dat leerkrediet zullen garanderen. Ik ben heel blij met de initiatieven die er zijn aan de hogescholen en universiteiten. Ik heb dat daarnet gezegd. Maar er zit weinig lijn in en het is niet overal in orde. Het is

vaak op één dag en het is nog vaak tijdens de examenperiode waardoor de rest van de examenperiode gewoon nog veel drukker wordt gemaakt. Ik denk dat het goed is dat u daarover samenzit met de VLIR en de VLHORA. Ik hoop dat u aan hen een aantal duidelijke richtlijnen geeft over een inhaalexamen om te zorgen dat men het recht heeft op twee examenkansen en dat het doenbaar is voor de studenten.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het dreigende lerarentekort door exploderende coronabesmettingen

ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het lerarentekort en de omikronvariant

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik wil graag beginnen met een stukje voor te lezen uit een mail die ik dinsdag kreeg doorgestuurd. "Juf Nele had zondagochtend symptomen, testte positief op corona en zal heel de week afwezig zijn. Morgen en donderdagmiddag neem ik de klas voor mijn rekening. Op donderdag zal juf Betty de klas opvangen en vrijdag juf Liesbeth. Juf Valerie heeft vandaag positief getest. Juf Erica zal morgen tot en met vrijdag vervangen in de klas. Juf Annelies had vandaag een hoogrisicocontact op school. Hierdoor moet ze in quarantaine. De stagiaire zal verder lesgeven in de klas. Juf Heleen en Selma zullen afwisselend aanwezig zijn in de klas."

Minister, de scholen zijn maandag opnieuw opengegaan. Daar zijn we natuurlijk allemaal heel erg blij om, maar dit zijn de mails die ouders op dag twee al in hun mailbox krijgen. Omikron is aan een razende opmars bezig. De bezorgdheid bij ouders, directies en leerkrachten is vandaag al heel groot. Ik vrees dat we toch op een onhoudbare situatie dreigen af te stevenen. Uiteraard willen we allemaal dat de scholen maximaal open blijven maar dan moet er natuurlijk ook wel een leerkracht zijn om voor de klas te staan. Intussen hangt er nog altijd niet in elke klas een CO₂-meter en staat de ventilatie nog niet in elke school op punt. Dus blijft het virus rondgaan, ook op school, en blijven leerkrachten besmet raken en in quarantaine gaan waardoor je naar een situatie gaat waarbij in verschillende scholen in week één directeurs al amper weten hoe ze de puzzel moeten leggen.

Die hele uitval komt nog eens boven op het feit dat we met een structureel lerarentekort zitten waardoor ons onderwijs in een soort van perfecte storm terecht dreigt te komen, waardoor je enerzijds een structureel lerarentekort hebt en nu ook nog eens die uitval door corona. Het gevolg is dat ik vrees dat we opnieuw afstevenen op situaties zoals in november en december: chaos in ons onderwijs, scholen die moeten sluiten, kinderen die in quarantaine zitten, met alle gevolgen van dien voor de kwaliteit van ons onderwijs en voor de onderwijsongelijkheid. Ik denk dat we dat op geen enkele manier mogen laten gebeuren. Vandaar mijn vraag aan u, minister: liggen er noodplannen klaar om ervoor te zorgen dat onze scholen in ieder geval maximaal kunnen openblijven, ook als de besmetting met de omikronvariant blijft stijgen?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, minister, het gemeenschapsonderwijs hield begin december een bevraging bij hun scholen. Men schat het lerarentekort

binnen het gemeenschapsonderwijs op ongeveer tweeduizend voltijds-equivalenten. Hetzelfde horen we trouwens bij de andere onderwijsverstrekkers. Men schat het lerarentekort eigenlijk in op ongeveer tienduizend voltijdse lesopdrachten. En er wordt inderdaad gevreesd voor chaos de komende maanden en weken, omdat er zoveel besmettingen zijn, omdat er mensen in quarantaine moeten, omdat er gewoon een tekort is aan leerkrachten.

We hebben hier al heel vaak over gediscussieerd, collega's. Naar aanleiding van het actualiteitsdebat hebben we een motie goedgekeurd waarbij we u de opdracht gaven om werk te maken van gerichte maatregelen op de korte en lange termijn om het lerarentekort aan te pakken, om in overleg te gaan met de onderwijsverstrekkers, de onderwijspartners, en om terug te koppelen naar het parlement in de commissie Onderwijs.

Ik ben heel benieuwd naar dat overleg, minister, want de druk op de scholen is ongelooflijk groot. Vanuit onze fractie hebben we altijd al gezegd dat de leerkracht ertoe doet, zeker als we het hebben over de kwaliteit van ons onderwijs. Wat ons betreft zijn er concrete acties nodig op korte termijn, maar zeker ook op lange termijn. We hebben dat hier ook al heel vaak herhaald. Het moeten acties zijn die inzetten op vertrouwen, op flexibiliteit.

Eén concrete actie wil ik alvast voorleggen, minister. Het is een voorstel dat ik ook hoorde van een directeur, die aangeeft dat leerkrachten momenteel enkel vervangen kunnen worden vanaf het moment dat ze tien dagen afwezig zijn. Ik doe een grote oproep om dat flexibeler te kunnen maken, en om bijvoorbeeld al vanaf dag één die vervanging mogelijk te maken. Is dat iets wat u onderschrijft?

Maar ik ben ook zeer benieuwd naar het overleg dat u had met alle onderwijspartners, met de onderwijsclub. Ik ben benieuwd naar de acties die daaruit voortkomen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat we ook als onderwijssector, zoals zovelen, en zoals zowat alle sectoren, bezorgd zijn over een personeelstekort. Dat geldt niet specifiek voor het onderwijs; dat is zo voor alle sectoren. Maar ik wil alles in het werk stellen om de scholen maximaal open te houden, maximaal veilig, zoals steeds.

Ik wil even ingaan op de problematiek van het personeelstekort. Ik wil niet de discussie herhalen die we hier al hebben gevoerd, namelijk over de maatregelen die we treffen voor de lange termijn. Laat ons eens focussen op hetgeen we kunnen doen, of al hebben gedaan, voor de aanpak van het personeelstekort op korte termijn.

Ten eerste, wat doen we nu al? We zorgen ervoor dat de veiligheidsmuren, de verdedigingsmuren zo hoog mogelijk worden opgebouwd, enerzijds door strenge veiligheidsmaatregelen. Ik denk niet dat er andere sectoren of andere werkplekken zijn waar alles zo streng en zo veilig wordt georganiseerd als in het onderwijs. Maar anderzijds zijn daar ook middelen aan gekoppeld. Ook in het onderwijs zorgen we ervoor dat men middelen krijgt voor veiligheidsmaatregelen, voor CO₂-meters, voor zelftesten. Ten tweede zorgen we er ook voor dat de leerkrachten zelf maximaal beschermd zijn. En het heeft wat voeten in de aarde gehad, maar we hebben wel voorrang kunnen krijgen voor de booster, voor de derde prik voor de leerkrachten. Daar was wel wat tegenstand, maar we zijn er wel in geslaagd.

Om het doenbaar en haalbaar te maken, en ervoor te zorgen dat leerkrachten toch zo lang mogelijk hun job kunnen blijven uitoefenen, is er een versoepeling

van de tests en de quarantaine. Wat in dezen belangrijk is, is dat we ook mogelijk hebben gemaakt dat ook leerkrachten die een hoogrisicocontact hebben gehad, maar die niet symptomatisch zijn en volledig gevaccineerd zijn, wel kunnen blijven lesgeven. Dat is toch wel belangrijk. Het scheelt een slok op de borrel. Er is vandaag al de mogelijkheid om te voorzien in kortere vervangingen en om gebruik te maken van het lerarenplatform.

Wat doen we nog extra? Boven op de reguliere middelen die de scholen krijgen, krijgen ze nu nog, in dit kalenderjaar, 10 miljoen euro per maand om extra personeel te kunnen aanwerven tot het einde van het schooljaar. We gaan ook zorgen voor de korte vervangingen. Nu is het inderdaad zo dat je enkel kunt voorzien in korte vervangingen in geval van een afwezigheid van tien dagen en meer. Wel, we gaan dat nu doen vanaf dag één. Je moet ze natuurlijk nog altijd vinden, maar je kunt nu wel onmiddellijk voorzien in vervanging.

Maar misschien nog belangrijker is dat we het mogelijk maken dat onderwijsinstellingen vandaag financiële middelen krijgen om leerkrachten, mensen met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs aan te werven. We maken het ook mogelijk dat ze die middelen ook kunnen gebruiken om andere profielen in te zetten wanneer ze niet voldoende leerkrachten vinden. Die andere profielen zonder een pedagogisch bekwaamheidsbewijs kunnen ervoor zorgen dat de leerkrachten worden ontlast van administratieve taken, toezicht en dergelijke zodat zij zich meer kunnen concentreren op hun kerntaak, lesgeven.

We moeten onder ogen zien dat er ongetwijfeld gebruik zal worden gemaakt van de mogelijkheid om klassen te sluiten en desnoods ook om scholen te sluiten, op grond van de overweging dat de veiligheid in het gedrang komt, namelijk wanneer er te veel besmettingen of clusterbesmettingen zijn of wanneer de onderwijskwaliteit in het gedrang komt. Wanneer men enkel een beetje opvang organiseert en geen onderwijs geeft, kan men die beslissing ook nemen. Daarvoor hebben we het ook mogelijk gemaakt dat afstandsonderwijs wordt gefaciliteerd, dat er bijstand is via ons centrum maar dat er ook middelen zijn. In december hebben de scholen 85 miljoen euro gekregen voor het digitaal uitrusten van de leerkrachten zodat zij het afstandsonderwijs veel beter gestalte kunnen geven.

Het blijft zweten en zwoegen voor de leerkrachten, de directies en het beleid maar we zullen wel opnieuw proberen om die scholen maximaal, zo veilig mogelijk en zo lang mogelijk open te houden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord maar ik heb toch opnieuw het gevoel dat het u aan sense of urgency ontbreekt. Wat we vandaag echt nodig hebben, is een noodplan rekening houdend met omikron. Ik verwachtte van u dat u al lang afspraken had gemaakt met lerarenopleidingen, dat u misschien met gemeenten al had bekeken wat mogelijk was, dat er een vervangingspool in het leven was geroepen. We hebben immers nu onmiddellijk extra handen in de klas nodig wanneer we de scholen maximaal willen openhouden.

Het is eigenlijk altijd een beetje hetzelfde liedje. U weet al lang dat het lerarentekort de onderwijskwaliteit bedreigt maar u doet daar te weinig aan. U wist al van voor het kerstreces dat omikron op ons afkwam en wat ons betreft, is het onderwijs niet klaar voor die besmettingsgolf. U blijft herhalen dat de scholen maximaal open moeten blijven maar ik zal blijven herhalen dat ik vind dat u daar te weinig voor doet. U zegt hier dat u de veiligheidsmuren zo hoog mogelijk hebt ingezet. Met alle respect, maar er hangt nog altijd geen CO₂-meter in alle klassen en er is nog altijd niet in alle scholen geïnvesteerd in een deftig ventilatiebeleid.

En nu weigert u ook, hoor ik u in de pers zeggen, om te investeren in zelftests voor leerlingen in het onderwijs. Er wordt aan ouders gevraagd, nogal vrijblijvend vind ik, om hun kinderen elke week te testen maar vervolgens stelt u daar niets tegenover en wordt de verantwoordelijkheid doorgeschoven naar die ouders. Ik vind dat het de verantwoordelijkheid is van de minister van Onderwijs om daar ook iets aan te doen. Dat gebeurt in bepaalde gemeenten. In Kortrijk, waar u mee in de coalitie zit, wordt vandaag een beleid uitgerold waarbij iedereen, ook de ouders die niet zomaar elke week tientallen euro's kunnen uitgeven aan zelftests, die zelftests kunnen krijgen. Dus, wilt u dat niet doen?

De voorzitter: Mevrouw Goeman, ik wil er trouwens op wijzen dat een deel van de vraagstelling ook aan bod komt in de commissie. Dat is ook de reden waarom de vraag van de heer D'Haese hierover niet ontvankelijk is verklaard.

Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, u startte uw antwoord met de boodschap dat we vandaag niet zouden focussen op de langetermijnoplossingen. Ik blijf uitkijken naar die langetermijnoplossingen, naar die oplossingen om het lerarentekort structureel aan te pakken. Maar hier heb ik geprobeerd om een kortetermijnoplossing aan te bieden. Ik dank u om daar op in te gaan. We moeten blijven focussen op flexibiliteit en op de nood aan vertrouwen.

Ik wil graag nog twee concrete zaken meegeven die ik hoor op het terrein. De eerste gaat over de anciënniteit. Daar zijn al stappen in gezet maar mensen die als zijinstromer in het onderwijs willen instappen, mochten nog geen enkele ervaring of opdracht hebben binnen het onderwijs. Dat zijn soms mensen die een school uit de nood hebben geholpen en die nu vaststellen dat ze hun anciënniteit verliezen. Kunnen we daarover spreken?

Ten tweede, en ik haalde het ook al aan, geloof ik heel sterk in het verhaal van de proeftuinen waar we in een regelluw kader gaan zoeken hoe we op een zeer moderne manier onderwijsbeleid en personeelsbeleid kunnen voeren. Hoever staat u daarmee? Hebt u daarover gesproken met de onderwijspartners?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, het zal u niet verbazen dat ik het standpunt van enkele weken en maanden geleden opnieuw bovenhaal.

Om de acute nood te lenigen is het cruciaal om voor een deel in te zetten op digitalisering. Kwalitatieve digitalisering, geen voorgelezen lesjes maar pakketten die een educatieve werking hebben. U werkt daaraan, doe zo voort, zou ik zeggen. De turbo zal ingedrukt moeten worden. Maar daarnaast is er ook het werken met tijdelijke gastsprekers. Dat zijn mensen die, zoals collega Vandromme aanhaalt, even de handen uit de mouwen willen steken, een paar weken verlof willen nemen om in een school bij te springen waar ze kunnen. Dat hoeven niet altijd permanente zijinstromers te zijn. Het kunnen ook tijdelijke gastsprekers zijn die een aantal uren per week kunnen missen. En tot slot, wil ik het nog hebben over twee punten die al vaak zijn aangehaald. Er is geld vrijgemaakt voor de luchtkwaliteit in de scholen, dat hebt u aangekondigd, en dat is terecht. Dank om de luchtkwaliteit in de scholen te verbeteren, de CO₂-meters, de luchtverversing... maar hoever staat het met de plannen van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) om daar ook de turbo in te duwen? En dan het allerlaatste: de vakbondsvrijstelling van driehonderd leerkrachten. Is het nu echt niet mogelijk om op de pauzeknop te duwen en die mensen ook in te schakelen op het moment dat leerkrachten niet meer weten naar welke klas eerst te vliegen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De vraag omvat vele aspecten en we zullen morgen in de onderwijscommissie verder ingaan op een aantal ervan. Ik wil u het volgende voorleggen, minister.

U hebt een lerarenplatform voor het basisonderwijs voorgesteld. Dat betekent dat mensen die pas in het onderwijs beginnen zeker zijn van een jaar onderwijs-opdracht of van een jaar loon. Want we stellen vast dat het voor beginnende leerkrachten, zeker in het secundair onderwijs, heel moeilijk is om een jaar lang les te geven, ondanks het tekort. Dat klinkt heel ongeloofwaardig maar het is wel zo. Er zijn heel wat mensen die lesgeven en leerkracht zijn en die heel regelmatig thuiszitten omdat ze van school naar school moeten hoppen. Dat is heel oninteressant voor mensen die les willen geven, zeker in deze krappe arbeidsmarkt. Mijn vraag is de volgende. Als oplossing voor het lerarentekort in het secundair onderwijs zou zo'n lerarenplatform een oplossing kunnen zijn. Bent u bereid om daar het komende jaar werk van te maken? Want we kunnen op die manier zeker gaten opvullen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, het onderwijs opent in de opgang van de vijfde golf. We hebben het er al over gehad. Dan is de vraag of de dijken in orde zijn. Dat is ontegensprekelijk niet het geval. De ventilatie is in onze scholen vandaag nog altijd niet in orde. We zijn bijna twee jaar na het begin van de pandemie. U vraagt aan ouders om hun kinderen preventief te testen maar u voorziet wel geen testen om dat te doen. Wat is het gevolg? Dat amper 8 procent van de ouders van plan is om zijn kinderen te testen. Dat is een slag in het water. Vooruit stelt hieromtrent terecht de vraag dat u dat moet voorzien. Ondertussen vindt hun eigen minister Vandenbroucke niet dat hij dat moet doen. Er wordt beslist met ministers van Onderwijs en Welzijn samen en iedereen wijst naar elkaar en er gebeurt helemaal niets. Dus, minister, als wij dat virus uit het onderwijs willen halen hebben we een hoge deelname aan preventieve testing nodig. Dat gaat ook met speekseltesten zodat je de kleine kindjes geen stok in hun neus hoeft te duwen. Mijn vraag is of u toch niet wilt overwegen om op school gratis preventieve testen te voorzien.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik denk, collega's, dat we twee zaken uit elkaar moeten houden. Het lerarentekort dat vandaag groter is, is vandaag niet ontstaan. Het is door de tijden heen ontstaan en maatregelen, zoals de bijsturing van het M-decreet, maar ook het ervoor zorgen dat leerlingen Nederlands spreken zodat ze de leerkracht verstaan, zijn belangrijk. Daarnaast luisteren we ook naar de ondersteuningsnood van de leerkrachten in het kleuteronderwijs en worden er extra kinderverzorgsters ingezet. Maar dat is op de lange termijn.

Wat de korte termijn betreft, stel ik vast dat de basisscholen drie weken dicht zijn en dat we vandaag opnieuw al met leerkrachten zitten die besmet zijn. Dat is natuurlijk een besmetting die niet op school is opgelopen. Omikron grijpt om zich heen in onze maatschappij. Als ik dan hoor dat maar 8 procent bereid is om zelftesten te doen, dan kun je ze wel gratis in de boekentas steken, maar als maar 8 procent zegt 'ik wil daar iets mee doen' dan zal het niet gebeuren. Anderzijds denk ik niet dat de ouders bereid zullen zijn om toe te staan dat de leerkrachten die zelftesten op school doen.

Wat die speekseltesten betreft, daar zijn toch wetenschappelijk nog wel wat vragen rond. Maar ik heb nog één vraag, minister. In de zorg overweegt men om asymptomatische, besmette personen, met de nodige zorg, toch te kunnen laten

werken. Tyl Jonckheer, de voorzitter van de Belgische beroepsvereniging van Kinderartsen, pleit daar ook voor. Is dat iets dat iets wat in geval van nood en als laatste redmiddel ook in het onderwijs zou worden overwogen?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp dat u niet zomaar een blik leerkrachten kunt opentrekken op het moment dat wij nu zeer veel korte vervangingen moeten oplossen. Dat is inderdaad onmogelijk, maar we moeten kijken naar de rest van het schooljaar. Ik denk dat we nu toch een aantal maatregelen op stapel moeten zetten om de directies gerust te stellen. We hebben drie vragen.

Ten eerste zijn er de junivervangingen. Normaal gezien mag er in juni geen vervanging gebeuren. Ik denk dat het belangrijk is dat we nu al duidelijk zouden maken dat dit opnieuw zou kunnen. Zodoende kunnen scholen op dat ogenblik nog een stuk van de achterstand, die ze zeker gaan oplopen, kunnen inhalen.

Twee: we hebben toen ook al het schooljaar verlengd met een paar dagen om deliberaties in het begin van juli mogelijk te maken. We zouden graag zien dat die mogelijkheid ook gecreëerd wordt, zodanig dat scholen waar de achterstand echt te groot is toch een aantal extra dagen zouden kunnen lesgeven.

Ten derde is er de Bijsprong-operatie die u opgezet hebt. Dat is een goede zaak, maar dat zouden we misschien ook moeten intensifiëren in maart, april, mei, de paasvakantie en zo verder, wanneer de viruscurve weer gunstiger zou evolueren. Gaat u daar werk van maken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw Goeman, ik had een beetje de indruk dat uw repliek al op voorhand geschreven was. Uw repliek is gewoon dat het te weinig is, en vervolgens verwijst u naar initiatieven om vrijwilligers in te zetten, en dergelijke. Ik heb u er net op gewezen dat we de scholen ook de middelen ter beschikking gesteld hebben. We stellen hen 10 miljoen euro per jaar ter beschikking, we gaan er ook voor zorgen dat men voor de korte vervanging sneller kan schakelen, en we maken het ook mogelijk dat men ook niet-leerkrachten kan inschakelen. Dat is allemaal 'du jamais vu'. Het is nog nooit gezien, en dat voeren wij in: we proberen op korte termijn snel te schakelen. Niets is perfect, maar we doen het wel, met deze regering. We voorzien extra middelen en extra mogelijkheden voor de scholen om extra mensen te kunnen inzetten. Maar we weten ook, net zoals dat geldt voor alle andere sectoren, dat je die handen wel moet vinden, voor in de klas en daarbuiten. Maar we doen dat dus wel.

Wat de zelftesten betreft: dat hebben we beslist met elf ministers. Elf ministers van allerhande gezindten en allerhande kleuren: groen, rood, geel en vele andere schakeringen. Voor sommigen is 'gratis' het antwoord op alles. Gratis, als de factuur voor een ander is. Zo kan ik veel gratis maken. Ik kan voorstander zijn van heel veel gratis mogelijkheden, als een ander het betaalt. Maar kunnen we alstublieft zien wat we voor elkaar kunnen doen, en wat we samen met de Federale Regering zouden kunnen doen? Bijvoorbeeld, dat als we extra mensen inzetten zoals vrijwilligers of gepensioneerden, dat zij daarvoor fiscaal niet worden afgestraft. We moeten zorgen voor een vrijstelling, om te faciliteren en mensen aan te moedigen om in te springen als gepensioneerde, als bijklusser of bijverdiener, zodat ze daarvoor niet bestraft maar gestimuleerd worden. En als ik die vraag stel aan de Federale Regering, dan hoop ik ook om van die kant een positief antwoord te krijgen. Maar ik heb nog niets gekregen, integendeel (*Applaus bij de N-VA*).

Ik wilde gewoon terug prikken. Sorry, maar u hebt me daartoe uitgedaagd.

Dan is er die vraag betreffende de pediater. Dat is een pediater die ik goed ken, en die ook met hart en ziel altijd vecht voor het openhouden van de scholen en voor het belang van de kinderen. Er is het initiatief van de zorginstellingen en ziekenhuizen die zeggen dat ze zelfs personeel willen gaan inzetten in geval van een besmetting, als ze volledig gevaccineerd zijn en vanzelfsprekend als ze niet symptomatisch zijn. Maar je moet er toch mee opletten om dat volledig te transponeren naar ons onderwijs.

Je werkt met kinderen. Ja, kinderen worden minder snel ziek, maar ze zijn anderzijds ook wel minder gevaccineerd, want ze hebben daartoe minder de kans gekregen. We willen leerkrachten natuurlijk ook niet verkleden als mensen die een maanlanding beleven en hen zo in de klas zetten. Dat willen we óók niet. In het geval van de zorg is het soms misschien een kwestie van leven of dood. Recht op leren is vanzelfsprekend essentieel. Dat heeft dan ook niks met de dood te maken. Ik wil dat dus absoluut wel bespreken, maar laten we er alles aan doen, laten we ervoor zorgen dat het uiteindelijk zo ver niet moet komen, dat we daartoe niet onze toevlucht moeten nemen. Als u dus constructieve voorstellen hebben die daarvoor zorgen ... De middelen zijn er, die de Vlaamse Regering ter beschikking stelt. Als we nog extra mensen kunnen aantrekken, graag, maar daarvoor doen de scholen vandaag echt het maximaal mogelijke. Laten we dus proberen om dit gezamenlijk aan te pakken en elkaar ter zake geen vliegen af te vangen, altijd uiteindelijk met deze overweging voor ogen: als we maatregelen nemen, dan moeten we altijd bekijken of de impact van de remedie in verhouding staat tot de impact van de kwaal. We moeten op bepaalde momenten ook durven te zeggen dat sommige remedies misschien nog erger zijn dan de kwaal en dat we die dus moeten vermijden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, in deze coronatijden mag u mij altijd tegenprikken. Hoe meer er wordt geprikt, hoe beter, zou ik zeggen. Ik wil mij erbij aansluiten dat er inderdaad zo veel mogelijk moet worden samengewerkt, maar ik vind ook wel dat elke overheid haar verantwoordelijkheid moet nemen in dezen. En wie is er eigenlijk bevoegd voor preventiebeleid, voor testen, voor vaccinatie? Dat is de Vlaamse overheid. Wie betaalt vandaag echter voor testen, voor vaccinatie? De federale overheid. Het enige wat ik dus vraag, is dat u voor onderwijs, een puur Vlaamse bevoegdheid, en voor preventie, een puur Vlaamse bevoegdheid, als minister van Onderwijs uw verantwoordelijkheid eens neemt en zorgt voor gratis zelftesten ter beschikking van scholen, zodat kinderen inderdaad één keer per week kunnen worden getest. Ik denk dat dat de beste garantie is, of een van de garanties, om er mee voor te zorgen dat de viruscirculatie op scholen wordt ingetoomd en kinderen zo lang mogelijk naar school kunnen blijven gaan.

Minister, weet u immers hoe leerkrachten uw beleid omschrijven? Als het TUP-beleid van Weyts, waarbij TUP staat voor 'trek uw plan'. Leerkrachten gaan in quarantaine of komen niet opdagen, en directeurs moeten hun plan maar trekken en bekijken hoe ze het kunnen bolwerken en de school openhouden, of moeten zelf beslissen om die te sluiten. Dat is het gevoel dat heel sterk leeft. U vraagt aan ouders om hun kinderen te testen, maar uiteindelijk moeten ze zelf hun plan trekken om dat te bolwerken. Het motto was toch altijd dat Vlaanderen beter doet wat het zelf doet. Ik zie daar weinig van. Vandaag is het vooral: 'Wat Vlaanderen zelf doet, doet het niet.' *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, er wordt hier vandaag heel veel geprikt. Als dat ons onderwijs of de samenleving ten goede komt, kan ik dat alleen maar beamen of ondersteunen of er blij mee zijn. Minister, u zegt dat het goed is dat er constructieve voorstellen worden gedaan, dat we elkaar daarin steunen. Ik hoop dan ook dat u ook mijn constructieve voorstel kunt meenemen dat die mensen die al een korte vervanging deden tijdens de coronatijd, hun anciënniteit zouden kunnen meenemen. De grote uitdaging voor ons onderwijs is immers het lerarentekort, maar ook de kwaliteit van ons onderwijs. U hebt wellicht ook gehoord dat de heer Van Damme zijn bezorgdheden heeft geuit. Hij wijst erop dat de scholen wel openblijven, maar vraagt zich af of we wel kunnen spreken van leerkansen: welke leerkansen bieden we onze leerlingen nog als ze meer dan vier uur per dag in de studie zitten?

Minister, er zijn al heel grote stappen gezet wat de digitalisering van ons onderwijs betreft, maar er zijn nog grote sprongen te maken, en u bent goed in sprongen maken. Met een laptop voor elke leerling komen we er niet. Er is nog veel meer nodig. Vandaar mijn oproep, naast de concrete voorstellen die ik vandaag ook deed, om een booster te geven aan de digitalisering van ons onderwijs, zodat, mochten we worden uitgedaagd om opnieuw te schakelen naar afstandsonderwijs, we daar nog meer klaar voor zijn dan nu. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uitblijven van een definitieve beslissing van de Vlaamse Regering inzake de stikstofproblematiek

ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uitblijven van een definitief stikstofkader

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik kan mij voorstellen dat een aantal collega's hier – en uzelf misschien ook – zeggen of denken: 'Daar zijn ze weeral met een vraag over het stikstofdossier.' Ik kan mij dat best voorstellen. Ik was eigenlijk van plan om u daarover te ondervragen tijdens de begrotingsbesprekingen, maar u was toen in quarantaine. Ik heb het toen dan maar gedaan met minister Crevits, collega Vandaele.

Maar ik sta hier vooral om opnieuw de vraag te stellen. Ik heb daar een aantal argumenten voor. Het was natuurlijk de belofte van de Vlaamse Regering om voor eind 2021 – ondertussen is dat gepasseerd – een oplossing te vinden voor het stikstofdossier. U hebt zelf altijd gezegd dat dit een van de belangrijkste dossiers is van deze legislatuur.

U en minister Crevits hebben gezegd dat u momenteel in de eindfase zat en dat er enkel nog wat knopen door te hakken waren. U hebt ongeveer een maand geleden trouwens gezegd dat de documenten klaarlagen en dat u enkel nog behoefde te tekenen.

Maar ondertussen zijn we weer een paar weken verder. De industrie en de landbouw smachten echt naar rechtszekerheid. Minister, ik hoop dat de kerstsfeer u en minister Crevits wat dichterbij elkaar heeft gebracht, want ik denk dat het kalf vooral daar gebonden ligt – om die uitdrukking te gebruiken – en ook in de pers circuleren deze berichten nog steeds: namelijk dat er nog altijd een serieuze onenigheid is tussen enerzijds de N-VA, u als minister van Omgeving, en anderzijds minister Crevits van Landbouw.

Wat is de stand van zaken in dit dossier? Kunt u eindelijk rechtszekerheid bieden aan de industrie en de landbouwers? Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, collega's, het was al jaren aangekondigd, maar vorig jaar is die stikstofbom effectief ontploft. We hebben intussen twee stikstofarresten aan ons been. Vlaanderen zit in de feiten op slot. De landbouwers kunnen geen vergunningen meer krijgen zolang er geen definitieve regeling is. En de bedrijven kunnen er in principe wel een krijgen, maar in de praktijk zien we dat dat alleen maar lukt als het dossier uzelf of uw partijgenoten aanstaat. Het zal dus met andere woorden niet lang meer duren vooraleer ook de bedrijven geen vergunningen meer krijgen. De rechtszekerheid is ver zoek. De rechtszekerheid voor onze natuur is al lang ver zoek.

Het is duidelijk: we moeten echt gaan naar een definitieve en rechtsgeldige oplossing voor onze feitelijke vergunningsstop.

Minister, u beloofde inderdaad een oplossing tegen de zomer. Dit parlement vroeg op 16 juni aan de Vlaamse Regering een oplossing uit te werken tegen het einde van vorig jaar. We zijn nu 12 januari, 322 dagen verder, en er ligt nog altijd geen oplossing op tafel. Minister, ik vraag u dan ook: wanneer komt u met een rechtsgeldig stikstofkader?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, dank u wel voor de vraag. Ik had die gisteren in de commissie verwacht, maar daar was ze blijkbaar ingetrokken. Ik moet jullie niet vertellen dat we sinds februari een stikstofarrest hebben dat het voorlopige kader van 2016 aan diggelen heeft geslagen. We hebben dan ook onmiddellijk een instructie gemaakt. Ik heb mijn verantwoordelijkheid opgenomen om vergunningen mogelijk te maken. Collega's, ik moet jullie de situatie in Nederland niet uitleggen. Enkele jaren geleden, toen er de facto een vergunningsstop was, kon men zelfs niet bouwen. Woningen werden niet meer gebouwd, meer dan tienduizend vergunningen werden geschorst. Er werd gewoon niets gedaan. En dat was ook de reden waarom we die instructie hebben gemaakt.

Collega's, er kan nog worden vergund, maar er moet inderdaad een passende beoordeling zijn. Intussen is er hard gewerkt aan een definitief kader. Er zijn veertien scenario's berekend door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Vervolgens hebben wij gezegd dat één scenario passend kan worden beoordeeld. Op basis van dat ene scenario hebben zowel mijn dienst Stikstof als mijn raadgevers en mijn administratie een omvattend pakket van maatregelen voorgesteld. Het gaat over maatregelen voor de reductie van de uitstoot, over flankerende maatregelen en ook over natuurherstel – denk maar aan grondwaterherstel, aan plaggen, ploegen enzovoort. Je kunt dat natuurherstel niet bereiken met vrijwilligers alleen.

Er is ook een ontwerp voor een nieuw vergunningskader voorgesteld, net als een handhavingssysteem voor monitoring, borging enzovoort. De afgelopen maanden is er ook enorm afgestemd met Nederland en de andere buurlanden.

Op basis van al die documenten hebben wij heel vaak en heel veel vergaderd, overlegd enzovoort. Ik had inderdaad gehoopt – ik heb dat ook meermaals gezegd, zowel in de commissie als hier – dat we voor het kerstreces een akkoord zouden bereiken, maar gezien de complexiteit van het dossier lagen de standpunten ook ver uiteen. We hebben dan gezegd dat we tijdens het kerstreces met de minister-president verder zouden werken aan een oplossing. We zullen ons werk ook verderzetten in de komende weken en maanden.

Eén ding is wel duidelijk: de oplossing die we uitwerken, moet een oplossing zijn die juridisch robuust is, geen halfslachtige oplossingen, maar een oplossing waarmee we de komende jaren rechtszekerheid kunnen bieden, niet alleen aan landbouwbedrijven, maar ook aan onze industrie. Want het gaat tenslotte wel over de welvaart, collega's. Geen vergunningen betekent ook dat er niet meer kan worden ondernomen in dit land. En dat betekent ook geen jobs, geen welvaart, niets. Daarom is het van groot belang dat het definitieve kader rond stikstof voldoende juridisch robuust is.

Waarom zeg ik dat ook? We moeten ook leren uit het verleden. Het voorlopige kader is tweemaal aan diggelen geslagen door de Vlaamse rechtspraak. In Nederland hebben we ook rechtspraak gehad. Op Europees niveau heeft het Hof van Justitie daar ook al een aantal uitspraken over gedaan. Men kijkt met een vergrootglas. In het belang van eenieder en van alle sectoren is het essentieel dat we een oplossing uitwerken die rechtszekerheid kan bieden voor alle sectoren.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, over één zaak zijn we het eens, en dat is dat er inderdaad rechtszekerheid moet komen en dat er oplossingen moeten komen. Maar ik heb in deze plenaire vergadering en ook in de commissie waarschijnlijk al een tiental vragen gesteld over het stikstofdossier en ik krijg telkens hetzelfde antwoord. Ook vandaag krijg ik van u een opsomming van wat er allemaal gebeurd is in dit dossier. Veertien scenario's zijn gereduceerd tot één scenario. Er worden een aantal maatregelen opgesomd, maar er komt eigenlijk geen oplossing. U zegt dat u tijdens het kersteces nog wat verder gewerkt hebt met minister-president Jambon en mevrouw Crevits en dergelijke, maar u bent nog niet tot een oplossing gekomen. Dat is nu een antwoord dat ik al een half jaar krijg.

Ik denk dat dit zo niet meer verder kan. Ik besef dat het een complex dossier is, maar u komt daar telkens mee af. Ik krijg nooit antwoord op de vraag wat nu in godsnaam de knelpunten zijn tussen jullie beide partijen. De stem van Open Vld hoor ik weinig in dit dossier. Ik veronderstel dat het vooral gaat tussen uw partij en de partij CD&V. Ik vraag het nogmaals: wat zijn de knelpunten, wat zijn de moeilijkheden, wat zijn de discussiepunten? Ik zou dat nu toch graag eens willen weten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, een van de eerste vragen die ik in dit Vlaams Parlement stelde, ging net over dit stikstofprobleem, nog voordat die stikstofbom ontplofte. We weten al jaren dat deze problematiek op ons afkomt. En jaren hebben deze Vlaamse Regering en de vorige Vlaamse Regering hun kop in het zand gestoken. U hebt nu een jaar de tijd gehad. U hebt 322 dagen de tijd gehad om eindelijk naar een scenario te gaan. En het enige antwoord dat we hier vandaag krijgen, is nog maar eens: 'We zijn van veertien scenario's vertrokken en we eindigen op één scenario.' Wauw, zou ik zeggen. Wauw, wat een vooruitgang!

Maar we hebben nog altijd geen concrete oplossing. Eigenlijk vind ik het onwaarschijnlijk dat wij met de rechtszekerheid, met de onzekerheid die we nu bieden aan onze landbouwers en onze bedrijven en onze natuur, aan het spelen zijn. Ik vraag het u dan ook nog eens, minister. Uw ene scenario dat nu op tafel ligt en waar nu de discussie over gaat, zal dat een combinatie zijn van de afbouw van de veestapel, een reconversieplan voor de landbouw en voldoende natuurherstelmaatregelen? En welke budgetten zult u daartegenover plaatsen?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord. *(Opmerkingen van Steven Coenegrachts. Gelach)*

Excuseer, mijn fout. *(Opmerkingen)*

U komt niet overeen met de foto die ik hier voor mij heb, als ik het zo mag uitdrukken. *(Gelach. Opmerkingen)*

En dan nog een mondmasker, dan wordt het helemaal moeilijk. *(Opmerkingen)*

De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, collega Sintobin, er is een heel handige zoekfunctie op de website van het Vlaams Parlement. U mag de tussenkomsten van mijn fractie over stikstof altijd eens opzoeken als u niet de moeite hebt gedaan om op te letten tijdens de vergadering.

Minister, u hebt gelijk: we hebben nood aan een zeer robuust kader. We mogen daar geen fouten in maken, dat is belangrijk voor de rechtszekerheid. Maar we hebben ook nood aan snelheid. Het gebrek aan rechtszekerheid verlamt de investeringen, de werkgelegenheid of jobcreatie en de verdere verduurzaming van de landbouwsector. Als een landbouwondernemer niet kan investeren, investeert hij ook niet in nieuwe, betere technieken. De snelheid is belangrijk omdat de huidige onzekerheid het investeringsklimaat opnieuw verlamt. Die werkt opnieuw onduidelijkheid in de hand en opnieuw hypothekeert de jobcreatie. Snel en robuust is de boodschap van Open Vld, mijnheer Sintobin.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, collega's, als we het over één ding eens zijn, is het wel dat we snel tot een oplossing moeten komen. Het is een complex dossier, bijzonder technisch, waar een evenwicht moet worden gezocht tussen ecologie en economie. Daarom is het bijzonder belangrijk dat we beslissingen kunnen nemen op basis van de nodige feiten en cijfers om de milieu-impact te kunnen berekenen en te kennen, maar eveneens om de gevolgen in te schatten voor zowel industrie en landbouw als voor de gezinnen en bedrijven. Het gaat immers over hun inkomen en leven. De oplossing moet voor een positieve rechtszekere toekomst op lange termijn leiden voor alle betrokkenen.

Minister, wij kunnen u alleen maar oproepen om binnen de Vlaamse Regering de oefening met de nodige urgentie verder te zetten om tot haalbare oplossingen te komen met de nodige en voldoende budgetten.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, in Nederland heeft men hetzelfde probleem, zoals u zegt. Men heeft dat opgelost, tenminste in het regeerakkoord, door het maken van duidelijke keuzes, duidelijke pistes en engagementen over wat kan en niet kan, en hoe men ervoor zal zorgen dat degenen voor wie het niet kan, worden vergoed. In Vlaanderen zit het dossier nu al meer dan een jaar, samen met de bouwshift, vast in de Bermudadriehoek van de belangengroepen, met aan de ene kant de bouwlobby aan de andere kant de landbouwlobby en aan de derde kant de industriële lobby. Zij houden deze Vlaamse Regering in de tang. Ze maken het onmogelijk om beslissingen te nemen in het algemeen belang.

Ik wil u oproepen om daartegen in te gaan met deze Vlaamse Regering, die eigenlijk al een jaar bewijst lak te hebben aan dat algemeen belang en technische oplossingen zoekt om tegen niemand 'neen' te moeten zeggen, die beweert dat alles kan, en 'de pot op met het algemeen belang'. Dat overstijgt

deze Vlaamse Regering niet. Het is nochtans de taak van een regering om dat te overstijgen.

Ik wil u absoluut oproepen – u en de hele Vlaamse Regering – om keuzes te maken voor de toekomst, want ook die individuele ondernemers – landbouwers, bouwers of wat dan ook – hebben meer baat bij duidelijkheid dan bij deze vage belofte dat alles mogelijk zal blijven en dat men er wel een mouw aan zal passen. Daarmee draaien we in Vlaanderen keer op keer in de soep. Stop daarmee, maak duidelijke keuzes, maak duidelijk wat kan en niet kan en handhaaf dat dan duidelijk.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): We weten allemaal dat het stikstofdossier bijzonder gevoelig en complex is, de heer Sintobin bevestigt dat. Dat geldt ook, mijnheer Tobback, voor de betonstop, voor het mestactieplan (MAP) en nog een paar dossiers. Onze partij wil hier uiteraard snel knopen doorhakken. Maar als er meer tijd nodig is, mevrouw Schauvliege, om tot een gedragen oplossing te komen, dan vinden wij die extra tijd goed besteed. In die zin gunnen we het de Vlaamse Regering om hier nog een tijd aan bezig te zijn tot we echt een gedragen oplossing krijgen waar rechtszekerheid mee gepaard gaat.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, we hebben het debat vaak gevoerd in de commissie, en als minister van Omgeving begrijp ik de ernst van dit dossier maar al te goed. Ik heb vanaf de eerste dag gewezen op het probleem en gezegd dat ik daarmee aan de slag ga, ook al merkte ik op het terrein dat velen zegden dat er geen stikstofprobleem is in Vlaanderen.

Wat de opmerkingen over het snel zijn betreft, heb ik alles gedaan wat ik moest doen. Sinds het arrest van 25 februari 2021 hebben we non-stop gewerkt. Ik denk niet dat het allemaal veel sneller zou kunnen gaan. We zijn vertrokken van acht tot tien scenario's en daar zijn er een aantal bij gekomen omdat die misschien beter zouden kunnen zijn of passender beoordeeld zouden kunnen worden. Er zijn een aantal weken nodig om dat te laten berekenen. Zeggen dat het niet snel genoeg gaat: ik weet het niet. Sommigen vinden me te voortvarend en hier hoor ik nu dat ik niet snel genoeg ben. Ik stel alleen vast dat het dossier in Nederland ook nog niet is opgelost. Het Nederlandse regeerakkoord is vooral gebiedsgericht wat betreft stikstof: men stelt dat provincies met concrete plannen moeten komen tegen 2023. Ik had dat hier misschien ook kunnen doen, maar dat zal geen soelaas bieden voor het probleem, omdat er met het dossier veel belangen gemoeid zijn. Het gaat niet alleen over ecologische belangen, maar ook over economische.

Zoals sommige collega's hier ook hebben gezegd: als minister van Omgeving zal ik sowieso het algemeen belang voorop moeten stellen, net zoals iedereen in de regering de ambitie heeft om dat te doen. Ik heb nog geen enkele collega in de regering gehoord die niet voor een juridisch robuuste oplossing zou gaan. De moeilijkheid in het hele dossier is dat er heel weinig onderhandelingsmarge is. Het moet juist zijn. Vlaanderen is ondertussen ook de arresten een beetje beu gelezen. We kunnen het ons niet veroorloven als we de rechtspraak van het Europees Hof en in Vlaanderen lezen, en als we de rechtspraak in Nederland volgen. Op 8 december 2021 was er in Nederland een ander stikstofarrest over een biomassacentrale. We volgen dat ook op de voet. Dat is de reden waarom we voor een juridisch robuuste oplossing moeten gaan, het liefst zo snel mogelijk. Maar die moet ook juist zijn, die moet elke toets doorstaan. Want eenmaal er een definitief kader is, zal men proberen om dat juridisch aan te vechten. Ik vind het

van groot belang dat we een kader uitwerken dat de juridische toets kan doorstaan als men naar de rechtbank gaat.

Wat betreft de maatregelen ben ik ervan overtuigd en ik heb verschillende mensen hier ook gehoord ... Voor mij zijn er geen taboes om dit dossier op te lossen. Ik wil benadrukken dat technologie alleen ons ook niet zal redden. Er zijn meerdere maatregelen nodig om het dossier op te lossen.

Sinds 25 februari 2021 was de grote bezorgdheid: ervoor zorgen dat er geen vergunningsstop zou komen, waardoor gezinnen zelfs niet meer zouden kunnen bouwen, er geen industrie meer zou kunnen komen enzovoort. Landbouwbedrijven kunnen vandaag nog altijd een vergunning verkrijgen, weliswaar aan een streng kader. Dat klopt, inderdaad. De tijd van voor 25 februari is voorbij. Het kader is nu even streng. De essentie is wel dat het stikstofbad vol zit, daar wil ik iedereen nog eens aan herinneren. Ik kan die tekening niet hertekenen, collega's. Dat bad zit vol en als we de rechtspraak goed volgen, betekent dat ook dat je eerst het bad moet legen en de stikstof verminderen voordat je kunt vergunnen.

Dat is nu eenmaal het systeem, en het is op basis van dat systeem dat we voor een definitief kader zullen moeten zorgen. Er moeten, zoals ik heb gezegd, niet alleen flankerende maatregelen komen. Dat zal zeker belangrijk zijn, die maatregelen zullen de uitstoot verminderen. Maar het gaat ook over natuurherstel. We zullen moeten baggeren, plaggen, ploegen. Dat zal grote werken vereisen. Ook dat zit mee in het pakket. Er is ook het nieuwe kader rond vergunningen: welke drempels zullen we hanteren? U weet dat we van 5 procent komen. Naar welke drempel gaan we nu? Nu is dat 1 procent voor industrie. Voor landbouwbedrijven staat het de facto op 0. We moeten daar allemaal passende beoordelingen doen. Ook alles rond het monitoren is essentieel. Het is de bedoeling van de voltallige regering – en we werken heel nauw samen met de minister-president – om tot een definitief juridisch robuust kader te komen. Het is inderdaad complex. Ik had inderdaad gehoopt dat het er tegen eind december zou zijn. Maar omdat de standpunten nog uiteenliggen ...

Collega's, er zijn verschillende economische en ecologische belangen. Je moet water en vuur verzoenen. Ik ben ervan overtuigd dat we, als we dat met z'n allen willen – en dat is toch wel de bedoeling –, dat zullen moeten halen.

Ik heb, ten slotte, een afspraak gepland met de nieuwe minister in Nederland over wat zij willen doen. Zeker voor de grensregio's is het van belang dat we samenwerken.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): 'Gevoelig, complex, maar niet te snel gaan, het moet juridisch onderbouwd zijn': ik ben het daar allemaal mee eens, maar wij zijn het natuurlijk niet die hebben gezegd dat er eind december een oplossing zou komen. Minister, als ik u bezig hoor, dan is het duidelijk dat er nog heel veel moet gebeuren. De standpunten liggen nog heel ver uit elkaar. Ik hoor u zeggen dat water en vuur nog moeten worden verzoend. Waar staan we dan met dit dossier? We staan waar we zes maanden geleden stonden.

Ik denk dat jullie niet begrijpen wat dat bij de mensen teweegbrengt. Ik wil u daarover een citaat brengen, over hoe landbouwers zich vandaag voelen en wat er gebeurt in onze landbouwsector. Ik citeer een tweet van gisteren van een melkveehouder uit Leffinge, West-Vlaanderen: "Net opnieuw moeten vernemen dat een collega-boer zich van het leven heeft ontnomen. Laat dit alsjeblieft geen constante worden. De druk op de landbouwersgezinnen is op dat vlak, op alle vlakken, onmenselijk zwaar. Zeg niet dat de politiek hier ook geen rol in speelt."

Minister, ik vraag u, ik eis van u met aandrang: toon eindelijk eens daadkracht in dat dossier. Zorg ervoor dat er zo snel mogelijk een oplossing komt. Zorg voor rechtszekerheid voor de landbouwsector in Vlaanderen. Zorg vooral voor een toekomst voor de landbouwers, maar ook voor hun gezinnen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, deze Vlaamse Regering beslist keer op keer om niet te beslissen en om haar kop weg te draaien. Telkens opnieuw worden moeilijke keuzes niet genomen. Dit is een Vlaamse Regering die niet kan leiden, die geen perspectief biedt. Dat is zo in het stikstofdossier, maar dat is ook zo voor de betonstop, dat is ook zo voor de luchtkwaliteit, dat is ook zo voor de waterkwaliteit. We kennen het stikstofprobleem al jaren. Het stikstofarrest is niet van vorig jaar. We weten al jaren dat dit op ons afkomt. De enige minister die iets aan het probleem heeft gedaan, is minister Vera Dua, en alle regeringen nadien hebben hun kop in het zand gestoken en daarmee het probleem alleen maar groter gemaakt. *(Opmerkingen)*

Het is niet vijf voor twaalf, het is vijf over twaalf. U hebt jaren de tijd gehad om het nu eindelijk op te lossen. In plaats van te kibbelen vraag ik u om nu met een oplossing te komen. Kom nu met een rechtszekere oplossing: voor onze landbouwers, voor onze bedrijven en voor onze natuur. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vaccinatie van kinderen vanaf 5 jaar

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de campagne voor de coronavaccinatie van kinderen tussen 5 en 11 jaar

ACTUELE VRAAG van Roosmarijn Beckers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de communicatie inzake de vaccinatie van kinderen onder twaalf jaar

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Minister, onze vaccinatiecampagne is volop bezig en de vaccinatiecentra draaien nog altijd op volle toeren. Ondertussen zijn er ook al heel wat vaccinatiecentra gestart met de vaccinatie van kinderen van 5 tot en met 11 jaar. De vaccins voor kinderen zijn in december vorig jaar goedgekeurd en ondertussen is er al heel wat argumentatie verschenen waarom het belangrijk is om ook kinderen te laten vaccineren.

Een gevaccineerd kind heeft natuurlijk minder risico om besmet te worden, maar dat zorgt ook voor meer bescherming voor ouders en grootouders. Vandaag konden we in de krant lezen dat individuele baten de eventuele risico's overstijgen. Uit de cijfers blijkt ook dat de vaccinatie van de kinderen er mee toe bijdraagt om de besmettingsgolf voor de hele bevolking te doen dalen met 10 tot 15 procent.

Minister, alles staat en valt met de juiste informatie. In het verleden hebben we hier al vragen gesteld over de beschikbare informatie voor volwassenen. Het is nu onze taak om ook de ouders goed te informeren. Alles begint met duidelijke en correcte informatie.

Minister, op welke manier kunnen we ouders blijven stimuleren? Op welke manier kunnen we die ouders blijven informeren over het belang en de werking van het vaccin zodat al die ouders op een objectieve manier een keuze kunnen maken over de vaccinatie van hun kinderen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, het vertrouwen van burgers in hun overheid is het belangrijkste goed waarover de overheid beschikt. Dat is dubbel waar wanneer het gaat over een pandemie waarin we burgers proberen te overtuigen om zich te laten vaccineren. Ik geloof heel erg in vaccineren als een van de belangrijke instrumenten om de covidpandemie in te dijken.

Natuurlijk, als je als overheid niet volledig of niet correct informeert, zeker als het gaat over een campagne die gericht is op het vaccineren van kinderen tussen 5 en 11 jaar, dan tast je dat vertrouwen in de vaccinatiecampagne aan, dan ondergraaf je het vertrouwen in de overheid en dan geef je koren op de molen van de antivaxers.

Minister, ik heb u voor de kerstvakantie gevraagd om de toon en de inhoud van de campagne die de Vlaamse overheid heeft gelanceerd, aan te passen. Dat ging eerst niet gebeuren, dat is uiteindelijk wel gebeurd. Vandaag zijn we vier weken verder en was ik heel verbaasd toen ik gisteren de uitnodiging kreeg om een van mijn dochters onder de 12 te laten vaccineren.

In de folder die ik meegestuurd kreeg, staat heel duidelijk: een van de vier redenen om je kind te laten vaccineren, is dat immuniteit door vaccinatie beter en langduriger is dan door besmetting. Als ik dan doorklik naar de website, dan staan daar vijf studies die die bewering moeten staven.

Het probleem met die studies is dat geen enkele van die vijf aangehaalde studies ondersteunt dat vaccinatie beter beschermt dan een eerdere infectie bij jonge kinderen. Dat is een probleem omdat dit het vertrouwen aantast dat zo belangrijk is en dat ouders moeten hebben wanneer ze zelf beslissen om hun kind te laten vaccineren.

Minister, waarom staat dat nog steeds op de website van de Vlaamse overheid? Wanneer past u dit aan? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik wil mijn actuele vraag beginnen met heel duidelijk te stellen dat ik voor vaccinatie ben. Ik ben ook voor vaccinatie van kinderen. Ik merk zeker en vast in mijn omgeving bij andere jonge ouders dat vaccinatie van kinderen tegen het coronavirus niet vanzelfsprekend is. Dat is eigenlijk logisch omdat de kosten-batenanalyse bij kinderen veel moeilijker te maken valt dan bij volwassenen. We weten dat ongeveer 50 procent van de kinderen in Vlaanderen al besmet is geweest, en gelukkig zijn de gevolgen voor de meeste kinderen niet zo ernstig en verloopt die infectie veeleer mild.

Bovendien merken we dat vaccinatie zeker en vast geen absolute bescherming biedt tegen besmetting, dus ook niet absoluut beschermt tegen besmetting van de oma enzovoort. Daarom twijfelen heel veel ouders in Vlaanderen.

Minister, vooraleer kinderen van 5 tot 11 jaar gevaccineerd zouden worden, hebt u advies ingewonnen en ook gekregen. In die adviezen was heel duidelijk dat de vaccinatie voor jonge kinderen beschikbaar moest worden gesteld maar niet aanbevolen. Als we kijken naar de informatie die het agentschap Zorg en Gezondheid verspreidt, merken we, zoals de heer Parys ook zei, dat de toon

eerder naar aanbevelen neigt. In de papieren uitnodiging die nog altijd wordt verstuurd, staat dat een vaccinatie aanbevolen is. Bovendien staan er nog andere onwaarheden in de folder, zoals het al aangehaalde feit dat een besmetting minder goed zou beschermen dan een vaccin. In de papieren versie wordt ook geen melding gemaakt van bijwerkingen die het vaccin wel kan hebben, gelukkig in zeer uitzonderlijke gevallen. Maar het is van groot belang dat ouders volledig en correct geïnformeerd worden om een goede keuze te maken.

Minister, ik heb schrik dat als over dit vaccin wat mysterieus wordt gedaan, ouders ook gaan beslissen om andere vaccinaties niet meer toe te laten dienen. Dat zou heel slecht zijn voor de volksgezondheid. Minister, hoe is die desinformatie, dat fake news in de officiële overheidscommunicatie terechtgekomen? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, collega's, om te beginnen wens ik u allemaal een mooi en voorspoedig 2022. Het zal op vele vlakken een bewogen jaar worden, maar ik wens het u van harte toe: in eerste instantie een goede gezondheid voor u en al degenen die u dierbaar zijn. Het past zeker bij dit thema om daarmee te beginnen.

Kindervaccinatie is inderdaad belangrijk. Wij hebben eind vorig jaar een advies gevraagd aan de Hoge Gezondheidsraad. Wij hebben dat advies ook gekregen. De Hoge Gezondheidsraad heeft dat positief geadviseerd. Het gaat voor alle duidelijkheid over een specifiek pediatrisch vaccin. De Gezondheidsraad heeft gezegd dat het moet worden aangeboden en dat ook informatie over de te verwachten voordelen voor de persoon en voor de samenleving moet worden aangeboden. Dat was op de interministeriële conferentie geen gemakkelijke maar wel een doordachte afweging. Het gaat erover wat de voordelen zijn voor uzelf en in welke mate het uzelf beschermt, maar ook in welke mate het de samenleving en het kind in zijn welzijn beschermt. Er zijn daarnet vragen gesteld aan de minister van Onderwijs over een aantal gevolgen in het onderwijs van de coronapandemie. Dat hoeft geen betoog. Dat is wat het agentschap doet, namelijk die informatie aanbieden.

Wij doen dat niet zomaar. Ik hoor hier begrippen zoals fake news en andere. Ik denk dat dat ver overtrokken is. Wij doen dat in samenwerking met professor Pierre Van Damme. Collega Parys, u hebt een uitnodiging gekregen. Ik heb gisteren ook een uitnodiging gekregen voor mijn dochter. Ik heb haar onmiddellijk ingeschreven, op haar vraag. Ik weet niet wat u gedaan hebt, maar bij mij is het alleszins onmiddellijk gebeurd. Volgende week woensdag hoop ik samen met haar dat vaccin te kunnen laten zetten.

We hebben de uitnodigingsbrief. Op die uitnodigingsbrief staat wat de te verwachten voordelen zijn, zoals het beschermen tegen ziekte. Er staan ook de mogelijke bijwerkingen, de zeldzame bijwerkingen. Die zijn er. Dat wordt dus niet onder de mat geveegd. Ze zijn er, maar ze zijn bijzonder zeldzaam. We hebben een radiocampagne. We hebben een onlinecampagne. Meer informatie staat op de website laatjevaccineren.be. In de brief, op de website en in de communicatie – dat hebben wij ook aan de vaccinatiecentra gecommuniceerd – staat heel duidelijk dat er een procedure is voor de toestemming van de ouders. De ouders moeten daar wel degelijk in toestemmen.

Collega's, elke dag verschijnen er nieuwe onderzoeken – tientallen nieuwe onderzoeken – over deze pandemie, over dit virus. Er verschijnen ook nieuwe onderzoeken over de impact op kinderen. Die informatie wordt aangepast. Die informatie wordt verzameld. Professor Van Damme is daar onze belangrijkste adviseur in. Die informatie wordt geanalyseerd en wordt aangepast. Dat is geen

statistisch gegeven. De informatie die we vandaag hebben, is veel uitgebreider dan de informatie die we een maand geleden hadden. De informatie die we een maand geleden hadden, was al veel uitgebreider dan de informatie die twee, drie of vier maanden geleden aanwezig was.

Zo geldt dat ook voor zeldzame aandoeningen zoals myocarditis.

In de Verenigde Staten zijn er intussen 8,7 miljoen vaccins gezet bij kinderen. Daarvan zijn er 15 gevallen van myocarditis, waarvan 11 bevestigd. Dat zijn er 11 op 8,7 miljoen gevaccineerden. Daarvan zijn er 7 volledig hersteld, en 4 nog te herstellen. Ik heb daarstraks nog een brief gekregen van de pediaters van het universitair ziekenhuis Gasthuisberg. De kans op myocarditis bij kinderen van 5 tot 11 jaar die niet gevaccineerd zijn en besmet raken, is 1 op 5000. Die kans is dus ontielijk veel groter.

Wil dat zeggen dat er een nulrisico is? Neen. Ik denk ook nooit dat hier iemand gezegd heeft dat er een nulrisico is bij het vaccineren. Wat er wel gezegd wordt is dat de risico's bij besmetting wanneer je niet gevaccineerd bent – voor de persoon, voor de jongere, maar ook voor de samenleving – veel groter zijn. Dat is de balans en de afweging die gemaakt is. Sciensano heeft een rapport uitgebracht waarin staat dat er tot en met november – ze zijn dus nog niet aan de laatste cijfers – 135 kinderen tussen de 5 en 11 jaar zijn opgenomen in de ziekenhuizen. Daarbovenop zijn er nog eens 98 gevallen waarvan het onduidelijk was of de reden van de opname een gevolg was van een covidbesmetting of niet.

Dit maar om te zeggen dat vaccineren belangrijk is, en dat ik daarom, samen met het agentschap, inderdaad informatie aanbied, op een genuanceerde manier, en niet op een statische maar op een dynamische manier. De website wordt veel sneller aangepast dan de uitnodigingsbrieven, dat is nogal evident. De brieven die u en ik gisteren in de brievenbus gekregen hebben, zijn al een paar dagen daarvoor verstuurd. Maar die informatie wordt door het agentschap systematisch en continu aangepast aan de nieuwe wetenschappelijke inzichten, nadat ook professor Pierre Van Damme daarnaar gekeken heeft en daar een advies over gegeven heeft.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Bedankt voor uw duidelijk antwoord. U geeft het ook aan: elke dag komt er heel wat info op ons af, en elke dag moet er heel snel geschakeld worden om die info constant bij te werken, op websites, maar ook richting de vaccinatiecentra en richting de ouders. Daarom is het ook heel frustrerend om vast te stellen dat bepaalde mensen op sociale media op een ongenueerde manier info verspreiden. Want dat zorgt er alleen maar voor dat nog meer ouders gaan twifelen, en dat er nog meer ongerustheid is over de vaccinaties van kinderen.

Daarom wil ik toch nog eens vragen, ook aan u, of we ervoor kunnen zorgen dat er alstublieft correcte en duidelijke info is, zodat bepaalde mensen op sociale media geen onrust kunnen zaaien. Ik ben ervan overtuigd dat, als er maar één manier is om toch de ouders te laten inzien wat het nut is van vaccinatie voor hun kinderen, het dan echt belangrijk is om die duidelijke en correcte info te kunnen verspreiden.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik heb eigenlijk geen antwoord gekregen op een heel specifieke vraag, namelijk of de claim dat immuniteit door vaccinatie beter en langduriger beschermt dan door het doormaken van de ziekte, wordt aangepast.

Ik heb ook geen antwoord gekregen op de vraag of die vijf studies die als stavingsdocumenten dienen voor die claim, maar die daar eigenlijk niets over zeggen, worden aangepast. Dat staat nochtans gewoon op de website, en dat kan dus eigenlijk nu worden aangepast. Het antwoord is: we weten het gewoon nog niet. En het is ook niet fout om dat te zeggen als overheid. Ik had dus heel specifiek die twee vragen.

Mijn bijkomende vraag gaat over het feit dat er vandaag op zijn minst één vaccinatiecentrum is dat bussen inlegt naar scholen om kinderen die zich willen laten vaccineren, de bus te laten nemen naar het vaccinatiecentrum, om zich daar te laten injecteren. Dat is een probleem, minister, omdat je op die manier de vaccinatiestatus van alle kinderen die zich niet laten vaccineren, met de hele school deelt. Want zij gaan natuurlijk niet mee op die bus.

En de vraag is, minister, of u zult zorgen voor richtlijnen aan de vaccinatiecentra die duidelijk maken dat dit soort medische informatie ook niet op dergelijke ietwat onhandige manier bekend wordt gemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. De Hoge Gezondheidsraad was in zijn advies erg duidelijk en vindt dat geen onderscheid mag worden gemaakt tussen gevaccineerde en niet-gevaccineerde kinderen. Op dit moment bestaat dat onderscheid, die discriminatie al voor kinderen vanaf 12 jaar. Kinderen vanaf 12 jaar die niet gevaccineerd zijn, moeten langer in quarantaine, bijvoorbeeld op school en mogen soms niet mee op schoolreis. Dat vind ik zeer jammer.

U verwees daarnet naar die radiocampagne. Die campagne geeft veel ouders wel een slecht gevoel, een gevoel van emotionele chantage, namelijk dat wie zijn kind niet laat vaccineren, ervoor zorgt dat dat kind geen leven meer heeft.

Minister, kinderen die zich laten vaccineren, krijgen op dit moment al een Covid Safe Ticket (CST). De bedoeling daarvan is eigenlijk om bijvoorbeeld op reis te kunnen gaan tijdens de zomer. Maar kan ik nu en hier van u, in dit parlement, de bevestiging krijgen dat het gebruik van een CST niet zal worden uitgebreid naar onze jongere kinderen en dat er dus geen sprake zal zijn van discriminatie van niet-gevaccineerde kinderen? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Dit is een heel gevoelig onderwerp, en ik betreur dat sommige politici maar inderdaad ook mensen op sociale media daar zeer ongenueanceerd mee omgaan. Het is heel belangrijk om correcte informatie te geven, en dus zowel de voor- en nadelen van vaccinatie als de voor- en nadelen van een besmetting goed weer te geven. Wetenschap is inderdaad geen statisch gegeven. Elke dag opnieuw krijgen we nieuwe informatie en daar moeten we natuurlijk ook rekening mee houden, maar politieke spelletjes spelen op kap van het vaccineren van kinderen, betreur ik ten eerste. Ik hoop dat we dit debat sereen kunnen voeren.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, collega's, eigenlijk kunnen we dit soort debatten en de manier waarop die worden gevoerd, best wel missen. Ik denk dat er genoeg argumenten pro vaccinatie zijn en dat er ook heel veel informatie gekend is om geen informatie die flou en nog niet gekend en duidelijk is in communicatie te stoppen. De adviezen van de Hoge Gezondheidsraad en van het Comité voor Bio-ethiek zijn zeer duidelijk, en ik stel voor dat we die

gewoon uitvoeren. Zoals ik daarnet zei, zijn er genoeg argumenten pro vaccinatie om daar als ouder toch gedeeltelijk die keuze te kunnen maken, maar de adviezen zijn duidelijk. We hebben er geen nood aan om nog andere argumenten te zoeken die op dit moment niet gekend zijn en waarvan het inderdaad ook mogelijk is om gewoon te zeggen dat we het nog niet weten of dat er nog onderzoek naar loopt.

Minister, ik heb nog een concrete vraag. Wanneer op dit moment ouders ingaan op de oproep om hun kind te laten vaccineren, gaan zij naar de website en hebben ze twee mogelijkheden. Ofwel maken ze op dat moment een afspraak, ofwel geven ze aan dat ze hun kind nooit willen laten vaccineren. Er is geen enkele optie voor ouders die nog twijfelen, en dat zijn er veel. Voorziet u in de ontwikkeling van een derde mogelijkheid voor ouders die bijvoorbeeld nog een maand tijd vragen om daarover na te denken? Op dit moment krijgen zij het signaal dat het nu of nooit is. En dan vrees ik dat een deel ook nooit zal zeggen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik merk ook in mijn omgeving dat heel veel ouders twijfelen, ook mensen die eigenlijk niet hebben getwijfeld om zichzelf te laten vaccineren, waarbij je natuurlijk over je eigen lichaam beslist. Heel veel mensen hebben zich solidair getoond met de samenleving door zich te laten vaccineren. Maar wanneer het gaat over je kinderen, beslis je niet over je eigen lichaam. En dan zijn mensen heel erg gevoelig voor de eventuele langetermijneffecten enzovoort. En dan is er volgens mij inzake communicatie meer nodig dan die ene brief die bij de uitnodiging zit of de informatie die op de website staat. Voor elk 'fake news'-bericht of welk bericht, hoe klein ook, over randverschijnselen, bijwerkingen enzovoort, heeft men honderd berichten met juiste informatie nodig om dat opnieuw recht te zetten.

Daarom denk ik dat het echt nodig is – en ik denk dat we dat allemaal onderschatten – om veel meer in te zetten op communicatie. Het is belangrijk om de juiste informatie bij de ouders te krijgen, ook via artsen. Ook artsen, zelfs pediaters, beschikken niet altijd over de juiste informatie. Ik zou echt willen vragen om samen met artsen, samen met iedereen eigenlijk, te kijken hoe we de correcte informatie veel beter bij ouders kunnen krijgen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dank voor de bijkomende vragen, collega's.

Ik heb het daarstraks al gezegd, en collega Saeys en andere collega's hebben ernaar verwezen: dit is geen statisch gegeven. Er komen elke dag nieuwe elementen bij. Ofwel kun je zeggen 'daar maken wij abstractie van, we doen alsof we dat niet weten', ofwel kun je proberen die te integreren. Ik denk dat het beter is te proberen die te integreren in de informatie die mensen zoeken. Ik begrijp de twijfel van ouders. Ik begrijp dat men zegt dat het minder evident is om dochters van 10, 11 jaar te vaccineren dan een zoon van 17 of onszelf. Dat is natuurlijk begrijpelijk. Daarom is goede informatie belangrijk. Het is daarom dat wij als agentschap samenwerken met externe experts zoals professor Pierre Van Damme. Alle informatie wordt afgetoetst, afgecheckt met hem. Als hij zegt 'no pasarán', dan komt dat er niet op. Hij zit in de Hoge Gezondheidsraad. Als hij zegt 'dit is een bijkomend nieuw element dat belangrijk is', dan wordt dat erbij gezet.

Ik ga, collega Parys, hier nu niet op uw vraag antwoorden. Het is niet aan mij om dat te doen. De vraag is voorgelegd aan professor Van Damme. Als hij vindt dat het een belangrijk element is, dan zal dat op de website aangepast worden en geïntegreerd worden in de campagne. Als blijkt dat het omgekeerde het geval is,

dan zal dat niet gebeuren. Wat uw concrete vraag betreft over die school, dat was me niet bekend. Ik zal het bekijken.

Wat de vraag over het CST betreft, is het wat min 12-jarigen betreft niet de bedoeling dat er consequenties aan verbonden worden. U weet dat er een aantal landen zijn die vragen dat het meegegeven wordt om op reis te kunnen gaan. Voor zover ik weet, bestaan er nergens plannen om zaken voor kinderen te koppelen aan het CST. Ik denk niet dat dat de bedoeling kan zijn.

Wat de informatie naar ouders betreft, heb ik het daarstraks al gezegd: zoals we dat ook voor de volwassenen hebben gedaan, zullen we ook over kindervaccinaties vanaf het begin open en eerlijk, transparant communiceren. We hebben heel wat discussies gehad. Herinner u de discussies over het inzetten van AstraZeneca of over andere vaccins waar internationaal twijfel over was. We hebben telkens dezelfde methodiek gehanteerd. We leggen het voor aan de experts, aan de Hoge Gezondheidsraad, aan onze eigen experts. Op die basis gaan we juist en transparant communiceren. Dat helpt. Als we kijken naar het vertrouwen in onze boostercampagne, dan zien we dat het helpt. Herinner u hoe hier een maand geleden de vraag gesteld werd hoe het zat met de boostercampagne. Boris Johnson ging het leger inzetten om tegen eind van 2021 iedereen geboosterd te hebben in het Verenigd Koninkrijk. Wel, wij hebben het leger niet nodig gehad, maar we staan vandaag in Vlaanderen met onze boostercampagne verder dan Groot-Brittannië. Dat is dankzij medewerkers, dankzij het leger van vrijwilligers in de vaccinatiecentra, maar dat is ook dankzij het vertrouwen in de vaccinatiecampagne, een vertrouwen dat bijzonder belangrijk is en waar we elke dag opnieuw over waken.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Collega's, vaccineren blijft een van de belangrijkste uitdagingen waar we verder mee aan de slag moeten gaan. Minister u zegt dat er heel veel vertrouwen is. Dat vertrouwen is er bij de burger ook. Nu is het de beurt aan onze kinderen, en ook daar zal het vertrouwen bij de ouders moeten groeien in de vaccinaties. Laat ons de komende dagen, weken en maanden op een serene en objectieve manier ouders de keuze laten maken over hun kinderen. We hebben deze dagen geen nood aan ophef en fake news; we hebben enkel nood aan sereniteit, duidelijkheid en vooral correcte informatie.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik heb getwijfeld over het laten inenten van mijn dochters, maar ik ga ze laten inenten. Maar ik vind het ook belangrijk dat we over onze twijfel durven te spreken, en dat we bijvoorbeeld een voorbeeld durven te nemen aan hoe het Verenigd Koninkrijk dit aanpakt. Zij informeren hun burgers met een lijst van voordelen en van nadelen. Ze zeggen: dit is het positieve effect van een vaccinatiecampagne bij jonge kinderen, en dit zijn de mogelijke negatieve effecten. Maak uw beslissing, ouders. Dat is een manier die vertrouwen wekt, vind ik. Dan heb ik een overheid die niet alleen één zijde van de medaille belicht.

De vraag is of u daar eens naar wilt kijken, en wilt u daar een voorbeeld aan nemen?

Ik ben blij met uw antwoord waarin u zegt: als er nog altijd fouten staan in die campagne, dan ben ik bereid en heb ik de openheid om dat te laten herbekijken. Weet, minister, dat politici zoals ik zich kunnen vergissen, maar experts kunnen zich ook vergissen. Als we enkel maar een beroep doen op de expertise van één iemand om alle informatie te filteren, dan zou het wel eens kunnen dat daar een fout door de mazen van het net glipt. Ik wil dus graag aansluiten bij de collega's

die zeggen: 'Voor het belang van het vertrouwen in de vaccinatiecampagne moet de Vlaamse overheid correct, volledig en transparant informeren, zeker wanneer het gaat over een delicate kwestie zoals het vaccineren van jonge kinderen.'

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik ga mijn vraag eindigen zoals ik ze begonnen ben, namelijk door te stellen dat ik absoluut voor vaccinatie ben, maar ook door te stellen dat ik ook voor vrije keuze ben. Ik heb de vrees dat het bij de kinderen zal gaan zoals het bij de volwassenen gegaan is: eerst werd het vaccin ter beschikking gesteld, dan werd het aanbevolen, dan werd het CST ingevoerd om op reis te gaan. Daarna werd het gebruik van het CST uitgebreid. Je kunt al niet meer op café gaan zonder het CST te gebruiken. En gisteren zei u dat u neigt naar een vaccinatieverplichting. Ik vind dat voor het vaccineren van kinderen de keuze aan de ouders toekomt, en alleen aan de ouders, in samenspraak met de huisarts, met de kinderarts. Ik vind niet dat dit een keuze moet zijn van de regering. Ik ben dus voor vrijheid. Ik ben niet voor plicht, niet voor dwang, niet voor zachte dwang, niet voor indirecte dwang, niet voor volwassenen, en zeker en vooral niet voor kinderen (*Applaus bij het Vlaams Belang*).

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de noodplannen bij personeelsuitval in residentiële voorzieningen door de omikronvariant

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, bij de brandweer, bij de politie, bij de vuilnis-ophaaldiensten worden er noodplannen gemaakt voor wanneer bepaalde projecties rond omikron bewaarheid zouden worden. Wat bedoel ik daarmee? Als er heel veel personeel besmet is en in quarantaine moet, dan komt de dienstverlening misschien wel in gevaar.

Dat is natuurlijk ook het geval, minister, voor alle residentiële voorzieningen die onder de bevoegdheid van Vlaanderen vallen. Ik denk bijvoorbeeld aan de woonzorgcentra, waar we vandaag al zien dat een aantal directies moeten inspringen op de werkvloer, omdat ze anders de continuïteit van de basiszorgverlening in de woonzorgcentra niet kunnen garanderen. Ik zou dan zeggen dat je in een land als België misschien een beroep zou kunnen doen op het leger. Minister, weet u hoeveel verpleegkundig personeel het leger op overschot heeft om nog in te springen? Ik zal het u zeggen: het gaat over achttien verpleegkundigen, waarvan er zes beschikbaar zijn en twaalf in opleiding. Daar moeten we dus zeker al niet op rekenen.

Minister, de vraag is dus: wat zijn de noodplannen van de Vlaamse overheid voor de residentiële voorzieningen die binnen de bevoegdheid van de Vlaamse Regering vallen? Wilt u onderzoeken wat vandaag op tafel wordt gelegd, namelijk of we asymptomatisch besmet personeel in een aantal gevallen toch zouden kunnen inzetten? Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het scenario waarin de basiszorg in het gedrang komt, waarin alle andere opties zijn uitgeput, waarin de mensen die eventueel zouden komen werken, gevaccineerd zijn, volledig uitgerust zijn met beschermingsmateriaal, en waarin de mensen in voorzieningen uiteraard de keuze hebben om zelf aan kamerisolatie te doen, en dat daar nooit iemand komt die asymptomatisch besmet is, als personeelslid.

Minister, wilt u dat laten bekijken door experts en dat mogelijk maken, net zoals dat in de ziekenhuizen mogelijk zal worden gemaakt? Wilt u alstublieft ook het besluit van de Vlaamse Regering aanpassen zodat interim-zorgkundigen kunnen worden ingehuurd in deze crisis? Vandaag is dat enkel het geval voor interim-verpleegkundigen. Zorgkundigen zijn met veel meer. Dat zou al een deeltje van de oplossingspuzzel kunnen zijn.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, we zitten inderdaad met de omikronvariant, die een vijfde golf teweegbrengt. Ik wil even in herinnering brengen dat het eerste en belangrijkste antwoord, als is het niet het alleenzaligmakende, ook in dezen vaccineren is. We hebben in oktober beslist de bewoners in onze woonzorgcentra te vaccineren. Dat is in november gebeurd. We hebben in november beslist om het personeel in onze woonzorgcentra en andere residentiële voorzieningen te vaccineren. Dat is intussen gebeurd. Dat zorgt voor een extra laag van bescherming.

We zien vandaag op het terrein dat de besmettingen in de woonzorgcentra en andere residentiële voorzieningen stijgen. Dat zou wel eens te maken kunnen hebben met de kerstperiode, waarin men een zoon of een dochter uit een voorziening of een vader of grootvader uit een woonzorgcentrum heeft meegenomen voor een familiefeest, wat heel begrijpelijk is. Wat we echter ook zien, is dat op dit ogenblik die besmettingen leiden tot milde symptomen en ziektes. Dat geeft dus aan wat alle experts tot nu toe zeggen, namelijk dat die booster-campagne, waarmee we dus al veel sneller zijn gestart, toch wel effectief helpt.

Dit parlement heeft er in 2020 toe opgeroepen dat we een noodplan zouden maken. Dat heb ik ook gemaakt, samen met de taskforce, in de zomer. Er werd toen gevraagd dat we klaar zouden zijn voor wat toen de tweede golf was. Ik heb toen een brief gestuurd met alle verschillende punten, over de mobiele equipes, over het versterken van het personeel, over materiaal, over contactopsporing, over het testen, over de monitoring, over hoe men daar op het terrein mee moest omgaan. Dat is verstuurd en dat is ook opnieuw in herinnering gebracht.

De richtlijnen hebben we de voorbije week ook geüpdatet. Daar staat heel concreet het antwoord op uw vraag in. Ik heb ze bij. Op bladzijde 35 van die richtlijnen staat, en dat is zoals u het aangeeft, dat men bij uitzondering, als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput, medewerkers wier test positief was en die dus besmet zijn, maar die geen symptomen hebben, toch als 'lender of last resort' kan inzetten. Dat staat dus in deze richtlijnen, en de voorzieningen zijn daar minstens sinds deze week aan herinnerd.

Wat het flexibel inzetten van het personeel betreft, de Vlaamse Regering heeft eind vorig jaar beslist om die flexibele inzet in de woonzorgcentra te kunnen doen, om bovennormpersoneel flexibeler in te zetten en ook, inderdaad, om zelfstandige verpleegkundigen te kunnen inzetten in de residentiële voorzieningen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik ben blij dat de mogelijkheid bestaat, maar ik denk dat de communicatie toch nog eens moet worden herzien, aangezien de koepels vandaag die vraag nog eens heel expliciet hebben gesteld. Interim-verpleegkundigen kunnen inderdaad via de basisfinanciering worden ingehuurd, maar interim-zorgkundigen niet. Mijn vraag was of zorgkundigen die uitzendkracht zijn, ook kunnen worden ingehuurd.

Mijn andere vraag gaat over de bezorgdheid die ik heb over onze gemeenschapsinstellingen. Daar vangen wij jongeren op die moeten worden beveiligd tegen

zichzelf, en tegen wie we ook de samenleving voor een stukje moeten beschermen. Minister, ik zie dat er in die gemeenschapsinstellingen op twee maanden tijd negen ontsnappingen zijn gebeurd, dat de bezetting daar bijna aan de maximale capaciteit zit, dat er één stakingsdag is geweest omdat het personeel het moeilijk doenbaar achtte om de taken nog uitgevoerd te krijgen. Wat is daar het noodplan, indien we daar begeleiders zouden zien uitvallen door omikron?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega Parys, ik heb absoluut begrip voor uw vraag. Minister, ik begrijp uit uw antwoord dat dit reeds in de richtlijnen staat, en in het noodplan van een tijd geleden, dat er inderdaad personeel kan worden ingezet dat asymptomatisch is.

Maar ik heb een bijkomende vraag. Ik veronderstel dat bij een aantal mensen die besmet zijn en geen symptomen vertonen de angst bestaat of misschien de wil ontbreekt om te gaan werken of zich in te zetten in de residentiële opvangcentra. In welke mate en hoe zal men mensen verplichten om dit effectief te doen?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Iedereen kan wel onderschrijven dat ook in onze Vlaamse welzijnssectoren de druk op het personeel de volgende weken nog zal vergroten door de omikronvariant. Minister, het is dus goed dat u de nieuwe richtlijnen hebt verstuurd over de inzet van het personeel dat asymptomatisch test. Het lijkt mij belangrijk om opnieuw zoveel mogelijk mensen aan de slag te kunnen houden, zowel voor de woonzorgcentra als voor de kinderopvang enzovoort. We hebben alle mensen nodig op de werkvloer.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Het platform Help de helpers is ondertussen overgeheveld naar het vrijwilligerswerk. In hoeverre kunnen of worden er via die weg nog bijkomende handen in de zorgsector gevonden? In het verleden hebben we een beroep kunnen doen op hen en het was een zeer mooie zaak voor de zorgsector om die helpende handen te vinden. Hoe kunnen we dat nu opnieuw invoeren?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Inderdaad, alle sectoren zullen het moeilijk hebben wanneer er steeds meer mensen zullen uitvallen. De zorg heeft al te kampen met personeelsproblemen. Het is dan ook heel goed dat er daarvoor de nodige noodplannen werden opgesteld. Zoals u zelf zegt, is dat alleen maar in hoogste nood. Laten we dus allen hopen dat dat niet nodig zal zijn. Ik veronderstel dat mensen die asymptomatisch zijn en toch zouden worden ingezet, niet zullen worden verplicht om dat te doen.

Maar eigenlijk had ik ook eenzelfde vraag als de heer Parys. We zien dat de interim of zelfstandige verpleegkundigen wel kunnen worden gefinancierd vanuit die basistegemoetkoming, maar de interim-zorgkundigen niet. Nochtans is er daar vraag naar. Is er een mogelijkheid om daaraan te remediëren?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik vrees dat we moeten zeggen: 'À la guerre comme à la guerre.' Op het moment dat het echt niet anders kan, zijn er misschien geen andere opties. Maar ik wil benadrukken dat het heel uitzonderlijk moet zijn en dat de communicatie heel zorgvuldig moet gebeuren. Ik wil daar wat duiding bij geven. Er zullen mensen zijn die dat niet zien zitten. Maar de mensen die asymptomatisch zijn en die worden verwacht van eventueel te werken, zijn

dezelfde mensen die al sinds het najaar te horen krijgen dat ze zich verplicht moeten laten vaccineren omdat ze anders een risico vormen voor bewoners. En toch zullen we hen met een – weliswaar asymptomatische – besmetting naar de werkvloer sturen. We dreigen daar structureel ongeloofwaardigheid in te bouwen in ons beleid, al is dat zoals gezegd noodgedwongen.

Minister, het is de uitdrukkelijke vraag van onze fractie om daar zeer zorgvuldig en terughoudend rond te communiceren en dat ook echt voor te stellen als een absolute overmachtsmaatregel die niet te vaak voor herhaling vatbaar is, maar inderdaad ook niet helemaal nieuw is, want ze werd in eerder fases ook al toegepast. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, we stellen samen vast dat het in elke sector erg nijpend zal worden, nu al en zeker in de komende weken. Zo'n crisis legt de systeemfouten heel pijnlijk bloot. In de sectoren waar het sowieso moeilijk is om mensen te vinden, waar we ook voor de crisis al met problemen zaten om personeel te vinden, wordt het nu nog nijpender. Ik verwijs naar het onderwijs, waarover we daarnet al een discussie hebben gehad. Ook de woonzorgcentra zijn geen nieuw probleem. Ik verwijs daarnaast naar de kinderopvang, die ook tot uw bevoegdheden behoort, minister Beke. Dat zijn plaatsen waar het de komende weken heel lastig zal worden. En inderdaad, asymptomatisch besmette mensen inzetten op de werkvloer, zeker bij oudere mensen, is echt 'the last resort'. We zouden dat absoluut niet mogen willen, maar als het niet anders kan ... We kunnen mensen toch moeilijk laten creperen. Maar laten we hopen dat het op zo weinig mogelijk plekken nodig zal zijn.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Het is hier terecht over de woonzorgcentra gegaan. We hebben het daarnet terecht over het onderwijs gehad. Maar ook de kinderopvangsector trekt terecht aan de alarmbel. Wat is daar het noodplan? Want zij komen dagelijks in contact met heel kleine kinderen die uiteraard niet gevaccineerd zijn. Er is daar heel veel uitval. Wat is daar het noodplan?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik wil u allemaal bedanken, alle fracties, voor de bijzonder grote genuanceerdheid waarmee we spreken over de 'lender of last resort', waarbij in allerlaatste mogelijkheid, als alle andere zaken zijn uitgeput, mensen die toch besmet zijn, maar geen symptomen hebben, uiteraard met de juiste beschermingsmaterialen enzovoort, mogelijk kunnen worden ingezet. We kunnen daar niet genoeg genuanceerd over zijn. Maar we zijn dat allemaal, en daar ben ik wel blij om, want dat is ook de juiste manier om daarover te spreken.

Er is vandaag om 16 uur, op dit ogenblik, een taskforce waarin ook opnieuw over deze richtlijnen zal worden gesproken. Die zijn intussen al gedeeld met de koepels op 10 januari. Maar als daar bijkomende vragen over zijn, zal dat ongetwijfeld ook op de taskforce worden besproken.

Ik heb die richtlijnen hier bij, collega Sintobin, en daarin staat heel duidelijk dat de zorgmedewerker die zich hierdoor gestrest voelt of er zich ongemakkelijk bij voelt, daar niet op moet ingaan. Het is dus geen plicht. Je kunt niet opgeëist worden. Dat is een heel concreet antwoord op de vraag die u daarover gesteld hebt.

Help de helpers is ingekanteld in het platform van de vrijwilligers. Het cascade-document is het document dat gaat over personeel en wat er bij uitval van personeel moet gebeuren in de verschillende mogelijke situaties – want er zijn vele situaties mogelijk daarin – en daarin is ook heel uitdrukkelijk de onder-

steuning voor de vrijwilligers meegenomen in het vrijwilligerswerk. Ik heb het cascadedocument hier bij. Dat staat daar heel uitdrukkelijk in.

De realiteit is natuurlijk dat we in een andere situatie zitten dan bij de eerste golf, toen alles in lockdown was en vele sectoren gesloten waren. Vandaag proberen we zo weinig mogelijk sectoren te sluiten, en de sectoren die open zijn, dat in zo veilig mogelijke omstandigheden te laten doen. Dat maakt dat het reservoir van mogelijke vrijwilligers om in te zetten, een pak kleiner is dan in die eerste golf. Maar het maakt deel uit van het cascadedocument. Dat is dus zeker aan de orde.

Ook in de andere sectoren, de kinderopvang in de gemeenschapsinstellingen, zijn er een aantal draaiboeken voorzien bij uitval van personeel en zijn er ook een aantal maatregelen genomen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dank u wel, minister en collega's, om allemaal dezelfde oproep te ondersteunen, en inderdaad met de nodige nuance.

Ik vind het belangrijk, minister, dat u in de volgende dagen en weken blijk geeft van creativiteit – u kunt bijvoorbeeld eens gaan kijken wat de Hospital Search Capacity Group voor de hospitalen voorstelt en of we daar nog een aantal dingen uit zouden kunnen leren – maar ook van nabijheid. Ik denk dat de sectoren u nodig zullen hebben om heel praktische oplossingen uit te dokteren en daar de nodige steun voor te krijgen. Daarvoor hebt u alvast onze steun.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over een draaiboek voor noodsituaties bij sociale huisvestingsmaatschappijen, naar aanleiding van de gasramp in Turnhout

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, ik wil u bevragen naar aanleiding van de vreselijke gasramp die Turnhout trof op de laatste dag van het voorbije jaar. U bent zelf ter plaatse geweest. Ik denk dat ik namens het hele Vlaams Parlement spreek als ik mijn medeleven nog eens wil betuigen aan de slachtoffers, de familie en de nabestaanden van de slachtoffers en de buurtbewoners daar in Turnhout.

Minister, de ramp leerde ons dat noodwoningen zeker in zo'n situatie onontbeerlijk zijn. U leverde met de Vlaamse Regering al heel wat inspanningen om het aanbod aan noodwoningen over het hele Vlaamse grondgebied te verhogen en de doorstroom te verbeteren, maar er zijn volgens mij nog wel wat kansen, zeker met het oog op de eenmaking van de verschillende huisvestingsmaatschappijen, om daar nog wat aan te verbeteren.

Hoe staat u daartegenover? Hoe evalueert u de doorstroom naar de noodwoningen? Zijn het nog opportuniteiten?

Wat de gasramp ons ook heeft geleerd – en ik heb me gebaseerd op gesprekken met de burgemeester en onze collega hier in het parlement, Paul Van Miert –, is dat de hulp- en stadsdiensten, en de huisvestingsmaatschappij De Ark zelf, alles in het werk hebben gesteld en feilloos gehandeld hebben om de mensen zo goed mogelijk op te vangen, om de burens op te vangen, om adequaat te handelen.

De noodplanning van de stad heeft hier natuurlijk zijn werk gedaan. Wat de heer Van Miert me ook vertelde, is dat er nood is aan een degelijk draaiboek en noodplan binnen de huisvestingsmaatschappij zelf. Gelukkig hebben ze zeer goed gehandeld, maar het is misschien iets voor de toekomst. Gelukkig kunnen we lessen trekken uit dergelijke calamiteiten, en zo'n noodplan is er daar een van. Dat zou voor iedere huisvestingsmaatschappij een must moeten zijn. Hopelijk is het dan nooit nodig, maar het zou ingestudeerd en geoefend moeten worden. Wilt u daar een verplichting van maken?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Voorzitter, mevrouw Smeyers, mijn beste wensen, maar ik sluit me meteen aan bij de woorden van medeleven met de slachtoffers, familie en nabestaanden, en overlevenden die dit moesten meemaken.

Ik heb die ochtend bij het nieuws dat het om een sociale huisvestingsmaatschappij ging, onmiddellijk Paul Van Miert gebeld als burgemeester en ook de directeur van De Ark. We hebben onze diensten aangeboden vanuit de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) en er zijn ondersteunende diensten geleverd door de VMSW. Natuurlijk waren het op dat moment voornamelijk de hulp- en stadsdiensten die de eerste veiligheidsmaatregelen moesten nemen en de persoon onder het puin moesten bevrijden.

Een week later ben ik op bezoek ter plaatse geweest. Ik heb ook met de huisvestingsmaatschappij, de schepen van Wonen en de burgemeester rond de tafel gezeten. Ik wil hen bedanken voor het voortreffelijke werk dat ze verricht hebben, zowel door de stads- als de veiligheidsdiensten, maar die zijn daar natuurlijk op ingesteld, maar vooral door de sociale huisvestingsmaatschappij die zeer snel geschakeld heeft.

Drie zaken heb ik daar geleerd. Eerst en vooral, en dat is voor mij zeer belangrijk om mee te geven: er was geen structureel probleem met de woning. Dat is op de ochtend van mijn bezoek bevestigd door het parket. Men gaat nog verder onderzoeken wat er precies is misgelopen, maar dat het niet aan de woning lag, is zeker. Het ging trouwens om een recent gerenoveerde woning.

Twee, de dag zelf is contact genomen met de VMSW. Er was nood aan richtlijnen, leidraden, om te zien hoe men dat moest aanpakken. De VMSW heeft dan doorverwezen naar Woonhaven, een grotere sociale huisvestingsmaatschappij, en die had inderdaad een draaiboek. We moeten eens bekijken of we zo'n draaiboek kunnen uitwerken. Ik wil nog in het midden laten of we daar elke sociale huisvestingsmaatschappij – zelfs in een groter geheel van woonmaatschappij zoals we ze gaan hervormen – toe gaan verplichten of een soort mobiel team bij de VMSW gaan oprichten.

Drie, er zijn de noodwoningen. In Turnhout heeft men daar niet direct een beroep op moeten doen. De sociale huisvestingsmaatschappij had zelf nog enkele woningen ter beschikking, waardoor een week later iedereen opvang had en een dak boven het hoofd. We volgen dat nu ook op.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het siert u dat u de moeite hebt genomen om ter plaatse te gaan en een week later al rond de tafel te gaan zitten met het stadsbestuur van Turnhout en direct de nodige lessen te trekken. Dat siert u, ook al is er heel goed, snel en adequaat gehandeld, gelukkig maar. De personen die nog konden worden gered, zijn ook gered.

Ik vind uw suggestie omtrent dat mobiel team bij de VMSW eigenlijk heel goed. We gaan inderdaad naar een eenmaking van de verschillende huisvestingsmaatschappijen, naar één woonactor per afgebakende regio.

Maar het is inderdaad zeer efficiënt mocht de VMSW een mobiel team hebben dat een dergelijk draaiboek heeft en een dergelijke noodsituatie aankan en zeer goed weet wie wat op welk moment moet doen. Beter voorkomen dan genezen, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Ik dank mevrouw Smeyers voor haar vraag. Het is belangrijk om te weten dat het parket benadrukt dat het onderzoek nog in een prille fase zit. Hopelijk komt er nog meer informatie onze kant op.

Het is een belangrijke vraag om te voorzien in een draaiboek, minister. Ik heb een bijkomende vraag. U spreekt gericht naar de sociale huisvestingsmaatschappijen. Lijkt het u ook zinvol om dat draaiboek te richten naar de lokale besturen omdat ze vaak betrokken partner zijn bij dergelijke gebeurtenissen?

Wat ik me ook afvraag ... In dit geval hebben de stad en de sociale huisvestingssector heel snel geherhuisvest. Een sociale huisvestingsmaatschappij heeft vaak een groot patrimonium. Is er in de toekomst voorzien dat huisvestingsmaatschappijen betrokken zouden kunnen worden als een dergelijke ramp zich voordoet op de private markt? Ze beschikken namelijk vaak over een heel groot patrimonium en veel grote diensten die herhuisvesting en de praktische afhandeling mogelijk maken. Is dat een optie?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega's, ik denk dat iedereen bij het zien van de beelden en het horen van het nieuws bij de jaarwisseling enorm was geraakt. Ik vind het vooral van belang om namens onze fractie onze steun en ons medeleven uit te drukken voor de slachtoffers en de nabestaanden, voor iedereen die geraakt is en ook breder. Ik kijk dan naar collega Van Miert, maar ook naar andere collega's van de hele gemeenschap van Turnhout.

Minister, ik heb zeer weinig inhoudelijk toe te voegen. U hebt al onze steun om uit deze ramp en uit dit drama een aantal lessen te leren, die in een draaiboek te gieten en daarmee aan de slag te gaan.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, de plaats van de ramp is op nog geen honderd meter van mijn huis. Ik herinner me goed dat we 's ochtends uit het raam aan het kijken waren met de kinderen. Het was een heel mooie rode zonsopgang. Ineens hoorden we een heel doffe knal en er kwam een stofwolk over de huizen. Op dat moment is al die training voor noodplanning heel cruciaal: in welke mate zijn een stad en de hulpdiensten daarop voorbereid? Het was heel snel duidelijk dat die hulpverlening op een sublieme manier tot stand is gekomen. We hebben achteraf ook van de burgemeester een heel gedetailleerd overzicht gekregen van hoe dat allemaal is verlopen. Het is bijzonder knap wat de hulpdiensten en ook de stedelijke diensten daar hebben gepresteerd. Ik wil hier in het parlement graag zeggen dat de burgemeester daarin een heel goede rol heeft gespeeld op een heel serene en daadkrachtige manier: proficiat daarvoor. Ik heb hem dat ook persoonlijk gezegd.

Op die momenten gebeuren er ook zaken waaruit je lessen moet leren. Een van de belangrijke lessen is dat er geen noodplan is voor de huisvestingsmaatschappij.

Dat is woensdag blijkbaar ook besproken toen u naar Turnhout bent gekomen. Ook daarvoor dank ik u heel erg. Dat wordt heel erg geapprecieerd.

We moeten daaruit lessen leren, en die moeten worden meegenomen naar de rest van Vlaanderen. Dan is er nog iets goeds. 'Goed' is misschien een verkeerd woord, maar u begrijpt wat ik bedoel. U krijgt ook van ons alle steun om daarmee aan de slag te gaan. Laten we dat meenemen uit deze verschrikkelijke ramp.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik dank u voor de steun. Ik sluit me graag aan bij de woorden van waardering voor de stadsdiensten. Daar zie je heel duidelijk – naast alle lof voor burgemeester Paul Van Miert – dat onze steden en gemeenten tamelijk goed voorbereid zijn op dergelijke zaken. De veiligheidsdiensten in Vlaanderen zijn daarop goed voorbereid: hoe de politie en de brandweer op elkaar inspelen ... Als je het mij vraagt: niet alleen in Turnhout, maar ook ruimer zijn er mooie voorbeelden te vinden van de goede werking ervan. We kunnen altijd bijleren, daar ben ik het volledig mee eens. Laten we elke situatie evalueren, maar die is voornamelijk heel goed verlopen.

Er was voor de sociale huisvestingsmaatschappij niet onmiddellijk een plan. We hebben dat wel gevonden bij Woonhaven. Dat ondersteunt een beetje het pleidooi dat we al een tijdje voeren, namelijk dat de grotere sociale huisvestingsmaatschappijen daar net iets beter op ingespeeld zijn.

In die zin kan de hervorming die we nu aan het doen zijn daar ook al een bijdrage toe leveren.

Ik wil ook nagaan of het verstandig is om zo'n draaiboek bij de sociale huisvestingsmaatschappijen zelf te doen, zelfs in die woningmaatschappij. U begrijpt dat we daarvoor overleg moeten plegen met de sociale huisvestingsmaatschappijen zelf en met de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW). Zij hebben een andere corebusiness. Zij zijn met andere zaken bezig. Uiteraard moeten zij daarvan op de hoogte worden gebracht en moeten zij daarbij worden betrokken. Maar moeten zij daar de spil van uitmaken, of kan dat bij de VMSW een team zijn dat altijd bereikbaar en inzetbaar is en dat daarin meer getraind en opgeleid is? Die afweging moeten we nog maken. U begrijpt dat ik daarover het overleg moet voeren.

Mevrouw Jans, ik denk niet dat het draaiboek voor de herhuisvesting bij de lokale besturen zelf zal moeten zitten. We zullen bij de VMSW en de sociale huisvestingsector moeten bekijken hoe we dat aanpakken. Uiteraard worden de lokale besturen daarbij betrokken.

Moeten we de sociale huisvestingsector betrekken als een dergelijke ramp zich voordoet op de private markt? Dat is evident. Ik ben ervan overtuigd dat dat in het verleden ook al gebeurd is. Maar hier was het een beetje atypisch omdat De Ark voldoende vrije woningen had om onmiddellijk die mensen te herhuisvesten. Dat gebeurde binnen een tijdsspanne van een of twee weken. Dat hoeft nog niet permanent te zijn, maar voor een deel zal dat wel het geval zijn. Dat is dus een unieke situatie. Ten tweede, Turnhout heeft twintig noodwoningen ter beschikking. Dat heb ik vernomen van de schepen van Wonen toen we samenzaten. Hier was dat niet nodig. Mocht een dergelijke ramp zich in een privaat appartementsgebouw voordoen, dan ben ik er zeker van dat er door de lokale besturen ook een beroep kan worden gedaan op leegstaande woningen van de sociale huisvestingsector. Ik denk niet dat we dat structureel moeten inbouwen. Dat lijkt mij de evidentie zelve.

We blijven verder inzetten op de noodwoningen. Ik heb toevallig de cijfers bij. Met de twee oproepen die we hebben gedaan, zijn er 400: 200 die worden gerenoveerd en 200 die er extra bijkomen. Daar is men nu aan bezig. We zitten aan ongeveer 1300 tot 1400 noodwoningen in Vlaanderen. Dat is een recurrent gegeven. We zullen daar de komende jaren nog verder op inzetten. Dit bewijst in elk geval de meerwaarde van het beleid dat we daar voeren.

Nogmaals bedankt voor jullie steun. We zullen jullie uiteraard op tijd op de hoogte brengen van wat we precies zullen doen met dat draaiboek, hoe we dat precies invullen.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, ik kan u alleen maar bijtreden. U benadrukt nog maar eens het belang van die noodwoningen. Of de ramp nu in sociale woningen of in private woningen gebeurt, er is nood aan een dergelijk patrimonium, aan een dergelijk beheer van noodwoningen. U benadrukt de grootschaligheid en, daarmee gepaard gaand, een mogelijk efficiënter handelen voor wat betreft het draaiboek. Dat u richting de VMSW kijkt, lijkt mij een heel goede piste. U hebt de steun van het parlement om daarmee samen te werken.

De voorzitter: Het is passend dat ik namens het Vlaams Parlement onze blijken van medeleven overbreng aan de familieleden van de slachtoffers van deze toch wel tragische ramp. Ik ben ervan overtuigd dat de burgemeester dit zal willen overmaken aan de betrokkenen.

De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bart Tommelein aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de NAVO-Ruslandtop van 12 januari 2022

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): De spanningen tussen Rusland en West-Europa lopen opnieuw hoog op. Aanleiding is de Russische troepenopbouw aan de grens met Oekraïne. Is dit een voorbode van een invasie? Het wordt door de top van onze geopolitieke experts nauw opgevolgd.

Vrijdag 7 januari hebben de ministers van Buitenlandse Zaken via een conferencecall deelgenomen aan de buitengewone vergadering van de NAVO. Dat was de gelegenheid om de mededeling van de Noord-Atlantische Raad van 16 december 2021 te bevestigen. Daarin wordt de 'dual track approach' ten aanzien van Rusland benadrukt. Deze bestaat uit een aanpak waarbij dialoog wordt gecombineerd met ontrading en defensie.

En ook vandaag is er een NAVO-Ruslandtop in Brussel. Tijdens die ontmoeting zal de alliantie een duidelijke boodschap van de-escalatie uitdragen. Er wordt gepleit voor een constructieve dialoog te goeder trouw met Rusland over alle veiligheidskwesties die het Europese continent aangaan.

Minister-president, voor mijn fractie moeten de drie d's centraal staan: dialoog, diplomatie en de-escalatie. Deelt u de optie dat die drie d's de kernwoorden moeten zijn voor de houding van de NAVO-Ruslandtop?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ja, ik volg dit standpunt. Ik volg het standpunt van de EU. Ik volg het standpunt van onze buurlanden en ook van

de NAVO omtrent dit conflict. De onafhankelijkheid, de soevereiniteit en de territoriale integriteit van Oekraïne moeten worden gewaarborgd.

Met betrekking tot de huidige militaire opbouw van Rusland rond en in de nabijheid van Oekraïne zei NAVO-secretaris-generaal Jens Stoltenberg – ik citeer: “Wij roepen Rusland op tot de-escalatie, terugtrekking, vermindering van de spanningen en transparantie over hun bedoelingen.”

Bovendien waarschuwt hij Rusland voor elke verdere provocatie of agressie aan de grens met Oekraïne en hij waarschuwde dat er een hoge prijs zal worden betaald voor verdere Russische agressie tegen Oekraïne.

Ik volg ook dit standpunt van de NAVO. Ik ben natuurlijk te vinden voor een aanpak van dialoog, diplomatie en de-escalatie, waarbij we zeker niet blind mogen zijn voor het Russische machtsvertoon.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): De EU-leiders zijn inderdaad overeengekomen dat ze Rusland verdere economische sancties zullen opleggen als het Oekraïne binnenvalt. De EU27 verklaarde dat ze samen met de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk actie zou ondernemen, maar ze bleef toch wel verwijzen naar meer diplomatie met Moskou. Het is goed dat er wordt verwezen naar diplomatie, want sancties nemen ten aanzien van Rusland kan automatisch weer leiden tot contra-acties, en dan zullen we in Vlaanderen goed moeten inschatten wat de gevolgen zijn. We hebben in het verleden al meegemaakt wat Russische contra-acties zijn.

De vraag is: heeft men op het Europese niveau al besproken welke sancties dat mogelijk zouden zijn en welke mogelijke effecten dit dan zou kunnen hebben op onze situatie?

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, we zijn allemaal bezorgd over het gevaar van de Russische troepenmacht aan de Oekraïense grens. De terugkeer van oorlog op ons continent lijkt niet veraf. Dat is een uppercut voor het gemeenschappelijke vredesproject van de Europese Unie en van de NAVO.

Onze fractie steunt ten volle de onafhankelijkheid, de soevereiniteit en de territoriale integriteit van Oekraïne, zoals reeds aangehaald door de minister-president. Uiteraard ook het zelfbeschikkingsrecht van het Oekraïense volk, onder meer om te kiezen voor toetreding tot de NAVO en om te behoren tot het vrije Westen.

De Russische intimidatie is onaanvaardbaar. Sancties in geval van Russische agressie tegen Oekraïne moeten duidelijk voelbaar, maar ook efficiënt zijn. Nu is het echter tijd voor de-escalatie en dialoog om oplossingen te zoeken, uiteraard met een sanctionerende stok achter de deur.

Ik stel ook vast dat de Europese Unie het moeilijk heeft om te wegen op dit dossier. Er is twijfel onder lidstaten, waarvan er sommige afhankelijk zijn van Russisch gas, en dit door het dogmatisch afwijzen van kernenergie. Al te vaak is het een Europese tijger zonder tanden.

Ik besef ten volle dat defensie een federale bevoegdheid is, en dat frustreert mij. Ik stel vast dat België op het vlak van buitenlands beleid al te vaak dezelfde visie heeft en zich verschuilt achter de Europese Unie. Vlaanderen moet binnen de eigen buitenlandse bevoegdheden een ambitieus en assertief beleid voeren met

duidelijke standpunten, maar ook in de Belgische en Europese context de belangen van Vlaanderen verdedigen. Ieder conflict in het buitenland is voelbaar bij ons in Vlaanderen, in onze steden en gemeenten.

Ik verwacht dan ook – en ik heb er alle vertrouwen in – dat deze Vlaamse Regering ambitie en assertiviteit toont op het vlak van buitenlands beleid.

En nu ook de Open Vld-fractie vragen inzake defensie agendeert in dit Vlaams Parlement, ga ik ervan uit dat ook de liberalen eindelijk beseffen dat onze toekomst in dit huis ligt.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik luisterde met aandacht naar het betoog van collega Vanlouwe, die dringend zoekt naar Vlaamse assertiviteit. Zijn partij zit in de meerderheid. Het wordt tijd dat ze dat inderdaad eens doet.

Collega's, wij hopen natuurlijk dat de situatie aan de Oekraïense grens zo snel mogelijk bekoelt. Een ontsporing zou verstrekkende gevolgen met zich meebrengen. Wij zullen dan ook alles in het werk moeten stellen om dit conflict niet verder te laten escaleren. Het zou misschien een goede zaak zijn indien er de komende maanden geen liberale kopstukken, zoals een Guy Verhofstadt, plots in Kiev opduiken om olie op het vuur te gaan gooien, zoals hij dat in 2014 al deed.

Wat zich momenteel aan de Russisch-Oekraïense grens afspeelt, is bovenal een strijd tussen het Westen en Rusland om invloedssferen. Om ooit tot een oplossing van dit conflict te komen, zullen we hoe dan ook tot een modus vivendi moeten komen met Rusland en niet zomaar frontaal in hun invloedssfeer proberen in te breken.

Collega's, daarnet verscheen op Belga een bericht na afloop van de NAVO-Rusland Raad, waarbij NAVO-secretaris-generaal Jens Stoltenberg stelde dat de dertig NAVO-landen blijven openstaan voor een dialoog met Rusland. Collega's, dat is zeker een goede zaak. Hoe dan ook hoop ik dat de minister-president het hoofd koel houdt en achter de schermen zal proberen zo constructief mogelijk mee aan een oplossing te timmeren. Minister-president, hopelijk krijgt u daarbij van uw liberale collega's in eigen regering en ook uit de Federale Regering niet te veel tegenwind.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Hoe belangrijk dialoog en diplomatie ook zijn, het is veelzeggend dat de NAVO-Rusland Raad de afgelopen tweeënhalf jaar niet meer bij elkaar is gekomen. Des te veelbetekenender is het dat hij vandaag om 10 uur is bijeengekomen en dat ondertussen de vergadering is afgerond.

Minister-president, ik heb een vraag over afgelopen maandag. Toen hebben de Verenigde Staten van Amerika in Zwitserland reeds een overleg gehad met Rusland. Ik stel me de vraag of u enig zicht hebt op de resultaten van die bespreking en de uitkomsten die daar zijn gekomen. Misschien kunt u ons vertellen of er reeds op intern-Belgisch niveau of op een ander niveau overleg gepleegd werd of wordt over de evacuatie van landgenoten of onze diplomatieke vertegenwoordigers in Oekraïne bij een eventuele Russische inval daar.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): De situatie in Oekraïne staat inderdaad onder hoogspanning. Het helpt natuurlijk niet dat president Poetin met veel heimwee terugkijkt naar de tijd van vroeger, toen de grote mogendheden de hele wereld in stukjes

verdeelden en de andere landen zich daar maar naar moesten schikken, zoals in dit geval, waar er veel te weinig rekening wordt gehouden met de soevereiniteit van Oekraïne.

Gelukkig zijn er nog steeds gesprekken – collega Tommelein heeft ernaar verwezen – binnen de NAVO vandaag en morgen in de schoot van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa. Beide zijn militaire of veiligheidsorganisaties, terwijl ik het betoog ondersteun dat we nood hebben aan de-escalatie en diplomatie. Dan valt het toch op dat de Europese Unie met haar focus op diplomatie niet aan die gesprekstafels zit. Minister-president, zou het niet veel beter zijn mocht de Europese Unie met haar zachtere bevoegdheden mee aan de tafel zitten om dit gesprek verder te ontmijnen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Tommelein, welke sancties door de EU worden uitgewerkt, is nog niet afgeklopt. Dat is 'work in progress'. Ik denk dat het in zo een proces niet goed is om dat urbi et orbi te verkondigen. Daar wordt naarstig aan gewerkt.

Meneer Vanlouwe, ik ben het volledig met u eens dat Vlaanderen ook op het internationale vlak bijzonder assertief moet zijn, maar natuurlijk niet naïef. Mochten wij nu eenzijdig sancties tegen Rusland afkondigen, dan geloof ik niet dat in Rusland een euro minder handel zou worden gedreven, want het zou door andere landen dan door Vlaanderen gebeuren. Ik weet niet of dat in ons voordeel is. Ik denk dat we daar het multilateraal forum van de EU moeten voor zoeken.

Mijnheer Deckmyn, ik heb tot nu toe met de collega's, met de vrienden van Open Vld, geen enkel probleem ervaren met onze buitenlandse politiek. Hoe dat op federaal vlak ligt, laat dat vooral in het federaal parlement uitgevochten worden. Maar hierin trekken we binnen de Vlaamse Regering ook aan één zeel.

Mevrouw Jans, wat er nog in dat Amerikaans-Russisch overleg gezegd is, daarover hebben wij niet meer informatie dan wat er tot nu toe al in de pers verschenen is. De hotline met Amerika heeft op dat vlak nog niet gewerkt zoals die met Rusland.

Mijnheer Aerts, de EU aan de tafel van de NAVO, dat is natuurlijk een andere zaak. Maar niets weerhoudt u ervan om hierin ook initiatief te nemen, en zelf te zorgen dat zij een tafel organiseren. In de NAVO zitten natuurlijk heel wat EU-lidstaten mee rond de tafel, belangrijke EU-lidstaten, maar het is natuurlijk niet verboden dat de EU ter zake initiatieven neemt.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Voorzitter, ik stel toch vast dat er een grote eensgezindheid bestaat bij alle collega's over de aanpak die geprefereerd wordt, zijnde diplomatie en dialoog. Wat dit te maken heeft met vragen over defensie is mij niet helemaal duidelijk. Ik denk dat wij hier allemaal samen de duidelijke boodschap moeten geven als Vlaanderen, dat toch ook verantwoordelijk is en bevoegdheden heeft op het vlak van buitenlands beleid, dat de Europese vertegenwoordigers en de Europese lidstaten zoveel mogelijk moeten inzetten op die drie D's. Ik denk dat daar een grote eensgezindheid over bestaat, en dat we dat schouder aan schouder moeten blijven bepleiten. Bedankt voor uw antwoorden, minister-president.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de betrokkenheid van Vlaanderen bij de voorbereiding en uitwerking van de coronabarometer

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Goed onderbouwde beslissingen door het Overlegcomité, duidelijkheid en perspectief voor de verschillende sectoren, dat is wat wij hier allemaal willen, dat is iets wat de sector vraagt, dat is iets wat de samenleving vraagt. Hopelijk is dat binnenkort gegarandeerd door die coronabarometer, waar wij als CD&V al lang vragende partij voor zijn. Die zit er nu aan te komen. Op het Overlegcomité heeft coronacommissaris Pedro Facon de opdracht gegeven om die uit te werken.

Hoe zal dat in zijn werk gaan? Op basis van coronacijfers en verschillende indicatoren, zoals de hospitalisatiegraad of de R-waarde, zal die barometer aangeven in welke fase van de pandemie we zitten. Dan kunnen er per fase maatregelen gekoppeld worden, specifiek per sector. Zoals het er nu naar uit ziet, zou dat gelden voor publieksevenementen – cultuur, sport, events –, het verenigingsleven, de horeca, maar ook de jeugdsector. Ik denk dat die werkwijze een goede, positieve werkwijze is, want ze kan het Overlegcomité beleidsmatig advies geven. Maar het stelt die verschillende sectoren ook in staat om zich voor te bereiden op eventuele versoepelingen of verstrengingen.

Nu, de sectoren die ik zonet opnoemde vallen voornamelijk onder de regionale bevoegdheid, en die kennen allemaal al bestaande protocollen. Het is daarom heel belangrijk dat ook de Vlaamse Regering nauw betrokken wordt bij de voorbereiding van die coronabarometer, en dat u die sectoren zelf ook betreft. Mijn vraag aan u, minister-president, is dan ook op welke manier de Vlaamse Regering nu al betrokken wordt bij de voorbereiding van die coronabarometer. Wat zijn daarbij voor u de belangrijkste aandachtspunten?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Van de Wauwer, in de eerste ontwerpfasen, dus ter voorbereiding van het vorig Overlegcomité, werden de deelstaten niet betrokken. We hebben een eerste gedachtewisseling gehouden over een tekst waarbij we niet betrokken waren. Die werd voorgesteld op het Overlegcomité van vorige week donderdag. De Vlaamse delegaties, dus mevrouw Crevits en ikzelf, hebben tijdens dat Overlegcomité vastgesteld dat de barometer op dat moment enkel was uitgewerkt voor publieksevenementen, dus voor cultuur en sport. We hebben er dan ook op aangedrongen dat dat nog verder zou worden uitgebreid naar andere sectoren. U hebt ze genoemd: jeugd, horeca, en ga zo maar voort.

We gaven ook een aantal werkpunten mee tijdens dat Overlegcomité. Het aantal parameters leek ons nogal uitgebreid, net als het aantal fases. Ik heb u gezegd dat die verbreding erin moest zitten.

Er werd toen afgesproken dat de deelstaten vanaf dat moment, vanaf vorige donderdag, zouden worden betrokken bij de werkzaamheden wanneer het gaat over de verdere uitwerking en verfijning.

We zijn aan het werk gegaan en hebben overleg gepleegd met de sectoren. We hebben voorstellen van de sectoren overgemaakt aan het Coronacommissariaat. Donderdagavond hebben we een overleg tussen de ministers-presidenten en de premier, waarschijnlijk al op basis van een nieuwe tekst over de barometer. We

hebben ook met de gemeenschapsministers van Cultuur en de gemeenschapsministers-presidenten heel nauw overleg. Dat loopt allemaal.

Een van onze opmerkingen was ook dat het duidelijk moet zijn dat bij alle beheerniveaus van de barometer de deelstaten moeten worden betrokken. De ontwerptekst ging nogal ver richting Nationaal Crisiscentrum en Federale Regering terwijl heel veel van die sectoren gemeenschapsbevoegdheden zijn. Wij moeten daar dus heel nauw bij betrokken worden.

Ik wil tot slot nog meedelen dat er een consensus is tussen alle deelregeringen en de Federale Regering van dit land dat de barometer nooit een automatisme mag zijn maar dat altijd een politieke deliberatie aan die besluitvorming moet voorafgaan.

De voorzitter: De heer Van den Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord en voor het feit dat u het opneemt voor die sectoren en die sectoren mee betreft bij die barometer. Ik denk dat het belangrijk is niet alleen te kijken welke beperkende maatregelen allemaal worden gekoppeld maar ook, wanneer we naar een verstrenging gaan, welke steunmaatregelen automatisch in beeld komen.

Minister-president, ik heb al verwezen naar de verschillende protocollen die bij veel van die sectoren bestaan. Ik denk dat daar goede zaken in zitten waar rekening mee kan worden gehouden bij die uitwerking. Ik heb wel nog een bezorgdheid. Bij die indicatoren zit bijvoorbeeld ook de vaccinatiegraad. Ik denk dat de indicatoren in de verschillende regio's verschillend kunnen zijn naargelang de coronasituatie in die regio's. Ziet u een mogelijkheid om, indien er grote regionale verschillen zouden zijn, die barometer fijnmazig voor te bereiden zodat er per regio andere fases van die barometer kunnen ingaan?

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, collega Van de Wauwer, de coronabarometer heeft enkele voordelen, zeker het voordeel van de duidelijkheid. Het is iets wat wij de afgelopen twee jaar hebben gemist en wat vele sectoren hebben gehekelde, met name de onzekerheid waarin zij voortdurend leefden. Het gebruik van die coronabarometer was voor mij vooral vorig jaar positief geweest, want vandaag leven we natuurlijk in een ander tijdperk. We leven in een tijdperk na vaccinatie, in een tijdperk waarin de Vlaamse Regering en de Federale Regering ons proberen wijs te maken – want dat is het – dat met een Covid Safe Ticket (CST) alles veilig zou kunnen verlopen, dat we, wanneer iedereen gevaccineerd is, uit de miserie zijn, om het zo uit te drukken. Maar tegelijk wilt u toch nog nadenken over een coronabarometer, of die zelfs invoeren, waarmee u dan toch alles opnieuw zou kunnen sluiten. Zo werkt het natuurlijk niet. Ofwel vertrouwen we op die vaccins, houdt u rechte lijn en zegt u dat een vaccin het beste middel is tegen de pandemie dat ervoor zal zorgen dat alles open kan blijven, ofwel gaan we naar een coronabarometer, maar niet naar een combinatie, naar een nog meer autoritair bestuur. Daar passen we voor.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik dank de minister-president voor het antwoord en collega Van de Wauwer voor de vraag.

Uiteraard is een dergelijke barometer een goede zaak. Een van de grote problemen of frustraties waren het jobbeleid, de aanpassingen en veranderingen, grotendeels ook door de wijzigingen in de kennis die de wetenschap ons bood over de stand van zaken van de crisis.

Wat echter die barometer betreft, denk ik dat het belangrijk is om erover te waken dat de verschillende stappen proportioneel zijn en de ene sector niet zwaarder worden aangepakt dan de andere sector. Een zaal met mensen is een zaal met mensen, ongeacht of het gaat over een horecagelegenheid of een cultuurinstelling. Wat ons betreft, moet dit gelijk worden getrokken.

Ook het aantal stappen dat moet worden gevolgd, verloopt het best volgens een geleidende schaal waarbij niet vanaf één stap ineens bijna alles wordt gesloten en vanaf een stap minder alles opnieuw opengaat. Een gelijke verdeling van de strengheid van de maatregelen is voor ons aan de orde. Zeker wat de sociale afstandsregels betreft, is er bezorgdheid. Wanneer men een mondkmasker moet dragen, wanneer men een CST moet voorleggen, is het dan nog wel nodig om die anderhalve meter te handhaven? Is de regel van tweehonderd personen die worden toegelaten voor een aantal cultuurhuizen, het 'maken of kraken'-getal? Ik vraag u om ook met die elementen rekening te houden maar we hebben er alle vertrouwen in dat u mee aan de tafel het nodige zult doen om de cultuursector zijn juiste plaats in het geheel te bezorgen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Mijnheer Van de Wauwer, u hebt het misschien al gezien, maar we hebben straks een spoedresolutie op de agenda die eigenlijk, minister-president – en ik hoop dat ze u kan inspireren –, in overleg met de sector tot stand is gekomen. Ze vraagt dat Vlaanderen betrokken wordt, dat we het hele brede culturele veld bekijken – niet alleen de professionele kunsten maar ook de amateurkunsten, het sociaal-cultureel werk enzovoort –, dat er ook afstemming is met de sport- en jeugdsector. Jeugd is ook heel belangrijk want er moet logica zijn om een draagvlak op het vlak van maatregelen te creëren. En, minister-president, de barometer moet heel duidelijk gekoppeld zijn aan die steunmaatregelen. Ik denk dat het duidelijk is dat de culturele sector, de evenementensector, maar ook andere sectoren zwaar zijn getroffen en zwaar hebben geleden onder het jobbeleid. Het is nu dus belangrijk dat als er zo'n barometer komt die ook gekoppeld is aan steunmaatregelen. Dus, dit is ook mijn vraag: bent u van plan om dat te implementeren?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Sommige bedrijven en organisaties binnen die brede cultuur- en eventsector hebben eigenlijk de afgelopen twee jaar amper twaalf weken hun job kunnen uitoefenen. Ze moesten telkenmale vliegensvlug schakelen. Ze hebben nood aan rust en stabiliteit. De brede eventsector, cultuur maar ook sport en jeugd, eigenlijk alle sectoren, zijn vragende partij voor rust, stabiliteit. Die kan, denken wij, door een barometer gegarandeerd worden. Zo kunnen ze hun mensen, bedrijven en klanten opnieuw perspectief geven om hun passie uit te oefenen en brood op de plank te krijgen. Een barometer zou houvast bieden omdat ze dan duidelijk weten welke maatregelen ze moeten volgen, ze die goed kunnen inschatten en zo ook meer vooruit kunnen plannen. Voor Vooruit mag die barometer niet echt sectorspecifiek zijn. Er mogen ook geen sectoren gediscrimineerd worden. Er moet voor ons proportionaliteit worden gegarandeerd door een kader dat toepasbaar is over alle subsectoren heen op basis van binnen versus buiten, actief of passief, zittend of niet. Dus vinden wij dat er maatregelen moeten worden ingezet waarvan we weten dat ze gecombineerd werken, met name mondkmasker, een coronapas en bovenal ventilatie. U weet, minister-president, dat die door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) recent erkend werd als belangrijkste sleutel in de strijd tegen COVID-19.

De voorzitter: Minister Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank, collega's, voor de verschillende tussenkomsten.

Wat de steunmaatregelen betreft, wil ik absoluut niet dat er steunmaatregelen in de barometer opgenomen worden. We gaan met Vlaanderen ons eigen steunmaatregelenbeleid uitwerken op basis van de verschillende fases en de consequenties die aan de verschillende sectoren worden opgelegd. Maar ik wil dat echt niet in handen van het Coronacommissariaat of van het Overlegcomité geven. Dat moeten we Vlaams houden.

Wat de protocollen betreft, mijnheer Van de Wauwer, is er een uitspraak van de Raad van State dat protocollen niet soepeler kunnen zijn dan het ministerieel besluit (MB) of het koninklijk besluit (KB). Je ziet dat alle maatregelen die vandaag in de protocollen voorzien worden, in het KB staan. Eigenlijk gaan die twee dingen samen. Het KB is op dat vlak dominant. Wat de grote verschillen in de vaccinatiegraad betreft, ben ik het volledig met u eens dat die barometer inderdaad regionaal moet worden toegepast. Als wij verder staan dan andere regio's, dan moet dat mee worden opgenomen. Dat was ook onze inbreng tijdens het vorige Overlegcomité.

Ik heb daarstraks tijdens mijn antwoord al gezegd dat wij het ontwerp van de barometer te eng vonden. We hebben gezegd dat hij moest worden uitgebreid naar meer sectoren en proportioneel moest worden uitgebouwd, dat is duidelijk.

Mevrouw Meuleman, alle voorbeelden die u geeft waren de voorbeelden die ook wij – minister Crevits en ikzelf – in het vorige Overlegcomité wilden toevoegen. We zullen er natuurlijk over waken dat ze de volgende dagen ook effectief in de barometer verschijnen.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Dank u wel voor de bijkomende antwoorden, minister-president. Ik wil u, en minister Crevits, vooral heel veel succes toewensen bij de verdere voorbereidingen. We horen hier al dat er heel hoge en grote verwachtingen worden geuit. Dat zijn ook echo's vanuit de verschillende sectoren. Ik hoop dat die coronabarometer er snel komt want, nogmaals, dat geeft duidelijkheid en perspectief. Maar het moet niet snel-snel. Ik hoop dat er voldoende betrokkenheid is vanuit de sectoren, niet alleen bij de toepassing van de coronabarometer, maar ook bij de bepaling van de indicatoren. Ik denk dat het heel belangrijk is dat de sectoren ook al in die fase een rol kunnen spelen. Ik hoop dat we dan kunnen landen met een goed werkende barometer die perspectief kan bieden aan onze sectoren.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het succes van crowdleningen van particulieren aan ondernemingen

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Goedemiddag, collega's. We zien dat de rente op een spaarboekje nog altijd afneemt, en we zien tegelijkertijd ook dat er nog altijd meer geld op het spaarboekje komt. In 2021 hebben de gezinnen opnieuw heel wat geld bijeen gespaard. We hebben zelfs de grens van 300 miljard euro overschreden.

Maar door het feit dat de rente zo laag is gaan mensen ook op zoek naar betere beleggingen. Ze gaan op zoek naar hogere rendementen, bijvoorbeeld via

beleggingsfondsen. Een van de systemen die er bestaan is de crowdlening. Daarin heb je twee groepen: ofwel participeer je in het kapitaal, ofwel is er de achtergestelde lening. Daarbij heeft Vlaanderen, in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht, de Winwinlening uitgewerkt. We zien dat er ook daarvoor heel wat meer aanvragen zijn, en er ook uitgekeerd wordt.

Ik heb hier wat cijfers. Voor 2019, dat was nog voor corona, sloten we af op 62,6 miljoen euro. In 2020 steeg het al naar 100 miljoen euro, en in 2021 stonden de voorlopige cijfers in augustus al op 100 miljoen euro, dus ze zullen waarschijnlijk naar 150 miljoen euro gaan tegen het einde van 2021.

Het systeem heeft met andere woorden wel succes. We hebben twee soorten: het private, als ik het zo mag uitdrukken, met een hoog rendement, maar zonder waarborg. Daarnaast is er de Winwinlening, zoals uitgewerkt door de Vlaamse Regering, met een lager rendement, maar wel met een waarborg.

Het is wel goed dat de particulier dus de weg gevonden heeft om ondernemingen te ondersteunen via een achtergestelde lening, zeker in de pandemiecrisis die we momenteel hebben. Ik vroeg me af in welke mate dit dan ook past binnen de doelstellingen die zijn opgesteld voor het Vlaamse relanceplan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de vraag, collega. U hebt de situatie zeer correct geschetst. Ik kan u ook de meest recente cijfers over de Winwinlening meegeven, die in 2021 is gestart. Gelukkig nieuwjaar trouwens aan de rijke schare toehoorders hier.

We kunnen dus de balans opmaken van het jaar 2021 om te kijken hoe de resultaten geweest zijn. Het is spectaculair, collega. U hebt er al een beetje naar verwezen, maar in 2021 heeft de Winwinlening ervoor gezorgd dat er 152 miljoen euro van particulieren naar bedrijven is gegaan. Er zijn meer dan zesduizend dossiers afgesloten. Dat is een nooit gezien record. We zien dus dat de Vlaming echt de weg gevonden heeft naar dat instrument om een stukje van zijn spaargeld ter beschikking te stellen van vrienden.

Maar er is nog meer. U had het daarnet over de twee systemen, de achtergestelde lening en de kapitaalparticipatie. In het kader van de relance hebben we ook het Vriendenaandeel als nieuw instrument in de markt gezet, en ook daar zien we dat er, een paar maanden na de inwerkingtreding, toch al bijna 240 dossiers zijn voor een bedrag van 265.000 euro. Dat is niet slecht om te starten, maar dat kan veel meer worden.

Collega Gryffroy, ik denk dat we de mogelijkheden van die Winwinlening en dat Vriendenaandeel nog niet voldoende uitgeput hebben. Ik denk dat de mogelijkheden nog veel groter zijn.

We hebben voor de Winwinlening natuurlijk een extraatje meegegeven door de garantie die we geven als ze niet wordt terugbetaald, op te trekken. Tot eind vorig jaar was dat tot 40 procent. Dat is nu teruggevallen op 30 procent, maar de andere zaken blijven bestaan, de flexibiliteit qua looptijd en zo, dus de dingen die vroeger een beetje een hinderpaal waren.

Dus, ja, voor mij zijn dit zeer belangrijke instrumenten, ook in de relance. Er zijn heel grote kredietbehoeften bij onze ondernemingen. Ik zal ook alles op alles zetten opdat onze organisaties de komende maanden ook volop die Winwinlening in de markt blijven zetten, maar ook het Vriendenaandeel als nieuw instrument.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Straks zegt men nog dat de vraag getelefoneerd was, want mijn tweede gedeelte zou inderdaad gaan over dat Vriendenaandeel. *(Gelach)*

Ik had inderdaad die 150 miljoen euro zelf ook al ongeveer uitgerekend. Ik had het nu graag inderdaad gehad over dat Vriendenaandeel. We zien immers dat de Winwinlening voor een bedrijf het minst interessante blijft. Dat is immers een achtergestelde lening, en die komt aan de passivakant te staan. Het Vriendenaandeel is voor een bedrijf het meest interessant, want dat komt aan de kant van de activa te staan. Ik kan me echter best voorstellen dat een burger liever een Winwinlening dan een Vriendenaandeel heeft. Een Vriendenaandeel is immers beleggen in kapitaal. Dan moet men zien wanneer men ooit een dividend krijgt, wanneer men ooit zijn kapitaal terugkrijgt, terwijl een Winwinlening een achtergestelde lening is, waarbij wordt vastgelegd wanneer iemand zijn geld terugkrijgt, welke interesten hij heeft enzovoort. 656.000 euro voor het Vriendenaandeel na een paar maanden vind ik heel weinig, als ik eerlijk mag zijn. Minister, wat gaat u dus doen om ook wat dat betreft een tandje bij te zetten, om ook aan dat Vriendenaandeel, dat tenslotte het meest interessante is voor bedrijven, nog een bijkomende ondersteuning te geven?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Voorzitter, ik wil er helemaal een getelefoneerde vraag van maken door toch nog eens te onderstrepen dat het een heel succesvolle formule is. Dat blijkt inderdaad uit de cijfers van 2021. Ik denk ook dat het heel belangrijk is om start-ups voldoende ademruimte te geven en ook aan particulieren een aantal alternatieven aan te bieden voor de toch wel lage rente. Het is goed dat dat ook een middel kan zijn voor de relance van de economie de volgende jaren. Minister, hoe kunnen we dat systeem updaten? Er lijken me immers af en toe toch zaken te zijn die kunnen worden geactualiseerd om dit zo aantrekkelijk mogelijk te houden voor de particulieren en voldoende ademruimte en zuurstof te geven aan beginnende bedrijfjes in Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega's, goeiemiddag. Ook van mij de beste wensen voor het nieuwe jaar. De collega's hebben het hier al geschetst: dit is inderdaad een succes. Er werden heel wat van die alternatieve financieringen, als ik ze zo mag noemen, uitgeschreven omdat er op de spaarrekening eigenlijk nog weinig rente te nemen valt. We hebben deze week echter ook allemaal mogen lezen dat er nog heel wat geld ter beschikking staat op al die spaarboekjes. Ik denk dus dat het nu vooral zinvol wordt om dit systeem van alternatieve financiering, als ik het zo mag noemen, toch nog meer bekend te maken bij de gewone Vlaming. Minister, mijn vraag is dus heel simpel: hoe gaat u al die middelen nog meer bekendmaken bij de Vlaming?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel. Eerst en vooral, de Winwinlening is een paar jaar geleden in het leven geroepen. Aanvankelijk was het succes zeer bescheiden. We hebben eigenlijk echt doorgedreven campagnes nodig gehad, en zelfs een zeer sexy radiospot, om die Winwinlening een beetje bekend te maken bij de mensen. Nu is het eigenlijk het eerste jaar dat ik bij veel mensen, ook uit mijn omgeving, hoor dat ze weten dat ze aan vrienden of familieleden die zelfstandig zijn, heel laagdrempelig budgetten ter beschikking kunnen stellen, dat er ook een fiscaal voordeel is, dat het een interessante manier is om met hun spaargeld om te gaan. Ik hoop dus echt dat we die drive kunnen houden.

Collega Van den Heuvel, u zegt terecht dat we nu en dan moeten ingrijpen. We hebben dat gedaan. Voor de Winwinlening was er aanvankelijk een vaste looptijd. Men moest op die datum terugbetalen. We hebben nu gezien dat mensen dat niet graag hebben. Ze willen flexibiliteit, ook op maat van de onderneming. Dat hebben we dus aangepast. Specifiek in het kader van de relance hebben we ook de overheidswaarborg een beetje opgetrokken. Dat gaat nu opnieuw naar beneden, maar dat is wel nog altijd 30 procent. Dat is veel. Ik denk dat we nu nog geen extra wijzigingen moeten aanbrengen, dat we dat systeem goed in de markt moeten blijven zetten.

Het is nog wat vroeg om nu al aanpassingen te doen aan het Vriendenaandeel, want het bestaat nog maar een paar maanden. 240 dossiers is niet zo slecht. ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) heeft mij gezegd dat er heel veel in de pijplijn zitten die nu nog moeten worden goedgekeurd. Het risico is natuurlijk een beetje groter, omdat je participeert in het kapitaal van een onderneming. Er is geen waarborg en we zullen ook geen waarborg geven. Maar toch zien we dat mensen echt geïnteresseerd zijn in dat systeem. Het is ideaal om onze familiale kmo's te ondersteunen, zeker in tijden waarin corona geknaagd heeft aan het eventuele familievermogen of spaargeld.

Het is zeker mijn bedoeling om de komende periode volop te investeren in het breder bekendmaken van het Vriendenaandeel. Want onbekend is onbemind. Mensen zullen het niet doen als ze het niet kennen. Dat zal de komende periode gebeuren, zonder de aandacht voor de Winwinlening te laten verloren gaan.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De Winwinlening bestaat inderdaad al sinds 2006 en werd twee jaar geleden bijgestuurd. Het is al langer bekend. Het is nog altijd het bedrijf zelf dat beslist of het voor een Winwinlening dan wel voor een Vriendenaandeel gaat. Het zal daarbij soms rekening houden met wat het gemakkelijkst is om centen binnen te krijgen. Momenteel is dat inderdaad de Winwinlening. Een aantal platforms zijn daar immers zeer actief in. De mensen bekijken daar, zoals ze bij manier van spreken een ticket kopen voor een concert, of ze nog een paar aandelen van zoveel procent kopen en zoveel aandelen van zoveel procent enzovoort. Op deze manier komen ze tot een mix van verschillende portefeuille-aandelen. Dat is nog niet zo goed gekend of gestructureerd bij het Vriendenaandeel.

Maar ik blijf erbij: voor mij is het Vriendenaandeel voor bedrijven nog altijd het meest interessant, omdat het een kapitaalsversterking is en het aan de kant van de activa staat. Ik kijk ernaar uit hoe u de communicatie die u in de toekomst zult doen, zult versterken, in de hoop dat het Vriendenaandeel hetzelfde succes zal kennen als de Winwinlening.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe contact- en bemiddelingsaanpak van de VDAB voor de krapte op de arbeidsmarkt

ACTUELE VRAAG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de dreigende personeelstekorten in verschillende sectoren van onze economie

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, beste wensen voor het nieuwe jaar. Ook voor onze economie en onze arbeidsmarkt wens ik uiteraard alle goeds.

Er is op dit moment reden tot bezorgdheid, maar ook tot vreugde. En die is eigenlijk hetzelfde als voor het reces: de krapte op de arbeidsmarkt is gigantisch en de omikrongolf dreigt dat alleen maar te versterken. Dat is natuurlijk een probleem, omdat onze productiviteit onder druk komt te staan. Ook de rem op onze economische groei is problematisch. Maar ook de werkdruk voor individuele werknemers dreigt gigantisch toe te nemen.

De bedrijven schreeuwen om werknemers, in de klassieke sectoren, technische profielen, ingenieurs, in de bouwsector, in de non-profitsector, onderwijs en zorg. Maar intussen raken ook veel vacatures zonder specifieke scholingsvereisten niet ingevuld. In mijn eigen provincie Antwerpen is het grootste tekort er een van magazijnmedewerkers, winkelbedienden en administratieve medewerkers. En toch zijn er tegelijkertijd nog altijd meer dan 180.000 werkzoekenden in Vlaanderen.

Minister, u weet dat Vooruit al lang vragende partij is voor een actieplan om vraag en aanbod op onze arbeidsmarkt maximaal op elkaar af te stemmen. Ik hoorde dat u op de nieuwjaarsreceptie van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) de daad bij het woord voegde en dat u tweette: "[@vdab_be](https://twitter.com/vdab_be) staat klaar met nieuwe contact- & bemiddelingsaanpak en zal ondernemingen gericht ondersteunen op vlak van knelpuntvacatures." Ik dacht toch dat het op de Voka-nieuwjaarsreceptie was. Wij zijn dan ook zeer benieuwd wat die nieuwe aanpak concreet inhoudt. Waarschijnlijk heeft uw medewerker getweet dat u dat hebt gezegd, minister.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, beste collega's, het is inderdaad geen pretje om ondernemer en werkgever te zijn in Vlaanderen op dit moment. En dat komt doordat ze simpelweg geen mensen vinden voor hun vacatures. Er is een recordaantal vacatures. Er staan er bijna 80.000 open momenteel. Dat is een record. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. Langs de andere kant heb je ook nog een grote groep van mensen – het zijn er ongeveer 180.000 in Vlaanderen – die niet aan de slag zijn, die niet aan het werk zijn. En de discrepantie tussen die twee is natuurlijk enorm groot. Ik denk dat we, zeker in deze tijden, ervoor moeten zorgen dat iedereen die kan werken, aan de slag gaat.

De problemen worden alleen maar groter nu, met de omikronvariant. Werkgevers krijgen niet alleen met de bestaande krapte te maken, maar zien ook nog bestaand personeel massaal uitvallen. En dan kom je toch op een punt dat we er echt werk van moeten maken om overal waar er gigantische tekorten dreigen,

voor onze economie, voor onze sleutelsectoren, maar gewoon ook voor onze kmo's, ervoor te zorgen dat iedereen die kan werken, naar een job wordt geleid.

Mijn collega Tom Ongena, die normaal deze vraag zou stellen, maar die vandaag ziek is gevallen, heeft daar een aantal voorstellen voor gedaan. Hij heeft niet gewacht op uw Voka-uitspraken of -tweets. Hij heeft zelf een aantal voorstellen gedaan, en ik ga ze kort parafraseren. Het komt erop neer dat VDAB veel dichter op de huid moet zitten van iedereen die aan de slag kan, maar dat om de een of andere reden niet doet – iemand die tijdelijk werkloos is, onze grote groep van inactieven – en als het moet daar ook sancties aan koppelen voor wie pertinent weigert om in te gaan op vacatures en sollicitaties.

Wilt u werk maken van die maatregelen, minister? Want het is echt wel vijf voor twaalf, en zelfs 'vijf na twaalf' voor vele bedrijven. Het is echt nodig dat VDAB 'in the hour of need' harder optreedt om ervoor te zorgen dat iedereen die kan werken, aan de slag gaat.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Ik had niet gedacht dat de Voka-nieuwjaarsreceptie hier zo uitbundig aan bod zou komen. Ik heb inderdaad tijdens die receptie getweet, maar niet óp de receptie, want het was een receptie zonder publiek. En het was ook geen receptie. Het waren speeches en gesprekken. Dat wou ik wel rechtzetten. Mocht u denken dat ik aan een bacchanaal heb deelgenomen: dat was niet zo, want er was gewoon niets. *(Opmerkingen van Caroline Gennez)*

Dit komt in de notulen van deze vergadering, in een periode waarin niet zo veel mag. Dus ik wil toch dat een en ander rechtgezet is.

Het klopt absoluut dat veel bedrijven problemen hebben. Er zijn twee groepen problemen. Je hebt ten eerste de problemen veroorzaakt door omikron. Mensen vallen massaal uit. Iedereen ziet het wel in zijn omgeving, denk ik. Gisteren heb ik daarover een overleg gehad met onze Vlaamse sociale partners, om te kijken of wij aan de continuïteitsplannen die de bedrijven nu aan het maken zijn, als Vlaamse overheid toegevoegd iets kunnen doen. Daar is vooral de nadruk gelegd op de vraag die men heeft om tijdelijk personeel zo flexibel mogelijk te kunnen inzetten. Ik heb begrepen dat de Groep van Tien daar vandaag ook heel intens over aan het overleggen is. Dat wordt dus door ons heel kort opgevolgd. Maar je moet de discussies natuurlijk voeren waar ze horen.

Het tweede probleem is – zoals collega Gennez terecht schetst – het probleem dat al een tijdje leeft: er is uitslaande brand op de arbeidsmarkt. Ik heb niet gewacht op het plan van collega Ongena, collega Vande Reyde, of op de Voka-nieuwjaarsreceptie, om aan de slag te gaan met VDAB. We hebben een aantal maanden geleden beslist om een nieuwe aanpak te doen, omdat – en u schetst dat wel correct, collega Vande Reyde – ik vind dat het huidige sanctionerings-beleid eigenlijk onvoldoende tot resultaten leidt. En dan moet je eerst gaan kijken hoe dat komt. Want mensen sanctioneren lost de problemen niet op. Daarmee heb je geen enkele extra persoon die actief wordt op de arbeidsmarkt.

We hebben gezien dat de begeleiders niet altijd dezelfde aanpak hanteerden om om te gaan met mensen. We hebben gezien dat er niet altijd heldere afspraken gemaakt werden in het begin van de looptijd, waardoor je op het einde van de looptijd, van bijvoorbeeld twee jaar, niet zo gemakkelijk tot sanctionering kon overgaan. Nu staan de medewerkers en de teamleiders klaar om allemaal dezelfde aanpak te volgen en heldere afspraken te maken in het begin, waardoor je natuurlijk ook veel beter kunt opvolgen of mensen naar sollicitaties gaan, of het een werkgever is die iemand die niet perfect aan de voorwaarden voldoet,

niet moet hebben, dan wel een kandidaat die eigenlijk voor de show gaat en eigenlijk niet wil werken. Vooraleer je oordeelt over een sanctie, moet je heel goed weten wat de basis is en wat de redenen zijn waarom iemand niet aangeworven wordt, vandaar een nieuwe aanpak.

Die nieuwe aanpak is ook veel meer werkgeversgericht. Want, collega's, we kunnen het hier wel hebben over mensen die niet zouden willen werken, maar je moet ook werkgevers ervan overtuigen om iemand aan te werven die misschien niet alle competenties heeft die een werkgever wenst. Maar we hebben hier zoveel instrumenten in Vlaanderen – coaching, begeleiding, stages, vergoedingen – om ervoor te zorgen dat mensen op de werkvloer opgeleid kunnen worden, dat het zeer spijtig is dat werkgevers niet voluntaristischer zijn in het aannemen van personeel.

Dus langs de twee kanten: de werkzoekende moet voldoende arbeidsbereid zijn en de werkgever moet voldoende openstaan om profielen aan te werven. Daar wordt extra actie toe ondernomen die hopelijk resultaat zal hebben. Collega's, dit zal niet voldoende zijn, absoluut niet. We zullen er niet geraken met de werkzoekenden alleen. We kunnen niet een-op-een matchen – werkzoekende en vacature – in Vlaanderen.

Daarnaast zal er zeker een nieuw plan moeten komen rond werkbaarheid. De sociale partners overleggen daarover momenteel. Idem rond activering: er zijn een pak mensen in Vlaanderen die geen uitkering krijgen, die niet actief zijn op de arbeidsmarkt maar wel een overvloed aan talenten hebben om ingeschakeld te worden, en ook daar gaat het gesprek nu over – ik denk zelfs dat het vandaag aan de gang is – om tot een nieuw Vlaams VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) te komen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, uw pistes zijn echt de juiste. Als er 35.000 vacatures zonder diplomavereiste openstaan bij VDAB, moeten die voor ons in eerste orde worden ingevuld met mensen die op zoek zijn naar een job. Zij hebben recht op die gepaste begeleiding. De oproep aan de werkgevers, zoals een collega van Voka Mechelen onlangs zei, is zeer zinvol. Ze moeten niet langer op zoek gaan naar die witte raaf, maar naar een roze flamingo. Er zijn mensen die willen werken, er zijn vacatures, zoek de man of vrouw met die competenties die de vacatures kunnen invullen.

Opvallend, minister, is dat twee op de drie vacatures niet ingevuld raken omdat de werkomstandigheden onwerkbaar zijn of omdat de werknemers of kandidaat-werknemers niet op de job geraken. Daarom is het ook belangrijk dat de Vlaamse Regering breder activeert dan enkel de minister van Werk door te investeren in fijnmazige en flexibele mobiliteit en in goedkope kinderopvang als men mensen die vandaag thuis werken en niet op de arbeidsmarkt actief zijn, wil motiveren om aan de slag te gaan.

Met de sociale partners en VDAB moet dringend werk worden gemaakt van dat actieplan knelpuntberoepen om al die open vacatures in te vullen en zo onze economische groei te stimuleren.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik ben zeer tevreden met uw antwoord, minister. Collega's, zeker bij het begin van een nieuw jaar kan het geen kwaad om eens uit te zoomen. De problemen die we vandaag kennen door corona en omikron, de brand die uitslaat op de arbeidsmarkt, is natuurlijk het gevolg van een smeulend vuurtje dat al jaren woedt. Een van de grote problemen, niet

alleen in Vlaanderen maar in heel het land, is dat er te weinig mensen die kunnen werken, aan de slag zijn. Iedereen die kan werken, zou moeten werken. In ons land is dat onvoldoende het geval.

We zijn het enige land ter wereld waar men levenslang een werkloosheids-uitkering kan krijgen, daar niet of amper voor gesanctioneerd wordt, en op het einde van de rit ook nog een pensioen krijgt dat in sommige gevallen zelfs in de buurt komt van mensen die wel gewerkt hebben. Dat zijn natuurlijk toestanden die ervoor zorgen dat de bereidheid om te werken bij mensen afneemt. Ik ben zeer blij dat wij in Vlaanderen – en u bent daar een grote voortrekker van – mensen volop willen activeren, zorgen dat ze een vangnet hebben, maar vooral geactiveerd worden.

Het stoort me soms – ik weet uit de commissie dat u die mening deelt – dat elke keer als we in Vlaanderen een voorstel doen om mensen te activeren, zoals de gemeenschapdienst, we aan de andere kant van de Waalse PS direct horen dat het daar op een koude steen valt, en dat het onder de PS nooit zal gebeuren. Ze zullen er alles aan doen om die maatregelen tegen te houden. Dat is voor mij een nefaste houding.

Ik hoop vooral dat u vasthoudt aan de activering, niet enkel tijdens de crisisperiode. Ik hoop dat we dat structureel kunnen verankeren en ervoor zorgen dat iedereen in dit land die kan werken, mee aan de slag gaat. Dat is de enige manier waarop we onze economie vooruit kunnen helpen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Die krapte op de arbeidsmarkt is vandaag ongezien. We kennen allemaal werkgevers die tevergeefs op zoek zijn naar arbeidskrachten en die hun investeringen moeten uitstellen ten koste van onze sociale welvaart en onze economische groei. Iedere vacature die niet ingevuld raakt, is een gemiste kans om de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen op te krikken. Waarom worden die vacatures zo moeilijk ingevuld? Het aantal werkzoekenden daalt gestaag en we zien ook dat, als men kan kiezen tussen verschillende jobs, bepaalde jobs aantrekkelijker zijn dan andere.

VDAB geeft ook aan dat de vijver van werkzoekenden stilletjesaan leegloopt. Daarom moet Vlaanderen naar een hogere versnelling schakelen. Kijk naar de niet-beroepsactieven, de langdurig zieken, mensen in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag (SWT), de leefloners enzovoort. Trek die aan naar de arbeidsmarkt. Ik weet dat de Vlaamse Regering al heel wat doet, maar een heel belangrijke uitdaging is ook om sociale voordelen te koppelen aan het inkomen in plaats van aan het statuut. Wat is de stand van zaken op dat vlak?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Ik wil graag twee aandachtspunten vanuit onze fractie formuleren. Ten eerste is er het aantal kortgeschoolden. Bijna 50 procent, namelijk 45 procent, van de openstaande vacatures zijn voor kortgeschoolden. Dat is een beetje anders dan enkele jaren geleden. We moeten de werkgevers absoluut aanmoedigen om niet naar die witte raaf op zoek te gaan. Er is ook een individuele beroepsopleiding (IBO) om mensen te overtuigen om de jobtraining te volgen en op die manier ervaring op te doen. Het is belangrijk om daar meer dan ooit op in te zetten.

Een tweede aandachtspunt is het vergroten van de pool van werkzoekenden. We zien dat er enkele jaren geleden nog acht kandidaten waren voor een vacature en nu drie en dat bijna 15 procent van de openstaande vacatures na een tijdje wordt geannuleerd. Die cijfers spreken allemaal voor zich. We moeten ook die pool van

werkzoekenden vergroten en die activering. Als we de doelstelling van 80 procent werkzaamheidsgraad effectief willen halen, dan moeten we de pool van werkzoekenden vergroten en mensen dichterbij de arbeidsmarkt betrekken. Werkbaar werk is een element, minister, maar we moeten ook de omgevingsfactoren, zoals mobiliteit, kinderopvang en toegankelijkheid, verstevigen om meer mensen aan te moedigen om die stap naar de arbeidsmarkt te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega's, het is niet de eerste keer dat we over deze problemen spreken in de plenaire vergadering en ook in de commissie. Die komen vaak aan bod. De oplossingen lijken misschien voor de hand liggend: heropleiden van personeel, toeleiden naar knelpuntenberoepen, maar natuurlijk ook het sanctioneringsbeleid voor werkonwilligen waarover Open Vld spreekt en waarover de minister al meermaals heeft beloofd om daar vanaf dit jaar strenger op toe te zien en daarrond een afsprakenkader met VDAB uit te werken.

Ik vind ook niet dat we direct alles in handen moeten leggen van VDAB want het ziekteverzuim en de personeelsuitval spelen daar ook. Minister, hoe zult u omgaan met dat personeelstekort bij VDAB en hoe zult u dat oplossen?

Verder mogen we ook niet vergeten dat er heel veel mensen zijn die niet gestimuleerd zijn om te gaan werken omdat die werkloosheidsvergoeding onbeperkt is in de tijd en relatief hoog is. Mijn tweede vraag is of u bereid bent om in overleg te gaan met uw federale collega's om te kijken hoe die werkloosheidsvergoeding beperkt kan worden in de tijd om op die manier mensen aan te zetten tot werk.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, we hebben bijna het hele gazon afgereden in een actuele vraag, gaande van de nieuwe plannen tot overleggen met de federale overheid, en dat allemaal in een paar minuten. Mocht het allemaal zo gemakkelijk op te lossen zijn, dan zou ik dat heel graag doen, maar ik zal me beperken tot die zaken waarvoor ik bevoegd ben en waarop ik invloed kan uitoefenen. We overleggen met de federale overheid over de langdurig zieken, over de verplichte inschrijving van tijdelijk werklozen enzovoort.

Ten eerste wil ik beginnen met wat collega Van den Heuvel zei: opleiden is het nieuwe rekruteren, zeker voor kortgeschoolden. Het is een enorme opdracht, bijna een berg, waarvoor we staan om die werkgevers die zulke grote tekorten hebben en de mensen die mogelijk beschikbaar zijn, dichterbij elkaar te brengen. Ik heb al vaak verwezen naar een van de voorbeelden in Antwerpen op de Oosterweelwerf waar jongeren die uitvallen zonder een diploma secundair onderwijs opgeleid worden tot medewerker in de bouw. Dat is een project met een beperkt succes. Dat zijn eerste stapjes, maar er moeten veel van die projecten komen om ook jongeren die bijvoorbeeld hun diploma secundair onderwijs niet hebben gehaald aan de slag te laten gaan.

De pool vergroten is – ik heb het zelf gezegd – een van mijn vier grote werven. Daar lopen ook mooie projecten voor kinderopvang. Vrouwen die voor hun kindjes gezorgd hebben en die kinderen zijn wat groter: laat ze onmiddellijk in een kinderdagverblijf meedraaien terwijl ze een opleiding krijgen. Dat zijn goede projecten, maar ze zouden in Vlaanderen veel breder moeten kunnen worden uitgerold. Daar moeten we ook werk van maken.

Collega's, straks worden hier twee interessante ontwerpen van decreet die ook kunnen helpen in de strijd tegen de arbeidskrapte, ter goedkeuring voorgelegd. VDAB krijgt met het Verdiepingsdecreet meer mogelijkheden om met

digitalisering en artificiële intelligentie om te gaan, om nu net beter te kunnen matchen. Ik hoop dat u, collega Gennez, die zich onthouden hebt in het parlement, nu misschien mee op dat groene knopje zult duwen om mee de krapte op de arbeidsmarkt opgelost te krijgen. En dan is er ook het schitterende nieuwe decreet Individueel Maatwerk, waarmee we mensen met een beperking meer kansen willen geven om mee te draaien in gewone bedrijven. Dat schept dan extra plaatsen in de collectiviteiten van sociale economie en het kan er ook voor zorgen dat de mensen meer dan vandaag worden geëmancipeerd en ook mee een rol kunnen vervullen in het normale economische circuit. Dat zijn dus twee dossiers waarvan het gazon nog niet helemaal was afgereden maar die toch ook mee het probleem kunnen helpen oplossen.

Collega's, vergis u niet, het is niet zo simpel om te zeggen dat er voor kortgeschoolden zoveel vacatures openstaan. Soms zijn er andere factoren die mensen verhinderen om op zo'n vacature in te gaan. Er zijn vacatures voor kortgeschoolden die een heel hoge mate van flexibiliteit vragen. Als je dan een jonge mama bent met twee of drie kinderen, is het niet altijd evident om alles opgelost te krijgen. Ik erken dat we daar misschien nog meer dan vroeger moeten werken aan een flankerend beleid: hoe kunnen we voor kinderopvang zorgen en ervoor zorgen dat allerhande logistieke problemen opgelost raken?

Van werkgeverszijde verwacht ik ook iets. Vandaar dat we in de nieuwe benadering met een portfolio van mensen die op zoek zijn naar een job naar de bedrijven stappen. Vroeger keek je uit naar wat er matchte en wat de vraag was van een bedrijf. Nu stappen we met een portfolio naar bedrijven waarvan we weten dat ze veel mensen nodig hebben, om na te gaan hoe we die mensen goed kunnen inschakelen via bijvoorbeeld een opleidingstraject dat ze nog moeten doorlopen.

Er liggen dus heel wat kansen klaar. Maar, collega's, het is ook mensenwerk. Je mag het best mogelijke framework hebben, het zijn werkgevers en werkzoekenden die elkaar moeten vinden en die bereid moeten zijn om met elkaar in zee te gaan. Dat is iets waar ik, geheel tot mijn vreugde, geen dwang op kan leggen. Dat is een autonome beslissing van de werkgever en van wie werk zoekt. Maar we kunnen het kader wel zodanig maken dat de stimulansen toch voldoende groot zijn om ervoor te zorgen dat er beter dan vandaag gematcht wordt.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Het gazon is bijna helemaal afgereden. Als u ons straks in de bespreking weet te overtuigen, zullen we geneigd zijn op goede argumenten in te gaan. Maar tot nu toe houden we ons bij de onthouding bij deze ontwerpen van decreet. Om terug op het Vlaamse gazon te komen: de grootste krapte, los van het normale economische circuit, situeert zich in de zorg. We mogen ook daar van VDAB verwachten dat ze een tandje bij steken. Want wat blijkt uit cijfers die we hebben opgevraagd? Dat de zorgopleidingen die afgerond worden via een VDAB-traject, in dalende lijn gaan. Sinds 2017 tot en met 2021 levert VDAB minder mensen af die in de zorg aan de slag kunnen. Dat is uiteraard een zeer grote gemiste kans. Ook die matching kan via exclusief Vlaams beleid worden gemaakt.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik ben blij dat we hier een heel groot gazon afrijden. Dat is een prachtige uitdrukking, trouwens. Ik gebruik ze niet elke dag. Ik vind zelfs dat we meer van die discussies zouden moeten voeren. Ik verwachtte dat we meer ideologische tegenstellingen zouden hebben, maar iedereen lijkt het erover eens te zijn dat we meer moeten activeren, dat we mensen verder naar een job moeten helpen. Dat is ideaal. Ik denk dat we straks

de twee ontwerpen van decreet probleemloos kamerbreed goedgekeurd zullen krijgen.

Collega's, veel hangt af van hoe wij als overheid, als de verzorgingsstaat die we in ons land zijn, aankijken tegen het concept van werken. Ik hoor hier van collega's termen – goedbedoeld, uiteraard – als 'stimuleren', 'aanmoedigen'. Ik vind dat je het werk voor een deel als een morele plicht moet zien ten opzichte van de samenleving. Je moet, volgens je eigen mogelijkheden, je verantwoorde-lijkheid opnemen.

Maar als je wel kunt werken, moet je de handen uit de mouwen steken, ook als je tijdelijk werkloos bent en er een andere vacature openstaat. Zeker in deze tijden van nood is het je morele plicht om voor dat werk te gaan. Ik ga volledig akkoord dat iedereen daarin de vrije keuze heeft, maar dan moet de overheid zeggen dat als je die keuze maakt, daar een sanctie tegenover staat, dat je ook niet ondersteund moet worden als dat geen geldige reden heeft.

Dit is zeker voor een breder debat. Ik hoop dat we straks alvast twee ontwerpen van decreet kunnen goedkeuren die in de richting van activatie gaan.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ONTWERP VAN DECREET over maatwerk bij individuele inschakeling – 1022 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet over maatwerk bij individuele inschakeling.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Laten we voortgaan met het tuinonderhoud van minister Crevits. Een stukje van de tuin werd al gemaaid, maar ik doe graag verder. Dit is een heel belangrijk ontwerp van decreet, dat de kansen op de arbeidsmarkt wil verhogen voor personen met een arbeidsbeperking, ook en in de eerste plaats in een reguliere arbeidscontext.

De bedoeling is dat we de drempel voor aanwerving en tewerkstelling verlagen via een financiële incentive. Dat kan onder andere via een loonpremie of een ondersteuningspremie, maar ook via een begeleidingspremie om rendements-verlies of bijkomende kosten te compenseren.

Bij dit alles is het belangrijk dat de juiste omkadering voor de betrokken persoon wordt voorzien. Het is ook belangrijk dat de inhoud van de begeleiding steeds wordt gekaderd in een ondersteuningsplan. Dat plan is altijd maatwerk. Het wordt opgesteld door een gekwalificeerde begeleider in samenspraak met de werknemer en de werkgever. Dat plan zal de thema's en acties bevatten die nodig zijn om te komen tot een duurzame tewerkstelling.

Dit alles zal ook een bijdrage leveren aan de ambitie om de werkzaamheidsgraad te verhogen. We gaan alle talenten benutten, ook de talenten van de mensen met een arbeidsbeperking, of een handicap, of een psychosociaal probleem, of mensen die langdurig ziek zijn, bijvoorbeeld mensen met een chronische ziekte, die deeltijds naar de werkvloer willen terugkeren. Laat ons al die talenten dan ook benutten, want we hebben ze allemaal nodig op onze arbeidsmarkt.

We willen werk maken van het inclusieve arbeidsmarktsysteem. Onze minister wil ook dat er werk wordt gemaakt van een sterkere samenwerking en wisselwerking tussen de sociale en de reguliere economie. Bedrijven moeten ook meer ervaring opdoen met het coachen van mensen die een grotere afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Onze maatwerkbedrijven hebben heel veel knowhow en kunnen de knowhow die ze hebben opgebouwd bij de collectieve begeleiding van personen met een arbeidsbeperking ook gebruiken en inzetten.

Wat voor ons en voor mij persoonlijk heel belangrijk is, is de terugkeergarantie. Iemand die de sprong maakte naar het reguliere werksysteem, kan ook een terugkeergarantie krijgen en dus terugkeren naar waar die vandaan kwam.

Wat gaan we doen? We gaan het beleidskader vereenvoudigen, en dat gebeurt aan de hand van de integratie van vier aparte tewerkstellingsmaatregelen. Dat is onder andere de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP), de sociale inschakelings-economie (SINE), de lokale diensteneconomie (LDE) en de maatwerkafdelingen binnen de maatregel collectief maatwerk.

Wie zal de behoefte aan ondersteuning vastleggen? Dat is VDAB die na vijf jaar opnieuw zal vragen of er een verhoging van de toegekende loonpremie nodig is en of de begeleidingspremie nog in orde is. Dat is allemaal gepland.

Er zijn natuurlijk ook nog uitdagingen. Veel maatwerk is complementair aan collectief maatwerk. Het jobaanbod en de jobkansen moeten op die manier verruimd worden. Het is een en-en-verhaal. We weten dat er uitdagingen zijn. Ik denk dat de grootste uitdaging de inkapseling van de lokale diensteneconomie in individueel maatwerk zal zijn. We kijken met volle vertrouwen uit naar de uitvoeringsbesluiten die dat mogelijk maken. Er komt nieuwe regelgeving heel specifiek voor die LDE-werkingen. Ik denk dat dat belangrijk is. Aangezien vandaag 266.000 mensen met een arbeidshandicap aan het werk zijn in de sociale economie, maar de opstap naar de reguliere arbeidsmarkt vaak veel te groot is, is wat hier voorligt, het decreet maatwerk bij individuele inschakeling, een heel belangrijke stap om dit waar te maken. Daarom zullen wij dit met onze fractie goedkeuren.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Voorzitter, collega's, ik ben heel blij met dit ontwerp van decreet. Ik hoop dat dit wordt goedgekeurd, kamerbreed zelfs. Maar de essentie hiervan is echt wel heel belangrijk, want het is een evolutie die we op dat vlak meemaken en we zetten hierin een grote stap. Dat is dat we bij mensen die om de een of andere reden niet in de reguliere economie mee kunnen, wegens een handicap of andere redenen, kijken naar wat hun kwaliteiten zijn en niet naar wat hun beperkingen zijn, dat we kijken wat ze wel kunnen en hoe ze wel kunnen meedraaien, hoe we hen kunnen begeleiden en ondersteunen, maar vooral wat ze kunnen bijbrengen aan de samenleving en aan de economie. Dat is de essentie van het ontwerp van decreet, los van alle technische opmerkingen die ik zo dadelijk ga maken. Dat is iets heel belangrijks. Ik zie dat ook bij mensen die ik ken, die om de een of andere reden geen job kunnen doen die de overgrote meerderheid misschien wel kan doen, maar die enorm veel kwaliteiten hebben die wel kunnen worden ingezet. Met een beetje hulp en een beetje technische ondersteuning en begeleiding, coaching en dat soort zaken, kunnen ze wel perfect mee. Het Maatwerkdecreet is daarin echt de missing link. Ik hoop dat we straks groen licht geven aan de invoering ervan.

Het is eigenlijk een brug die we willen openen tussen twee werelden die tot vandaag van elkaar waren gescheiden. Er lagen al vier maatregelen, zeg maar middelen die we gebruikten, op tafel. Dat waren de VOP, de lokale diensteneconomie en de maatwerkafdelingen. Maar de integratie daarvan in het

individueel maatwerk zal onze arbeidsmarkt structureel toegankelijker maken. Dat zorgt ervoor dat meer mensen gewoon een job kunnen doen die ze anders niet zouden kunnen uitoefenen. Dat is geen overbodige luxe. Bij de bespreking van het ontwerp van decreet in de commissie bracht de minister al een aantal cijfers in herinnering die echt wel boekdelen spreken. 14 procent van de Vlamingen ondervindt wegens een handicap, een langdurige ziekte of een andere aandoening, hinder om de arbeidsmarkt te betreden. Amper 46 procent van deze mensen is aan de slag. Het is ook geen wonder dat het risico op armoede het grootste is bij mensen met een beperking of een langdurige ziekte. Van de zowat 180.000 werklozen in Vlaanderen zijn er 42.000 met een arbeidsbeperking. Dat is ongeveer een op de vier. Dat is een gigantisch hoog cijfer.

Dit ontwerp van decreet wil daar iets aan doen en wil die mensen activeren. Dat vloeit ook voort uit de adviezen die er al eerder waren van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en Niets Over Ons Zonder Ons (NOOZO). Er zijn heel veel kritische bemerkingen over geweest maar ik ben blij dat we daar nu mee vooruit kunnen en dat u als minister uw schouders eronder hebt gezet om ervoor te zorgen dat al die bekommernissen uit de weg geruimd zijn en dat we bij de start van het nieuwe jaar hier eindelijk mee vooruit kunnen gaan.

Een aantal zaken die wij hebben aangekaart in de commissie ga ik niet nodeloos herhalen maar daarvan hebt u gezegd dat ze deel zullen uitmaken van een aantal uitvoeringsbesluiten die nog moeten volgen. De mate waarin die uitvoeringsbesluiten gedetailleerd een aantal zaken kunnen uitklaren, zal ervoor zorgen hoe succesvol het ontwerp van decreet in de praktijk zal worden omgezet.

Zo is er bijvoorbeeld de terugvalpositie die heel belangrijk is. Dat wil dus zeggen dat als mensen de stap wagen naar een bedrijf in de reguliere economie, en dat om de een of andere manier niet lukt na een periode, zelfs met begeleiding, zij altijd kunnen terugkeren naar de maatwerkbedrijven, naar de sociale economie. Die terugvalpositie is uitermate belangrijk, denk ik. Ik ben blij dat dat alleszins voorzien is. Maar we moeten dat natuurlijk concreet uitwerken in de uitvoeringsbesluiten. Ik vroeg mij af of u al meer zicht of ideeën had op de termijn die we daarop kleven, en op hoe we dat in de praktijk uitwerken. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat mensen niet de schrik krijgen dat, als ze de stap wagen, ze daar eeuwig in vast zitten, en dat ze in de problemen komen als het dan niet lukt? Dat is eigenlijk onze voornaamste bezorgdheid in de uitvoeringsbesluiten die nog moeten komen.

Ik hoop echt, vanuit de grond van mijn hart, dat we iedereen in de commissie ook hebben kunnen overtuigen, we hebben er ook uitgebreid over gediscussieerd, dat dit echt wel het ontwerp van decreet is dat het verschil zal maken voor een hele grote groep van mensen die nu niet in de reguliere economie aan de slag kan. En ik hoop dat we dit met het voltallige parlement kunnen goedkeuren, want dat betekent ook dat we in de uitwerking de medewerking hebben van iedereen, ook in de commissie, om ervoor te zorgen dat dat effectief een succes wordt.

Het is natuurlijk jammer dat, als we dan aan de uitvoeringsbesluiten beginnen, ongeveer een derde van het parlement zegt dat men eigenlijk niet akkoord gegaan is met het ontwerp van decreet op zich. Dat zou heel jammer zijn. Dus om die redenen hoop ik echt dat iedereen het mee goedkeurt, en dat we er samen verder een succes van kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ook voor de Vooruitfractie is het ontwerp van decreet rond individueel maatwerk een belangrijk ontwerp, omdat wij, zoals u weet, sinds jaar en dag voorstander zijn om de link te leggen tussen de reguliere

arbeidsmarkt, het normaal economisch circuit, en maatwerk voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Wat we goed vinden aan het ontwerp is dat de ondersteuning van de doelgroepmedewerkers bestaat uit twee componenten: een loonpremie voor het rendementsverlies of aanpassingen van de werkplek, en een begeleidingspremie om begeleiding in te kopen voor de werknemer.

Vooruit is inderdaad altijd al een pleitbezorger geweest van de sociale economie, vanwege zijn zeer grote maatschappelijke meerwaarde, en ook vanwege het respect dat we op die manier betonen aan mensen die een arbeidsbeperking hebben. We waarderen hen binnen onze arbeidsmarkt. Bovendien vervult de sociale economie het recht op werk, wat voor ons een heel belangrijk sociaal grondrecht is.

De diensten die geleverd worden door maatwerkbedrijven, de lokale diensteneconomie en maatwerkafdelingen zijn bovendien vaak enorm belangrijk voor de samenleving. Vaak worden ze immers niet door privébedrijven ingevuld. Het zijn diensten die het sociale weefsel van onze samenleving versterken, zoals de groendienst, het organiseren van kinderopvang, maar ook het ondersteunen van buurtwerk of de helpende handen in onze scholen, in ons onderwijs, die zwaar onder druk staan, ook in deze covidpandemie. Dus individueel maatwerk kan ook volgens Vooruit de sociale economie verder versterken door de sociale economie en het normaal economisch circuit dichter bij elkaar te brengen. Het inclusief maken van onze arbeidsmarkt is zeker een goede zaak.

Maar zoals u weet, hadden wij ook een aantal vragen bij de herstructurering die met de invoering van dit ontwerp van decreet gepaard zal gaan, omdat er nog te veel onduidelijkheden zijn. Collega Vande Reyde heeft er al naar een paar verwezen, en collega Vandromme heeft ook een aantal bezorgdheden naar voren gebracht. We hopen dat die in het besluit van de Vlaamse Regering zullen worden ondervangen. We hebben dan ook in de commissie de oproep gedaan, en ik wil die graag herhalen, om ook rond het noodzakelijke uitvoeringsbesluit hoorzittingen te organiseren, zodat we inderdaad vanuit het parlement op een constructieve manier invulling kunnen geven aan die concrete bezorgdheden en antwoorden kunnen formuleren. Op die manier komen we tot een breed draagvlak.

Minister, u weet waar onze bezorgdheden op focussen. Vooreerst zorgt het stopzetten van de LDE voor zeer veel ongerustheid op het terrein, bij de lokale diensteneconomiebedrijven zelf. Het gaat toch om 2600 doelgroepmedewerkers wier job onder druk dreigt te komen omdat de bedrijven zelf op dit moment aangeven dat ze nog niet goed weten hoe ze in dit nieuwe kader de trajecten van hun doelgroepmedewerkers kunnen voortzetten en hun dienstverlening aan de samenleving kunnen continueren.

De LDE-ondernemingen hebben de keuze tussen de overstap naar collectief maatwerk of individueel maatwerk maar dat is, zoals u weet, voor veel van die bedrijven een heel grote stap. Ze hebben daar heel veel praktische vragen bij. Sommige zijn, evident, vrij makkelijk te beantwoorden. Kan hun LDE-contingent worden overgezet? Moeten ze naar een ander comité? Maar er zijn ook een aantal veel fundamenteelere vragen die maken dat veel van de activiteiten van de grotere LDE-ondernemingen niet kunnen worden uitgevoerd door de zwakkere doelgroepmedewerkers die vandaag in het collectief maatwerk actief zijn. Het zou zonde zijn om die maatschappelijk waardevolle activiteiten, zoals bijvoorbeeld opnieuw de kinderopvang, te moeten stopzetten. Voor kleine LDE-ondernemingen is het bovendien moeilijk of zelfs onmogelijk om op die manier over te stappen naar het collectief maatwerk.

De andere keuze die wordt geboden voor individueel maatwerk brengt dan ook weer een aantal problemen met zich mee. Dus we zouden toch in de

uitvoeringsbesluiten heel concreet zicht willen hebben op de manier waarop die overzetting zou gebeuren, voor we een 'go' geven aan dit ontwerp van decreet.

We hebben ook aandacht gevraagd voor de kwaliteit van de begeleiding van de doelgroepmedewerkers. Daar zal het succes van individueel maatwerk uiteraard mee staan of vallen. Die mensen hebben ondersteuning nodig. We zijn ervan overtuigd dat ook in het normaal economisch circuit privébedrijven bereid zijn om die te bieden, maar ook daar zijn de kwaliteitsgarantie en de competentie van de begeleiders zeer belangrijk.

Er is nog een ander element waar wij terughoudend over zijn. U weet dat, minister. Zo denken wij dat interimwerk in deze sector geen goede zaak is, gezien ook de doelgroep, de medewerkers en de begeleiding die zij nodig hebben. We vragen daar dan ook terughoudendheid.

Tot slot, en daar sluit ik aan bij de collega's van CD&V en Open Vld, vinden we het zeer belangrijk dat ook een terugkeer naar de sociale economie mogelijk blijft, niet alleen op vraag van de werkgever maar ook op vraag van de werknemer. Immers, mensen zullen de stap vanuit de sociale economie naar het individueel maatwerk pas zetten wanneer ze de garantie hebben dat, wanneer het niet zou lukken, ze hun initiële job niet zijn kwijtgespeeld.

Die terugkeeroptie en in artikel 73 ook 'op initiatief van de werknemer' opnemen, zou het ontwerp van decreet en de uitvoeringsbesluiten versterken.

Collega's, ik blijf eigenlijk zitten met de vragen die ik ook in de commissie heb opgeworpen. Ook toen hebben we gezegd dat dit een onthouding is die eigenlijk als een 'ja, maar' zou kunnen worden gezien. We kijken uit naar de discussie over de uitvoeringsbesluiten en dan hopen we dat we dit ontwerp van decreet voldoende garanties en body kunnen geven om een succes te maken van jobs voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in het normaal economisch circuit.

– Bart Tommelein, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Collega's, vandaag beslissen wij over een van de meest ingrijpende dossiers wat het beleidsdomein sociale economie in deze legislatuur betreft. Onze fractie zal dan ook met volle overtuiging dit ontwerp van decreet goedkeuren.

Nu, de werkzaamheidsgraad van personen met een arbeidshandicap schommelt rond de 45 procent. De ervaring leert dat deze groep zonder extra ondersteuning en begeleiding het moeilijk heeft – omdat ze een grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt – om een job te vinden en een job te krijgen. De sociale economie is er net op gericht om deze mensen meer kansen te bieden op een aangepaste tewerkstelling. We kennen allemaal maatwerkbedrijven die waardevol werk verrichten. Trouwens, er zijn ook heel veel reguliere bedrijven tegenwoordig die beroep doen op de maatwerkbedrijven om bepaalde processen over te nemen. Die samenwerkingsverbanden lopen ook goed en we geloven zeer sterk in de enclavewerking in de reguliere bedrijven.

Nu, met dit ontwerp van decreet over maatwerk bij individuele inschakeling wordt er eigenlijk een muur gesloopt tussen de sociale economie en de reguliere economie. We vertrekken niet vanuit de organisatie maar we vertrekken met dit ontwerp van decreet vanuit het individu, vanuit de doelgroepwerknemer. Hij of zij krijgt een rugzakje en kan dan kiezen: ga ik voor tewerkstelling in een maatwerkbedrijf onder de vorm van collectief maatwerk of ga ik voor tewerkstelling in

een gewoon, regulier bedrijf onder de vorm van individueel maatwerk. Daar zit absoluut een meerwaarde in. Uiteraard is dat ook een enorme uitdaging. De betrokkene moet kunnen genieten van eenzelfde kwalitatieve ondersteuning, een deskundige begeleiding en ook de juiste omkadering. In alle omstandigheden moet men voldoende kansen en mogelijkheden krijgen. We kijken ook uit naar die reguliere bedrijven die ook voldoende plaatsen zullen voorzien en die kwalitatief zullen invullen.

Het ontwerp van decreet dat we vandaag goedkeuren schept een algemeen kader. Het bouwt verder op bestaande maatregelen zoals de VOP, de lokale diensteneconomie, de maatwerkafdelingen. De uitdaging is nu om met dit nieuwe kader het beste van alle werelden te verzoenen en te combineren. Er wordt ook werk gemaakt van de besluiten van de Vlaamse Regering. De NVA-fractie hoopt alvast dat daarmee ook de ontbrekende puzzelstukjes worden geleverd. We hopen dat er ook werk wordt gemaakt van de overgangsmaatregelen en daarbij – dat is ook een bezorgdheid – moet er toch wel rekening worden gehouden met de opmerkingen en de bekommernissen op het terrein. Het succes van het individueel maatwerk moet immers op het werkveld gebeuren met deze doelgroep.

VDAB is verantwoordelijk voor indicering en toeleiding. Dat bepaalt ook het ondersteuningspakket in het decreet, en zoals het gezegd ook zegt: 'goed begonnen is half gewonnen'. De ogen staan dus allemaal gericht op VDAB om die personen goed in te schatten en toe te leiden naar het individueel maatwerk. Ze speelt als een soort van poortwachter een cruciale rol in dit systeem. Het individueel maatwerk kan een opstap zijn naar het normaal economisch circuit. Het kan dat verbeteren en de kloof verkleinen. Ook de uitstroom blijft een uitdaging. We weten dat we die genuanceerd en voorzichtig moeten benaderen, willen we ook de juiste resultaten halen. De terugkeergarantie kan de vooroordelen en de drempels wegnemen en de doelgroepwerknemer overtuigen om toch die stap te zetten naar het individueel maatwerk. We kijken ernaar uit hoe dit principe in de praktijk verder zal worden uitgewerkt.

– Filip Dewinter, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Het is goed dat u er ook bent, minister-president, want het is een zeer belangrijk ontwerp van decreet dat hier voorligt. In die zin is het goed dat het hier uitvoerig besproken wordt. De bespreking in de commissie werd voor ons door collega Annouri gevoerd. We hebben daar ook geduid dat we eigenlijk de geest van dit ontwerp van decreet helemaal ondersteunen. Het biedt heel wat kansen en heel wat positieve elementen, zoals onder andere vereenvoudiging en transparantie, een stimulans voor inclusieve werkvloeren, ook een focus op duurzame tewerkstelling, het vervagen van de schotten tussen sociale en reguliere economie waar ook heel wat collega's op wijzen, en het groeipad voor de sociale economie.

Maar, collega's, bij onze fractie – en dat is ook in de commissie gezegd, ik ga niet alles uitvoerig herhalen – leven toch nog een aantal bezorgdheden, vraagstukken, de vrees voor een aantal dingen. Dat speelt mee als we ons straks zullen onthouden bij dit ontwerp van decreet. Een aantal van die zaken zijn onder andere de vrees voor de afoming van sterke profielen. We zijn een stuk ook in blijde verwachting van het goede idee van de terugvalpositie, namelijk die terugkeergarantie, en wat dat concreet zal inhouden. Het is duidelijk dat niet ieder profiel duurzaam zal kunnen doorstromen naar een ander type werk. Daarom is het toch wel van belang dat er meer informatie is, voor ons als parlement en als fractie, over wat de modaliteiten van die terugkeermogelijkheden zullen zijn. Er zijn ook andere bezorgdheden of vragen die openstaan. De uitrol

van de begeleiding op de werkvloer zal – als je het decreet erop naleest en als je de slaagkansen wilt verhogen – van cruciaal belang zijn om de achterliggende idee van het decreet te bereiken.

Die begeleiding zal voldoende intens moeten zijn, die zal specifiek moeten zijn, en er zal ook een goede monitoring van de effecten moeten zijn. Vandaar dat wij toch wel de bezorgdheid hebben dat dit nog niet gegarandeerd is. Wij vrezen ook dat de capaciteit van VDAB voor wat betreft de initiëringen onvoldoende zal zijn. Daar zijn we ook wel bezorgd over en dat hebben we ook in de commissie op die manier geuit.

Daarnaast, en daarmee sluit ik af, collega's, hechten wij ook wel veel belang aan een aantal cruciale flankerende maatregelen die zullen bepalen of de geest van het decreet ook slaagt in de praktijk, in de realiteit van de mensen op het terrein. Dat zijn de mensen over wie het gaat. Dan gaat het bijvoorbeeld ook over mobiliteit en ontsluiting van openbaar vervoer, over goede kinderopvang, enzovoort. Dat zijn al cruciale factoren om een succesvol functioneren te hebben in een normaal economisch circuit, maar ook in deze sector en in dit decreet speelt dat een fundamentele rol. Wij vragen dat er daarvoor extra aandacht moet zijn bij de bespreking en de eventuele goedkeuring hiervan.

Ik hoor de collega's zeggen dat als we het niet allemaal goedkeuren dat we dan nadien niet meer constructief kunnen nadenken of samenwerken of het realiseren. Wel, ik ben van een andere mening. Ik denk dat we gerust een constructieve onthouding kunnen doen met een aantal aandachtspunten, en dat u daarna op onze fractie kunt rekenen om mee te werken aan de invulling ervan, en de realisatie op het terrein. We zullen dit ook kritisch maar constructief blijven opvolgen. Dit decreet bevat een heel aantal positieve elementen. We willen die zeker ook erkennen. Maar door het aantal openstaande vragen waarmee wij zitten, zal onze fractie zich hierop onthouden, net zoals we in de commissie hebben gedaan.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, wij zijn er natuurlijk ook voor om personen met een arbeidsbeperking zoveel mogelijk kansen te geven op de arbeidsmarkt. Dat gebeurt nu te weinig, ik denk dat we daar allemaal mee akkoord zijn. In die zin ondersteunen wij het idee dat er dingen veranderen, maar wij hebben ook bezorgdheden die ons nopen om ons te onthouden op dit decreet.

Ten eerste: dit is een heel specifieke doelgroep. Het is een groep die kwaliteitsvolle begeleiding op maat nodig heeft. Daarvoor zijn tijd, kennis, middelen en voldoende inspraak van de werknemers zelf nodig. Die begeleiding en inspraak zijn niet alleen nodig tijdens het individuele maatwerk zelf, maar tijdens het hele traject van toeleiding tot en met de eventuele terugvalpositie uit het individuele maatwerk.

Ten tweede: dat laatste is nu niet helder en duidelijk genoeg geregeld voor ons. Hoe zit het met die terugvalpositie uit dat individuele maatwerk, indien het niet goed werkt?

Ten derde: het decreet dat voorligt voorziet in een aantal financiële incentives voor bedrijven. Op zich is dat natuurlijk niet verkeerd, maar we weten dat dit niet genoeg is voor een duurzame tewerkstelling van die doelgroep. Wij vragen ons dus af waar de garanties zijn op kwaliteitsvolle begeleiding.

Dus meer kansen geven aan personen met een arbeidsbeperking: ja, maar met voldoende garanties op begeleiding, een aangepaste werkplek en een traject op

maat van de doelgroep. Dat vinden we te weinig terug, en om die reden zullen wij ons onthouden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik denk dat er vijf diamanten zitten in het ontwerp van decreet. Ik ben trouwens bijzonder trots op dit ontwerp van decreet. Het is de eerste keer dat we zo'n baanbrekende hervorming doen om mensen met een beperking meer kansen te geven om in het normale economische circuit aan de slag te gaan. Dat mag je echt niet onderschatten.

Ik vind het een beetje spijtig, collega's Gennez en Vaneekhout, dat jullie zeggen 'we zijn constructief met een ja, maar'. 'Ja, maar' is groen. Het is ja, hé. Het had anders kunnen zijn. Ik ga toch nog eens de vijf grote voordelen opnoemen.

Ten eerste is er een voordeel voor de werkgevers. Ze kunnen naast de loonpremie nu voor de allereerste keer een begeleidingspremie ontvangen als ze iemand met een arbeidsbeperking aanwerven en tewerkstellen in een gewoon bedrijf. Die begeleidingspremie is compleet nieuw. Daar kun je eigenlijk niet tegen zijn. Dat is hetgeen wat we in het verleden nodig hadden om er een succes van te maken.

Ten tweede is er het veilige vangnet. Er is een terugkeergarantie. Collega Vande Reyde stelde daar vragen over. Als iemand uit een maatwerkbedrijf de sprong maakt van collectief maatwerk naar individueel maatwerk in het normale economische circuit, dan kan hij terug. Dat zal binnen een beperkte termijn zijn. We denken aan twaalf tot achttien maanden, collega Vande Reyde. Dat is toch voldoende lang om iemand een inzicht te geven of ze daar willen blijven of liever willen terugkeren? Hoe zou dat gaan? Het maatwerkbedrijf in kwestie zou dan tijdelijk een extra contingent opvragen om iemand die niet succesvol was veilig opnieuw in dienst te nemen. Die garantie is er dus.

Ten derde, eindelijk gaan we de sociale economie nu ook de kans geven om de knowhow die ze heeft inzake het begeleiden van mensen met een arbeidsbeperking, ter beschikking te stellen van het gewone economisch circuit, iets wat totaal ontbrak. Dat zijn twee veel te veel gescheiden werelden. Door dit ontwerp van decreet krijgt men nu een unieke opportuniteit om daar een veel grotere wisselwerking te hebben.

Ten vierde, we gaan ook de lokale diensteneconomie inkantelen en werk maken van één globaal instrument. Dat is misschien het moeilijkste. Collega's, probeer u eens in te werken in die regelgeving inzake sociale economie. U zult toegeven dat dat zo ingewikkeld, zo divers is. We hebben daar echt wat vereenvoudiging nodig. Ik zie dat nu al een aantal bedrijven in de lokale diensteneconomie zeer actief aan het spreken zijn om zich te heroriënteren in de toekomst, bijvoorbeeld naar collectief maatwerk. Ik vind dat heel positief, en ik zou eigenlijk alle bedrijven die actief zijn in de lokale diensteneconomie, echt willen oproepen om hetzelfde te doen: denk na over je toekomst en grijp de opportuniteiten die er zijn.

Ten vijfde, dit is een belangrijke stap naar een meer inclusieve arbeidsmarkt en samenleving. Dat wordt hier te weinig gezegd. Het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap roept ons daartoe op. Met dit ontwerp van decreet zullen we veel dichterbij komen bij een fundamenteel keuzerecht dat ook weggelegd zou moeten zijn voor mensen met een beperking: willen ze in de sociale economie werken of willen ze in het normale economisch circuit aan de slag? Dat is echt de ambitie die ik had om dit ontwerp van decreet hier ter goedkeuring aan jullie voor te leggen. Ik vind dat we daar heel betekenisvolle stappen vooruit in zetten. Ik hoop dat we na de goedkeuring het uitvoeringsbesluit een eerste keer in de loop van de maand februari door de regering

goedgekeurd krijgen. We gaan daar dus niet lang mee wachten, dat is op zeer korte termijn. Maar ook wat dat betreft, zijn we aan het werken aan een breed draagvlak in de sector.

Collega's, dit is voor mij als minister van Sociale Economie en als minister van Werk dus een zeer belangrijk ontwerp van decreet. Ik wil mijn kabinetsmedewerkers, in het bijzonder mijn adjunct-kabinetschef Bavo Smits, en bij uitbreiding ook de mensen van de administratie, die ook elke dag keihard werken aan het draagvlak voor deze belangrijke hervorming in de sector, oprecht danken voor de zeer grote inspanningen die worden geleverd.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik zou ook nog een laatste poging willen ondernemen om van een constructieve onthouding een bezorgde goedkeuring te maken. Toen ik in de lagere school zat – ik denk dat ik 8 à 9 jaar was –, zijn we op bezoek gegaan bij wat toen een beschutte werkplaats heette. Ik kan me dat nog voor de geest halen. Dat was zo een sfeer van: 'Ochot, ocharme, we zetten die mensen hier en we zien wel wat er daarmee gebeurt.' Dat was zo'n beetje de teneur van dat bezoek. Verleden jaar ben ik nog bij een maatwerkbedrijf bij ons in Diest op bezoek geweest. Dat is een compleet andere setting. Dat zijn mensen die echt wel worden beoordeeld op hun kwaliteiten, die ook vaak dingen doen waartoe ikzelf bijvoorbeeld niet in staat ben, jobs met heel veel concentratie. Dat is daar perfect geregeld. Dat is echt wel een wereld van verschil met toen ik die beschutte werkplaats bezocht.

Nu gaan wij zorgen voor de volgende stap in die evolutie: mensen die het aankunnen, het willen, die het om een of andere reden nooit hebben gedaan, maar nu wel de ondersteuning krijgen om het wel te doen, naar de reguliere economie brengen. Dat is echt mensen beoordelen op hun kwaliteiten. Ik noem dat liberalisme, maar men mag dat evengoed socialisme noemen – communisme misschien niet, maar soit. Dat is echt ervoor zorgen dat die mensen worden beoordeeld op hetgeen ze kunnen, en niet op wat ze niet kunnen. Dat lijkt me de finale stap in hoe wij als samenleving omgaan met mensen die om welke reden dan ook minder capaciteiten hebben voor hetgeen de reguliere economie van hen vraagt.

U kunt later zeggen dat u deel hebt uitgemaakt van die evolutie, dat u er mee voor hebt gezorgd dat men die finale stap heeft kunnen zetten door dit ontwerp goed te keuren, dat u daar de schouders onder hebt gezet. Ik begrijp een paar bezorgdheden, maar dat is deel van het uitvoeringsbesluit dat volgt. Ik zou er fier op zijn als u dit mee zou goedkeuren. U zult daar met een goed gemoed op terugkijken. Ik ben er zeker van.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1022/2)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 89.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

**ONTWERP VAN DECREET over het Vlaamse internationale beurzen-programma voor topstudenten
– 1030 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet over het Vlaamse internationale beurzenprogramma voor topstudenten.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Voorzitter, minister-president, collega's, het voorzien van een juridisch kader voor een nieuw beurzenprogramma is een zeer goed initiatief, omdat het een monetaire barrière wegneemt die momenteel toch bestaat voor studenten die aan topinstellingen willen gaan studeren. Het is goed dat men op die manier de kans geeft aan een brede waaier van studenten, ook de goede Vlaamse studenten die monetair misschien niet kunnen kandideren voor topinstellingen. Zij moeten de kans krijgen om te worden toegelaten. Het wegnemen van die financiële barrière is dan ook bijzonder belangrijk. Ik ben samen met mijn fractie tevreden dat ervoor wordt gekozen om het beursbedrag voldoende hoog te maken en ook voor het ontwikkelen van een internationaal netwerk van talentvolle studenten en alumni. Dat is een belangrijke uitdaging die Vlaanderen enkel maar ten goede kan komen.

Als advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) lezen we: "waardevolle investeringen in uitgaande studentenmobiliteit maar nood aan verdere reflectie". De Vlor stelt onder andere voorop dat het beurzenprogramma toegankelijk moet zijn voor de hele diversiteit aan talentvolle studenten die momenteel participeren in het hoger onderwijs en niet enkel voor studenten met een hoge sociaal-economische status. Mijn fractie is dan ook zeer tevreden dat de minister-president in de commissie heeft benadrukt dat dit programma er is om diversiteit in de brede zin van het woord, zowel financieel als sociaal en cultureel, aan te moedigen.

Tijdens de bespreking in de commissie hebben we ook gesproken over de wijze waarop kwalitatief hoogstaande opleidingen aan een buitenlandse onderwijsinstelling zullen worden bepaald. Daarbij zou de World University Rankings als leidraad dienen. Ik heb mij toen de vraag gesteld in welke mate het mogelijk is om hier met exhaustieve lijsten van kwaliteitsvolle opleidingen te werken. De minister-president heeft toen terecht aangehaald dat er maximaal moet worden gewerkt met instellingen waarvan de excellentie op een onderbouwde manier internationaal wordt erkend. De World University Rankings is daar uiteraard één en het meest bekende voorbeeld van, maar er zijn er ook andere, zoals de Times Higher Education, de ShanghaiRanking of The World's Most Innovative Universities van Reuters. Minister-president, het is goed dat dit op geregelde tijdstippen wordt geëvalueerd. U gaf ook al aan dat een actualisatie bij elke nieuwe call aan de orde is en dat het dynamische karakter van de lijsten wordt gegarandeerd.

Zoals reeds gezegd, is het ontwikkelen van een internationaal netwerk van talentvolle studenten en alumni een belangrijke uitdaging waarmee we de slagkracht van Vlaanderen op het internationale toneel kunnen versterken. Sommigen van deze studenten zullen actief zijn in Vlaanderen, anderen daarbuiten. Dat is logisch, maar we moeten toch vermijden dat we een braindrain organiseren. Tijdens het debat en in de commissie waren we het er allemaal over eens, collega's: je zult het nooit helemaal kunnen vermijden, maar het is belangrijk dat er blijvend contact is met de studenten die we uitsturen, om zo een netwerk uit te bouwen. Participanten zullen zich daar ook toe engageren.

Ik ben er bijna, maar ik wil toch ook graag de opmerking van de Vlor bijtreden dat er nood is aan een sterke communicatie en bekendmaking van het beurzenprogramma bij potentiële kandidaten en aan sensibilisering over het belang van een goede voorbereiding. De eerste studenten zullen al volgend academiejaar worden uitgestuurd. Dat is dus zeer kort dag. Ik reken er dan ook op dat de lessen die worden getrokken uit deze opstartfase, zullen worden meegenomen en dat er een bijsturing komt indien dit nodig blijkt.

Tot slot moeten we misschien eens nadenken over een goede naam voor dit project. Waarom zouden we dit programma niet vernoemen naar een Vlaamse onderzoeker? Van mij mag dat gerust een vrouw zijn. Ik denk hierbij aan Irène Van der Bracht, de allereerste vrouwelijke hoogleraar aan een Belgische universiteit. Volgens mij verdient zij deze eer heel zeker.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik zal ook proberen kort te zijn, want in de commissie hebben we hier uitgebreid over gedebatteerd. Ik geef een paar elementen mee die van belang zijn en die we als fractie graag willen inbrengen.

Internationalisering en studentenuitwisseling zijn natuurlijk heel belangrijk. Ze verruimen de blik en ze vormen een verrijking voor de studenten, en niet alleen wat betreft de taalontwikkeling – want daar wordt altijd naar gekeken. Maar ook op persoonlijk en intercultureel vlak valt niet te ontkennen dat dat een bijzonder verrijkende ervaring is. Vraag het maar aan degenen die tijdens hun studietijd buitenlandse avonturen hebben ondernomen.

Momenteel is het wel zo dat er heel wat initiatieven bestaan. De vraag is natuurlijk of Vlaanderen en onze Vlaamse studenten zitten te wachten op wat hier voorligt. Wij denken eigenlijk van niet, om verschillende redenen. We zouden graag ook een aantal onduidelijkheden en een aantal zaken waar we nog vragen rond hebben, naar voren willen schuiven.

Eerst en vooral stellen we ons vragen, net zoals de Vlor dat deed, rond het democratische karakter van het beurzenprogramma. Hoe gaan we vermijden dat het niet de happy few zijn die daarop zullen ingaan? Ik weet dat het expliciet niet de bedoeling is, maar dat kan wel het gevolg zijn. Waarom vrezen wij daarvoor? Het is zo dat studenten momenteel al de ingangsproeven moeten doen bij de topuniversiteiten en dat ze dan mogelijk in aanmerking komen voor zo'n beurs. Dat lijkt natuurlijk logisch, maar het geval zal allicht zijn dat alleen de echte topstudenten, die allicht ook een goede financiële, culturele en sociale back-up hebben, daarop zullen ingaan om het te wagen om de ingangsproeven te doen aan die topuniversiteiten.

Een tweede vraag die wij ons stellen – en ik denk dat rector Luc Sels zich ook die vraag stelde – gaat over het feit dat er eigenlijk al een aantal soortgelijke initiatieven bestaan, zoals de Belgian American Educational Foundation en het Fulbright-programma, waar studenten al kunnen instappen en waar ze ook voor een stuk ontzorgd worden, vooral ook op financieel vlak, om aan topuniversiteiten te studeren. Hij stelde bijvoorbeeld voor om zich te beperken tot Britse universiteiten, omdat er voor de Amerikaanse al heel wat bestaat.

We stellen ook vast dat de betrokkenheid van het hogeronderwijsveld toch wel wat te wensen overlaat. Ik weet wel dat het een initiatief van u is, minister-president Jambon, maar het zijn toch vooral studenten die het zullen moeten waarmaken. Het lijkt me toch wel van belang dat het hogeronderwijsveld ook betrokken was. Waarom maken we ons daar zorgen over? Omdat de Vlaamse Regering toch wel een heel sterke greep gaat houden op het programma. De jury wordt samengesteld door jullie. De universiteiten worden bepaald door jullie. Ik

vrees voor een stuk dat er toch wel een ideologische kleuring dreigt. Hoe proberen we dat toch te vermijden? Het zou toch zo moeten zijn dat die jury heel breed samengesteld is en dat de keuze van universiteiten niet alleen door de Vlaamse Regering wordt gemaakt.

Een laatste opmerking gaat over de doelstelling of de taakstelling van het ambassadeurschap. U zegt wel dat de alumniwerking moet floreren en dat het Vlamingen zijn die Vlaanderen op de kaart moeten zetten in het buitenland, maar wij als fractie vinden dat nogal vaag omschreven. Wat betekent dat eigenlijk? Op welke manier zien jullie dat ambassadeurschap? Ik denk dat er nog heel wat werk is om te expliciteren wat daar precies onder bedoeld wordt.

Met andere woorden: ja tegen internationalisering, ja tegen studentenuitwisseling, maar neen tegen wat hier voorligt. En dus zullen we ons onthouden bij de stemming over dit ontwerp van decreet.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Het is natuurlijk een goede zaak dat Vlaanderen zijn zonen en dochters uitzendt om te gaan studeren in het buitenland. Dat is voor jonge mensen inderdaad een ongelooflijke kans om hun horizon te verruimen en hun talenten verder te ontwikkelen. Ik denk dat ook Vlaanderen en de Vlaamse economie daar wel bij kunnen varen. Maar natuurlijk willen we inderdaad dat zo'n beursprogramma financiële drempels wegneemt voor toptalent. Dat betekent dat het toegankelijk moet zijn voor iedereen en dat het niet juist de studenten zijn die het zich anders ook zouden kunnen permitteren, die daarvoor in aanmerking komen. Wij denken dat het net belangrijk is om in te zetten op studenten die anders nooit de kans zouden krijgen om aan zo'n buitenlandse topuniversiteit te gaan studeren.

Dat veronderstelt natuurlijk – het is hier al gezegd – dat er goed over wordt gecommuniceerd. Dat is iets dat wij met de nodige aandacht gaan opvolgen.

Verder vragen we ons af waarom er op voorhand niet beter is overlegd met de hogeronderwijsinstellingen zelf over de manier van organisatie. Een aantal rectoren heeft aangekaart dat er al een aantal initiatieven bestaan om in het buitenland te gaan studeren aan een topuniversiteit.

Tot slot vinden we het jammer dat de Vlaamse Regering blijkbaar wel geld heeft om jongeren te laten studeren aan buitenlandse – laat ons eerlijk zijn – elite-universiteiten, maar bespaart op onderwijs voor onze eigen kinderen hier in Vlaanderen en Brussel. Dat is meteen de reden waarom we ons gaan onthouden bij dit ontwerp van decreet.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister-president, met dit ontwerp van decreet wordt een nieuw beursinstrument opgericht voor studenten om in het buitenland te gaan studeren. Zoals hier al werd gezegd, zijn wij er ook voor dat studenten die ervaring, kennis en contacten kunnen opdoen, maar zelfontplooiing van studenten is uiteraard niet de insteek van dit ontwerp van decreet. Het ontwerp van decreet gaat over het promoten van Vlaanderen in de wereld, het uitdragen van de Vlaamse identiteit, we kennen dat.

Er wordt op een aparte manier te werk gegaan. De studenten worden gekozen door een jury die rechtstreeks door de minister wordt aangesteld en het hoger-onderwijsveld is volgens de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) niet eens betrokken bij het opstellen hiervan.

Terwijl het onderwijsveld vorig jaar nog te horen kreeg dat het onderwijs 100 miljoen euro moest besparen en we het ene na het andere rapport krijgen over de onderfinanciering van ons hoger onderwijs, vindt deze regering wel 2 miljoen euro per jaar voor een prestigeproject om studenten in te zetten als diplomatiek middel in de rest van de wereld.

We zullen dan ook tegen dit ontwerp van decreet stemmen. Zoals de heer Danen het zei: ja aan internationale ervaring voor studenten, maar echt waar, nee aan dit soort krampachtige initiatieven om toch maar te bewijzen dat Vlaanderen een natie zou zijn.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Collega's, een jaar studeren in het buitenland kost al snel 100.000 euro aan een internationaal gereputeerde universiteit. Wat we met dit ontwerp van decreet doen, is zeker nuttig. Inderdaad, mijnheer D'Haese, op verschillende vlakken, niet alleen voor de zelfontplooiing maar ook voor het netwerk en de uitstraling van Vlaanderen in het buitenland.

In de toekomst gaan we niet alleen nood hebben aan steun van de zwakkere studenten maar ook aan kenniseconomie en toekomstige vaccinbouwers bijvoorbeeld, of mensen die ons moeten helpen met klimaattechnologie. In de commissie was een belangrijke kritiek van de oppositie dat het ontwerp van decreet bijzonder vaag bleef over de uitvoeringsmodaliteiten. Ondertussen is het uitvoeringsbesluit goedgekeurd door de Vlaamse Regering en staat volgens mij de oppositie niets meer in de weg om ons te steunen in onze ambitie richting die absolute top.

Het is dan ook een sterk ontwerp van decreet dat wij met onze fractie enthousiast zullen goedkeuren.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Voorzitter, minister-president, collega's, de Vlaams Belangfractie is op zich niet gekant tegen een beurzenprogramma voor topstudenten want een dergelijk programma kan zeker nuttig zijn voor het ambassadeurschap van Vlaanderen als academische en innovatieve regio. Vanuit internationaal oogpunt kan het helpen om Vlaanderen nog meer op de kaart te zetten.

Waar we ons zorgen over maken is dat de braindrain vanuit Vlaanderen nog zou kunnen vergroten. Momenteel wordt Vlaanderen al geconfronteerd met een emigratiegolf van hogeronderwijsprofielen. Deze studenten zullen in heel wat gevallen misschien niet meer naar Vlaanderen terugkeren. Jaarlijks wordt voor dit beurzenprogramma zo'n 2 miljoen euro voorzien. Met andere woorden: wij vrezen dat Vlaanderen amper een return on investment zal kennen.

Minister-president, momenteel zitten we in ons eigen onderwijs in een algemene besparingscontext ondanks het feit dat de noden er vrij groot zijn. Denk maar aan de coronaleerachterstand, het grote lerarentekort, de algemene lokaliteitsdaling, het vervoer voor de kinderen in het buitengewoon onderwijs die uren in de bus zitten, het tekort aan CLB-medewerkers (centrum voor leerlingenbegeleiding) enzovoort. De vraag is dus of die 2 miljoen euro per jaar niet beter daarvoor kan worden uitgetrokken.

In de huidige omstandigheden is mijn fractie een koele minnaar om zoveel geld te spenderen aan het naar het buitenland zenden van studenten. Die blijven wellicht daar en zo dragen ze niets bij aan onze maatschappij. Het voelt ook wat tegenstrijdig aan dat er Vlaams geld wordt uitgegeven via het Odysseusprogramma om

de omgekeerde beweging te maken en Vlaamse topprofielen die aan buitenlandse universiteiten doceren en onderzoek verrichten opnieuw naar hier te halen.

Minister-president, een Vlaams beurzenprogramma voor topstudenten heeft op het vlak van netwerking en ambassadeurschap zeker en vast zijn waarde. Dat erken ik ook, maar we vinden dat er dan ook een garantie moet komen dat de betrokken studenten zich effectief inzetten voor de netwerking en imago-verbetering voor Vlaanderen. Daarom vindt mijn fractie dat in dit ontwerp van decreet een duidelijke regeling moet worden opgenomen voor de mogelijke terugvordering van het beursbedrag als bepaalde studenten niet meer voldoen aan die betrachting.

Vanuit de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) waren er ook wat bezorgdheden over de positionering van het programma. Er bestaan vandaag al heel wat soortgelijke programma's zowel binnen de Vlaamse overheid als bij de universiteiten. Dit programma moet dus zeker zijn unieke waarde in de verf zetten en een duidelijke verhouding tonen ten opzichte van andere soortgelijke beurzenprogramma's. Potentiële studenten moeten door de bomen het bos kunnen zien en transparante communicatie is dus zeker aangewezen. Daarnaast moet er zeker worden gezocht naar een unieke en wervende naam voor dit project.

Minister-president, we vinden ook dat erover moet worden gewaakt dat het beurzenprogramma voldoende breed gaat over de verschillende vakgebieden en domeinen. Het moet dus bijvoorbeeld niet gaan over loutere economische richtingen, maar ook over domeinen zoals sociale wetenschappen, letteren en kunsten. Ook die topstudenten kunnen zeker en vast een geschikte ambassadeur zijn voor de Vlaamse natie, taal en cultuur.

Algemeen beschouwd is dit ontwerp van decreet zeker niet slecht, maar volgens ons ontbreken er nog een aantal garanties die zouden moeten worden ingebouwd waardoor we meer zekerheid krijgen dat het geld op de juiste manier wordt gebruikt.

Daarom heeft mijn fractie twee amendementen ingediend. In het eerste amendement vragen we om de duurtijd en de uitbetaling van de beurs in schijven decretaal vast te leggen. De duurtijd zou minimaal tien maanden en maximaal de totaaltijd van het modeltraject van de te volgen opleiding mogen bedragen. De uitbetaling van de beurs geschiedt het best in schijven per academiejaar en er moet ook in een duidelijke opvolgrapportage worden voorzien die waakt over de studievoortgangscontinuïteit. Bij een negatieve evaluatie moet de toekenning van een verdere uitbetalingsschijf kunnen worden geschorst.

Waarom vragen we dat? In het huidige artikel in het ontwerp van decreet wordt de minimale en maximale duurtijd niet decretaal vastgelegd, maar wordt het volledig overgelaten aan de Vlaamse Regering om dat te bepalen via uitvoeringsbesluiten. Over de duurtijd maakte de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) de terechte opmerking dat hij het nodig acht om duidelijk te scheppen in de duurtijd en af te lijnen welke duurtijden van opleidingen al dan niet in aanmerking komen. Op de ministerraad van 17 december 2021 werd beslist dat de beurs een vergoeding omvat van de kosten voor onderwijs, voor huisvesting, voor levensonderhoud en voor verplaatsing voor de duur van de opleiding, met een maximum van 24 maanden. Het Vlaams Belang is van mening dat de duurtijd van de beurs het best decretaal wordt vastgelegd. De omschrijving van de minimale duurtijd zoals voorgesteld in ons amendement zorgt ervoor dat alleen programma's van minimum 1 academiejaar in aanmerking zouden komen en dus geen korte trajecten waarbij de tijd te beperkt zou zijn om buiten de opleidingsgerelateerde opdrachten ook nog duurzaam aan netwerking te doen en de rol van ambassadeur van Vlaanderen als academische innovatieve regio op te nemen.

De omschrijving van de maximale duurtijd zoals voorgesteld in dit amendement sluit ook beter aan bij de reële studieduur van het modeltraject van bepaalde gespecialiseerde langere opleidingen in een advies van de Vlor. Ook wat betreft de opmerkingen van de Raad van State over de uitbetalingsschijven is het dus aangewezen om die decretaal vast te leggen.

Voor wat het tweede amendement betreft, vragen we vanuit onze fractie dat de beurs retroactief kan worden teruggevorderd wanneer bepaalde studenten verzaaken aan hun taken. Dit lijkt ons aangewezen in het kader van de responsabilisering van studenten maar ook ten aanzien van het draagvlak bij de Vlaamse belastingbetaler.

Minister-president, op de ministerraad van 17 december 2021 werd beslist dat de beurs wordt teruggevorderd als de opleiding vroegtijdig wordt stopgezet en er geen betalingsbewijzen kunnen worden voorgelegd. Dit besluit handelt dus voornamelijk enkel over het geval waarin een student zijn of haar opleiding zou stopzetten en dus het opleidingsaspect niet meer zou behartigen, maar het zegt niets over de mogelijkheid tot terugvordering indien de student zou verzaaken aan het ambassadeurschap en de netwerking voor Vlaanderen als academische innovatieve regio. Dit zijn net de taken waarvoor deze beurs dient. Daarom lijkt het ons aangewezen dat het ontwerp van decreet in die zin wordt aangepast.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Ik zal het ook kort houden want zoals bij de meeste besprekingen in onze commissie kunnen wij gebruik maken van een excellent verslag waarin alle tussenkomsten worden opgesomd.

Ik heb in de commissie aangehaald dat de CD&V-fractie zich ten volle kan vinden in het voorliggende ontwerp van decreet, waarmee we overigens ook uitvoering geven aan een van de voornemens van het Vlaamse regeerakkoord. Ik vond het ook wel belangrijk – en ik merk het in dit debat opnieuw – om toch aan te geven dat dit meer is dan zomaar aan twintig of dertig studenten een bedrag toekennen om vrijblijvend de wereld in te trekken. Het gaat hier echt wel over mensen die naast hun academische excellentie ook moeten aantonen dat ze beschikken over een aantal kwaliteiten die voor de return on investment moeten zorgen. Het gaat over leiderschapspotentieel, het gaat over maatschappelijke verantwoordelijkheid, het gaat echt wel over doelstellingen die we binnen het programma willen behalen.

Andere collega's hebben al aangegeven wat ook in het debat in de commissie voldoende naar voren kwam: het is belangrijk dat voldoende diversificatie wordt ingebouwd bij de jury. Het mogen inderdaad niet alleen de ingenieurs of de innovatieve opleidingen zijn, we moeten ook uitkijken naar sociale wetenschappers, literatuur en kunst.

Nog een element in het debat dat wij belangrijk vinden, is dat we het zien als een investering, een belangrijk exportproduct waarvan wij later de vruchten zullen plukken, niet alleen wij als Vlaanderen, als regio, maar ook onze onderwijsinstellingen. Wij hebben in de commissie het ontwerp van decreet goedgekeurd en wij zullen dat straks ook doen. Wij zijn er zeker van dat de studenten die van dit programma zullen kunnen genieten er ook toe zullen bijdragen om Vlaanderen op een heel positieve manier op de kaart te zetten.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, dank u voor jullie inbreng. De meeste opmerkingen die hier werden gemaakt zijn in de commissie uitvoerig

besproken. Ik zal het dus niet te lang trekken. Toch zijn er een aantal aandachtspunten.

Wat het democratisch karakter betreft, hebben wij heel expliciet gezegd en ook als dusdanig in het ontwerp van decreet geschreven dat dit moet mogelijk maken dat mensen van alle rangen en standen en van alle kleuren van dit programma gebruik moeten kunnen maken, en dat de drempels – financiële of andere – die er zouden kunnen bestaan moeten worden opgeheven. Het decreet zal op regelmatige basis worden geëvalueerd, om na te gaan of die doelstelling wordt gehaald. Eventueel moet dat door middel van uitvoeringsbesluiten worden bijgestuurd, zodanig dat dat kan worden gegarandeerd.

Een aantal collega's zeiden dat er al soortgelijke initiatieven bestaan. Ik denk het eerlijk gezegd niet. Er bestaan beurzen. Er bestaan internationale beurzen. Er bestaan beurzen die studenten stimuleren om naar internationale gereputeerde universiteiten of kennisinstellingen te gaan. Maar tegelijk het engagement nemen om zich in te schrijven in een netwerk? Er zit inderdaad een gevaar in dat een aantal studenten in die buitenlandse kennisinstellingen zullen blijven hangen, maar ik weet niet of dat een gevaar is. Als we bij de evaluatie zien dat ze er allemaal blijven hangen, dan moeten we dat bijsturen. Maar het is de bedoeling om een netwerk te maken met alumni van die universiteiten die hier zijn en andere die nog actief zijn in die buitenlandse kennisinstellingen, om zo wat in die kennisinstellingen gebeurt naar Vlaanderen te kunnen trekken.

In die zin onderscheidt het netwerkaspect dat hier wordt geïnstitutionaliseerd, dit initiatief van de andere. Het past niet louter in onderwijs, het past natuurlijk ook een stuk in de buitenlandpolitiek en dat is dan dat netwerk. Daarom kijken we voor de selectie van studenten niet alleen naar academische excellentie. Natuurlijk moet de academische excellentie aanwezig zijn, maar daarnaast zijn leiderschapskwaliteiten en maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen belangrijke elementen in de selectie.

Sommige collega's hebben gezegd dat er geen overleg is geweest met het onderwijsveld. Dat moet ik formeel ontkennen. Er is wel degelijk overleg geweest met het onderwijsveld. Niet over alles waren we het eens, maar er is wel degelijk overleg geweest.

Sommige andere collega's hebben gewezen op het belang van de communicatie. Ik onderschrijf dat. Die communicatie zal van start gaan als het ontwerp van decreet wordt goedgekeurd. Het uitvoeringsbesluit is al goedgekeurd. We gaan breder dan economische richtingen, dat staat met zoveel woorden in het ontwerp van decreet. Ook sociale of kunstopleidingen kunnen tot de doelgroep behoren.

De amendementen die door het Vlaams Belang worden voorgesteld, zijn grotendeels opgevangen in het uitvoeringsbesluit. Wat de naam van het programma betreft, voeg ik het voorstel van de heer Tommelein aan de voorstellen toe. Het is inderdaad de bedoeling om aan dit programma een zinvolle naam te geven.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1030/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 3.*

Er is een amendement op artikel 4. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1030/4)

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 4/1. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1030/4)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 5 en 6.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de amendementen, de artikelen en het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding"
– 1041 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding".

De algemene bespreking is geopend.

De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, zoals u weet zijn wij het niet eens met de basisfilosofie achter het basisdecreet, dat door dit ontwerp van decreet zal worden aangepast. Activeren is goed, daar zijn we helemaal voor, maar iedereen kost wat kost activeren, onafhankelijk van de achterliggende situatie en onafhankelijk van de banen waarin die mensen dan terechtkomen, dat vinden we niet goed.

Er zijn heel veel mensen die actief zijn, die belangrijk en nuttig werk verrichten, maar niet op de arbeidsmarkt. Daar is op zich niets mis mee. Net voor de kerstvakantie heb ik in de commissie Werk het verhaal gedaan van de 64-jarige bruggepensioneerde die voor haar hoogbejaarde papa zorgt, en die onzes inziens niet per se moet worden geactiveerd. Als we haar activeren op de arbeidsmarkt, moet ze natuurlijk betaalde hulp inhuren voor haar papa. Het engagement dat zij opneemt, mag ook worden gewaardeerd door onze samenleving, ook al verloopt het niet via de arbeidsmarkt.

Dus ja voor activeren, neen voor iedereen koste wat het kost activeren en neen aan algemene objectieven voor iedereen, waarbij zoveel procent extra moet worden geactiveerd, los van de verhalen daarachter. Dat gaat over het basisdecreet.

Over het decreet dat nu voorligt, is er een punt dat onzes inziens echt niet door de beugel kan, meer bepaald rond de digitalisering. Op zich zijn wij natuurlijk ook voor digitalisering. Geen probleem daarmee. Maar waar we wel een probleem mee hebben, is dat in het bemiddelingsproces met de betrokkenen er wel voldoende ingezet moet blijven worden op face-to-facecontacten, zodat iedereen mee kan en dat concrete gevallen besproken worden door mensen en niet door computers. Wij maken ons dan ook zorgen over de uitzonderingen die de Vlaamse Regering kan maken op het verbod op geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen. Het is onduidelijk wat die uitzondering zal inhouden. Er bestaat bij mijn weten vandaag nog geen artificialintelligencesysteem dat zonder

vooroordelen werkt en dat de menselijke complexiteit van onze geest, van de situaties en dergelijke meer zomaar kan vervangen. Wij vinden het heel belangrijk dat er niet lichtzinnig wordt omgegaan met een dergelijk verbod.

Om deze twee redenen gaan we tegen dit ontwerp van decreet stemmen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): VDAB maakt deze legislatuur een belangrijke en ingrijpende transformatie door naar een centrale datagedreven en resultaatgerichte werkzaamheidsgraad en loopbaanregisseur. Het kaderdecreet hebben we in mei 2020 goedgekeurd. Het was toen duidelijk dat een aantal bijkomende verdiepingsdecreten zouden worden opgemaakt. De eerste in de rij ligt hier vandaag voor in de plenaire vergadering.

In de commissie heeft mijn collega Axel Ronse dit altijd opgenomen en het standpunt van de N-VA-fractie vertolkt. Vandaag zal ik even zijn rol overnemen.

Dit ontwerp van decreet zorgt voor de verdieping van het kaderdecreet en neemt ook in deze oefening een aantal technische aanpassingen mee die aan actualisering toe zijn. Onze fractie steunt de verandering van VDAB en zal dit ontwerp van decreet dan ook met veel overtuiging goedkeuren.

Met de jaaroverzichten worden we nagenoeg dagelijks met de neus op de feiten gedrukt: de arbeidsmarkt staat in brand. We hebben het daar vandaag ook al over gehad. Het aantal vacatures neemt enorm toe. Zowat alle sectoren hebben een enorm tekort aan arbeidskrachten. De krapte is ongezien. We horen allemaal verhalen van ondernemingen die de productie moeten stilleggen of op halve kracht moeten draaien. Dat zorgt ervoor dat de welvaart en de economische groei verloren gaan. Tegen deze uitzonderlijke uitdagende achtergrond heeft de Vlaamse Regering de ambitie om de werkgelegenheid op te krikken tot 80 procent. Als we dat tot een goed einde willen brengen, hebben we meer dan ooit nood aan een slagkrachtige en efficiënte VDAB. En de doelstelling is niet alleen om de niet-werkzoekenden te activeren, ook de veel moeilijker bereikbare groepen, zoals de SWT'ers (stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag), de niet-beroepsactieven, de langdurig zieken, de leefloners enzovoort moeten we opnieuw aan de slag krijgen. Daarvoor is een 'mental shift' in onze samenleving nodig.

Het kaderdecreet en dit verdiepingsdecreet verruimen de opdracht van VDAB. Twee belangrijke elementen maken dat mogelijk, namelijk digitalisering en partnerschappen.

De digitalisering biedt kansen voor VDAB om gericht en sneller te werken. Deze kansen moeten ten volle benut en verkend worden. De oprichting van de ethische raad maakt het mogelijk om de inzet van artificiële intelligentie en digitale toepassingen op te volgen maar ook om de uitdagingen en knelpunten aan te pakken. Tevens moeten we erop toezien dat we niemand achterwege laten en dat er wordt geïnvesteerd om iedereen mee te krijgen.

Bij een VDAB die zich richt op de kerntaken moeten partnerschappen verder worden versterkt. VDAB moet als regisseur de touwtjes stevig in handen houden. Het Rekenhof heeft met zijn kritische rapport heel wat bezorgdheden geuit en werkpunten geformuleerd. Dit ontwerp van decreet speelt daar ook op in. Het is belangrijk dat dit proces goed wordt opgevolgd met het oog op een kwaliteitsvolle dienstverlening voor elke klant van VDAB.

En tot slot: die veranderingen binnen VDAB zijn noodzakelijk om de oplossingen aan te reiken voor de huidige uitdagingen. En iedereen heeft wel telkens de

mond vol van verandering, maar in de praktijk of op het terrein is dat niet altijd even simpel en niet altijd evident.

Vorig jaar trokken de werknemers van VDAB nog aan de alarmbel over de veranderingsmoeheid. Daarom wijk ik toch nog eens de bekommernis meegeven, minister, om fors te investeren in de interne werking, en de impact op het personeel goed op te volgen. De werking en de slagkracht van VDAB worden immers bepaald door de manier waarop de medewerkers deze hervorming gestalten geven.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik neem even de tussenkomst voor mijn rekening die normaal mijn collega Tom Ongena zou doen. Hij volgde dit ontwerp van decreet op, maar hij is ziek.

Toen we in 2020 begonnen aan de oefening om VDAB de 21e eeuw in te leiden, wisten we dat er nog een aantal verdiepingsdecreten moesten komen om die regisseursrol van VDAB in de activering en de verhoging van de werkzaamheidsgraad te versterken. Dit is er nu een van, en de nadruk ligt inderdaad hierbij op digitalisering. De belangrijkste nieuwigheid is ook dat alle mogelijke middelen worden ingezet die we tot onze beschikking hebben.

En inderdaad, daar horen ook nieuwe toepassingen inzake artificiële intelligentie bij, collega De Witte. Ik vind uw lezing daarover nogal bizar, want het gaat uiteraard niet over menselijke tussenkomst vervangen, integendeel. Het gaat om menselijke tussenkomst versterken, meer informatie kunnen aanreiken, nieuwe inzichten bieden op basis van informatie die voorhanden is bij VDAB en bij andere actoren. We willen die informatie bundelen, en ervoor zorgen dat de mensen die bij VDAB werkzaam zijn, beter kunnen inspelen op de activeringsnaden van werkgevers en op wat er leeft bij de mensen die zij moeten begeleiden richting arbeidsmarkt. Dat is dus net een versterking van de menselijke tussenkomst. Het doet mij een beetje denken aan het luddisme uit de 19e eeuw, waar textielarbeiders ook machines gingen kapotslaan, omdat ze zeiden dat ze de mensen gingen vervangen et cetera. Dat is er in de praktijk ook niet van gekomen.

Er is trouwens ook voorzien om daar een ethische raad voor in te richten, om erop toe te zien dat die toepassingen, onder andere inzake artificiële intelligentie, gebeuren volgens de gangbare normen, zoals die ook steeds meer in andere takken van de samenleving ingang vinden. Ik denk dat het jammer zou zijn dat we als overheid zeggen dat we nieuwe technologische innovatie die we voorhanden hebben en die de activering kan vooruithelpen, niet zouden gebruiken. Maar u hebt ook gezegd dat u twijfels had bij activering, dus in die zin bent u ook consequent. Ik vind het een zeer goede zaak dat we daar de rol van VDAB versterken en ze meer mogelijkheden geven om mensen richting de arbeidsmarkt te leiden.

Een overblijvend vraagje dat mijn fractie nog had, was in hoeverre de verantwoordelijkheid om gebruik te maken van het elektronisch platform van VDAB, zal komen te liggen bij de gebruiker zelf. Want zij zullen in de praktijk natuurlijk wel een profiel en een toegang moeten aanmaken voor die elektronische diensten. Als ze dan kiezen om dat eventueel niet te doen, zal hun activeringsproces daardoor gehypothekeerd worden? Of hoe zal daar in dit ontwerp van decreet mee worden omgegaan? Dat is nog een vraag die we daar hadden. Maar alle begrip als in de praktijk zal blijken hoe dat zal lopen.

Los van dit ontwerp van decreet maar gekoppeld aan alle zaken die we rond VDAB doen, blijft het natuurlijk fundamenteel dat we niet enkel naar VDAB kijken, maar ook naar de private partners, die hun actorrol op een uitgebreidere

manier zullen uitvoeren. Naast de digitalisering waarvoor we hier zorgen, blijft de uitbesteding van de activeringstaken naar de partners toe ook het prioritaire aandachtspunt, als we van die VDAB-hervorming een succes willen maken. In dat kader beklemtonen we zeker het belang van de outreachende acties naar de niet-beroepsactieven, waar ook de private partners een grote rol bij hebben.

Wij steunen dit ontwerp van decreet ten volle, we denken dat dit VDAB zal versterken. Het draait uiteindelijk niet om VDAB zelf, maar wel om het doel dat wij als overheid hebben, namelijk met VDAB ervoor zorgen dat de werkzaamheidsgraad kan stijgen richting de 80 procent. Ik hoop dat dat een doelstelling is die we allemaal zullen steunen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank de collega's voor hun geëngageerde opmerkingen. Ik wil beginnen met een woordje uitleg bij die artificiële intelligentie. Voor mij is het sowieso van belang dat we zoveel mogelijk mensen in Vlaanderen digitaal kunnen ontsluiten. We hebben trouwens een schitterend project lopen, de digibanken, waarin we 50 miljoen euro investeren, om de 10 procent mensen die niet digitaal ontsloten zijn, effectief digitaal te ontsluiten. Het is evident dat VDAB ook in de toekomst heel veel aandacht zal hechten aan fysieke dienstverlening, maar corona heeft ons geleerd dat een aantal zaken ook via digitale dienstverlening kunnen worden opgelost. Daar moeten we de beste van de twee werelden kiezen. Fysiek is de regel maar de zaken die digitaal kunnen worden opgelost, worden digitaal opgelost.

Wat de geautomatiseerde besluitvorming betreft, dus via artificiële intelligentie, schrijven we net een verbod in om dat te doen, collega's. De enige mogelijke uitzondering is wanneer die wordt getoetst en wanneer de sociale partners daar ook in geconsulteerd worden. Dit zal ook aan de Vlaamse Toeleidingscommissie (VTC) worden voorgelegd. We schrijven in dat er een uitzondering mogelijk is omdat we niet weten wat de toekomst zal brengen. Ik begrijp dus de bezorgdheden in dezen maar ik heb ook in de commissie omstandig uitgelegd waarom we uitgaan van een principieel verbod met een uitzonderingsmogelijkheid die dan een hele procedure moet doorlopen.

Collega's, we hebben trouwens net een ethische raad opgericht om behoedzaam met data en artificiële intelligentie om te gaan. VDAB heeft eigenlijk een hele goede voortrekkersreputatie wat het gebruik en de kennis van toepassingen inzake artificiële intelligentie betreft. Ik denk dan ook dat dit een heel positieve zaak is.

Ik ben ook bijzonder trots op dit tweede ontwerp van decreet, het eerste uitbreidingsdecreet of verdiepingsdecreet, en ik ben beetje verbaasd over de manier waarop collega De Witte daarnaar kijkt, net omdat er zoveel aandacht komt voor de activering, ook van NEET-jongeren (not in education, employment or training), jongeren die geen diploma secundair onderwijs hebben gehaald. En uiteraard kunnen we niemand verplichten om de sprong naar de arbeidsmarkt te maken maar ik vind wel dat we veel meer inspanningen kunnen doen dan vroeger het geval was om mensen de positieve effecten van die arbeidsmarkt te laten zien. Wanneer je het aanbod doet en daar goed mee omgaat, kun je op die manier mensen aantrekken. Velen onder ons weten dat werken, een job hebben, betekent dat men ook sociale contacten heeft en een extra waardegevoel geeft. De meerwaarde van een job is zoveel meer dan alleen maar dat inkomen. Dat is waar we met VDAB op willen inzetten. Maar we zullen nooit mensen die thuis andere zaken doen zoals een zorgtaak opnemen, verplichten om te gaan werken. Dat staat buiten mijn kader. Maar hen benaderen of informatie geven over wat een job kan betekenen of hoe ze de talenten die ze hebben opgebouwd door het

werk dat ze bijvoorbeeld thuis hebben gedaan, kunnen inzetten op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld in de zorg – ik heb dat voorbeeld al vaak gegeven – is voor mij een grote meerwaarde.

Zoals gezegd, en de collega's hebben erop gewezen, komen er een aantal verdiepingsdecreten. Dat is de reden waarom mijn raadgever, Joris Philips, mijn team en de administratie paraat staan om daar samen met VDAB goede uitvoeringsbesluiten voor te maken. Ze maken ook het volgende verdiepingsdecreet al klaar om tot een VDAB te komen die volledig toekomstproof is.

Mevrouw Claes, ik besluit met uw opmerking dat het mensenwerk blijft. U hebt daar absoluut gelijk in. Er wacht ons ook een enorme opdracht om die duizenden mensen die bij VDAB werken mee naar de toekomst te leiden. Men kan hier immers een decreet en frame maken dat perfect is, het zijn nog altijd de mensen die het moeten doen, via digitale of fysieke dienstverlening. Mensen begeleiden naar een job blijft mensenwerk, het zal nooit de computer zijn die voor die begeleiding zal zorgen. Dit is ook voor mij een grote zorg waar het team VDAB dagelijks aan werkt.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1041/2)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 15.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, gelieve u nu aan te melden in de stemtoepassing.

De plenaire vergadering wordt gedurende vijftien minuten geschorst om iedereen daarvoor de tijd te geven.

– De vergadering wordt geschorst om 18.45 uur.

– De vergadering wordt hervat om 19.09 uur.

Dames en heren, voor we met de eigenlijke stemmingen beginnen, voeren we een teststemming uit.

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.

MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid
– 1093 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Willem-Frederik Schiltz bij motie van orde een voorstel gedaan tot aanvulling van de agenda met de motie van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid.

De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, het zal geen verrassing zijn dat die motie mede geïnspireerd is door de motie die door de fracties Groen en Vooruit zijn ingediend en dat ze daar ook samen mee wordt behandeld. Zoals ook in 2016 is gebeurd bij een besparingsoperatie in de Vlaamse administratie en de Vlaamse overheid, is het als parlement nuttig om ook het werk van de regering te controleren en het Rekenhof te vragen om na te gaan in welke mate die besparingen de efficiëntie, slagkracht en sterkte van de overheid niet in het gedrang brengen of kunnen versterken.

Er zijn grote verschillen tussen de motie die wij hebben neergelegd en de motie van de collega's van Groen en Vooruit. Wij willen in onze motie focussen op een zogenaamde 360 graden-benadering. Dat wil zeggen dat niet enkel de administraties zelf bevraagd worden, maar ook alle betrokken partijen zoals de overheid zelf, de burger, andere entiteiten die met deze administraties moeten werken, om zo een volledig beeld te krijgen van de slagkracht van de administraties en de impact die de voorziene besparingen daar al dan niet zouden op hebben.

Ter verduidelijking, het gaat niet enkel over de administraties zoals we die kennen maar ook over een aantal verzelfstandigde agentschappen die ook opgenomen zijn in de lijst die de Vlaamse Regering ter beschikking heeft gesteld van de entiteiten waarin ze hervormingen en besparingen op het personeelsbestand voorziet.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Ik heb, collega's, ook een toelichting en een tussenkomst over de motie die we samen met de collega's van Groen hebben ingediend. We doen dat, collega's, vanuit de bekommernis voor en het streven naar een performante maar vooral ook een slagkrachtige Vlaamse overheid die efficiënt en effectief is. Dat is een streven dat we hier delen.

De voorzitter: Collega, ik moet u even onderbreken. We gaan nu het woord voeren over het aanvullen van de agenda. Eens dat gebeurd is, zullen we de bespreking ten gronde voeren. Dit is de bespreking over de aanvulling van de agenda. U mag daarover tussenkomen maar dan niet ten gronde.

Kurt De Loor (Vooruit): Dan zal ik zal straks ten gronde tussenkomen, ook over de motie van collega's van de meerderheid.

De voorzitter: Inderdaad, houd uw tussenkomst tot straks. Overigens zal deze motie zo dadelijk toegevoegd worden aan de motie van onder anderen uzelf en de heer Vaneeckhout.

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot aanvulling van de agenda.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot aanvulling van de agenda wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot aanvulling van de agenda niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot aanvulling van de agenda is aangenomen.

Dan stel ik voor dat de motie van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid samen wordt behandeld met de motie van Kurt De Loor, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys, An Moerenhout, Hannelore Goeman en Björn Rzoska tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

MOTIE van Kurt De Loor, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys, An Moerenhout, Hannelore Goeman en Björn Rzoska tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid
– 1074 (2021-2022) – Nr. 1

MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid
– 1093 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de moties van Kurt De Loor, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys, An Moerenhout, Hannelore Goeman en Björn Rzoska tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid en van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid.

De bespreking is geopend.

De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Collega's, zoals daarnet gezegd is de motie ingegeven vanuit de bekommernis en het streven naar een performante en slagkrachtige Vlaamse overheid die efficiënt werkt en effectief is. Dat is een streven dat we hier wel kamerbreed delen, alleen hebben we vaak andere opvattingen over de weg daarnaartoe en de invulling ervan. We hebben er al vaak over gediscussieerd, zowel hier in de plenaire als in de verschillende commissies, niet in het minst in de commissie voor Binnenlands Bestuur.

Collega's, het Vlaams regeerakkoord bepaalt dat er deze legislatuur opnieuw een aanzienlijke besparing zal worden doorgevoerd op het aantal personeelsleden van de Vlaamse overheid. Tegen het einde van deze zittingsperiode zullen er 1440

personeelsleden minder tewerkgesteld worden. Vanuit Vooruit en Groen zijn we van oordeel dat een dergelijke afslanking van het personeelsbestand grote gevolgen kan hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening aan de burger en de ondernemingen. Dat is iets wat we te allen prijze moeten vermijden. De besparing die nu wordt opgelegd komt na een reeks andere besparingen van vorige legislaturen bij de Vlaamse overheid. Zo was de doelstelling van de vorige legislatuur om tot 1950 personeelsleden minder te komen. Uiteindelijk landde men eind 2019 op het einde van de legislatuur op 2300 personeelsleden minder bij de Vlaamse overheid.

Collega's, recent kwamen, zowel in de media als in dit parlement, een aantal dossiers naar boven waaruit overduidelijk blijkt dat een gebrek aan personeel de oorzaak is van het onvermogen van de overheid om effectief en efficiënt in te grijpen. Ik verwijs dan naar het PFOS-dossier (perfluorooctaansulfonaat), waaruit blijkt dat de controle op milieuovertredingen te wensen overlaat. Hetzelfde geldt voor de controle op het vergunnings- en handhavingsbeleid. Ook in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging stelde het Departement Mobiliteit en Openbare Werken dat er meer en meer een beroep wordt gedaan op de private sector en dat daarbij ook kerntaken – dat is toch belangrijk – worden uitgevoerd door consultants. Die kerntaken zouden volgens het rapport van het departement beter door interne personeelsleden worden uitgevoerd. Dat zijn een paar voorbeelden, collega's, van een lang lijstje dat ik zou kunnen voorleggen.

Naast de impact op de dienstverlening, en de kwaliteit van de dienstverlening, heeft het reduceren van personeelsaantallen ook een effect op de werkdruk en op het welzijn van de medewerkers. Dat leidt vaak ook tot meer burn-outs, meer werkgerelateerde stress en meer afwezigheden. Aangezien de Vlaamse overheid er ook naar streeft om niet alleen een performante, maar ook een aantrekkelijke werkgever te zijn, is het natuurlijk ook goed om de impact op die zaken in kaart te brengen en te monitoren.

Om die impact van de eerdere besparingen in kaart te brengen heeft het Rekenhof in 2016 een analyse uitgevoerd. Het onderzocht de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid, die het gevolg waren van het regeerakkoord 2009-2014. Daarvoor organiseerde het een bevraging en interviews bij de entiteiten van de Vlaamse overheid. Dat rapport gaf, naast een goede analyse van de manier waarop de personeelsbesparingen werden uitgevoerd, ook een duidelijk beeld van de impact ervan. Dat werd in kaart gebracht op vier domeinen: de kwaliteit van de dienstverlening, de werkbaarheid, het diversiteitsbeleid en de uitbesteding. Na de periode 2009-2014 volgden nog meer besparingen, zoals daarnet al gezegd. Daarom zijn we van mening dat de analyse het best opnieuw wordt uitgevoerd, op basis van de nieuwe cijfers en de nieuwe evoluties sedert 2014.

Op dat vlak verschilt de motie van Vooruit en Groen van de motie die door de collega's van de meerderheid werd ingediend. Zij starten namelijk vanaf 2019. Collega's, we hopen op die manier een transparante benchmark te realiseren voor het debat over de impact van de besparingen op het personeelsbeleid. We stellen door middel van onze motie voor dat het Rekenhof de opdracht krijgt om een nieuw onderzoek in te stellen, dat voortbouwt op dat van 2016, naar de uitvoering en de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid. We merken immers dat er nu al een monitoring gebeurt door deze Vlaamse Regering van de personeelsbesparingen. Dat gebeurt halfjaarlijks. Die cijfers worden dan ook in de media gelanceerd. Het lijkt ons dan ook logisch dat de impact ervan op de kwaliteit van de dienstverlening en het welzijn van de medewerkers wordt opgevolgd. Hopelijk zien de collega's daar ook de meerwaarde van in, zodat er kan worden bijgestuurd.

We merken dat er ook een motie door de meerderheidspartijen werd ingediend. Collega Schiltz heeft dat daarnet toegelicht. Op een aantal lijnen spoort die met de motie van Vooruit en Groen. Er wordt in de toelichting verwezen naar het Vlaamse regeerakkoord, waarin wordt gesteld dat wordt gestreefd naar een performante, burgergerichte en toegankelijke overheid. Collega's, er wordt ook verwezen naar de randvoorwaarden die zijn gecreëerd bij de personeelsbesparingen. De Vooruitfractie vindt het goed dat die randvoorwaarden worden meegenomen en afgetoetst om te checken of ze voldoende adequaat zijn om gaten die vallen door die personeelsbesparingen, toch voor een stukje op te vullen.

Collega's van de meerderheid, natuurlijk hebben wij bekommernissen bij jullie motie. Jullie vragen een 360 gradenevaluatie. Jullie vragen ook om die oefening te doen sedert de besparingen vanaf 2019. We stellen daarbij de vraag waarom jullie voor 2019 kiezen. Het zou toch logischer zijn om een vervolg te bouwen op de oefening die in 2016 is gebeurd, zodat de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid van de vorige legislatuur en deze legislatuur in kaart worden gebracht, en ook de impact daarvan, zodat er toch enige coherentie aanwezig is. Dat is onze eerste bekommernis.

Een tweede bekommernis betreft die 360 gradenevaluatie. Men beperkt zich niet tot de Vlaamse overheid zelf. Het gaat ook onder andere over dit Vlaams Parlement, de Vlaamse Regering en ook de klanten van alle vormen van Vlaamse dienstverlening. Collega's, we vrezen dat men hiermee voor een stuk de kar gaat overladen en dat het resultaat van die impactanalyse, van dat onderzoek van het Rekenhof naar de Griekse kalenden zou kunnen worden verwezen. Ik denk dat het nu het moment is. We zijn halverwege de legislatuur. Als er bijstellingen moeten gebeuren, dan kan dat nu nog op een vlotte manier.

Daarom hebben we twee amendementen ingediend. Met het eerste willen we ervoor zorgen dat dit niet vanaf 2019, maar wel vanaf 2014 start, de start van de vorige legislatuur. In ons tweede amendement, dat we samen met de collega's van Groen hebben ingediend, stellen we voor om toch een deadline, een richtdatum naar voren te schuiven voor het resultaat van het rapport van het Rekenhof. In ons tweede amendement stellen we voor dat te doen tegen eind september 2022, zodat we de resultaten van het rapport van het Rekenhof over de impact van die personeelsbesparingen kunnen meenemen in de bespreking van de begroting voor 2023. Dat zal volgens ons de kwaliteit en de objectiviteit van het begrotingsdebat vergroten.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, het is gezond dat het parlement zijn taak van controle op de Vlaamse overheid ter harte neemt, zowel oppositie als meerderheid. In die zin verwelkom ik dus het initiatief van de collega's van Vooruit en Groen. Dit parlement controleert deze regering. Ik vind het dus een beetje vreemd om enerzijds te zeggen dat we de kar niet mogen overladen, maar anderzijds wel de vorige legislatuur er nog bij te nemen. Ik denk dat het van tel is de huidige situatie goed in kaart te brengen en te monitoren of men met de besparingen waarin nu is voorzien in staat is om de huidige doelstellingen van deze regering waar te maken, of dat die ermee conflicteren.

U hebt het over 'de kar niet overladen'. *(Opmerkingen van Caroline Gennez)*

U kunt straks gerust tussenkomen, mevrouw Gennez. Dat is geen probleem.

Er vinden personeelspeilingen plaats die het welbevinden van het overheids-personeel op de werkvloer meten. Daaruit blijkt dat de meeste ambtenaren het gevoel hebben dat ze voldoende tijd hebben om hun job uit te oefenen. De vooringenomenheid dat er sowieso te weinig volk is, moet dan ook worden

tegengesproken. In welke mate, dat zal het Rekenhof ons leren, of misschien ook niet helemaal zo veel als ik denk. Maar niet alles wat misloopt in een overheid is te wijten aan te weinig personeel. Het is een beetje hetzelfde als: het is niet omdat je ergens een zak geld tegenaan gooit of een leger mensen op afstuurt, dat het is opgelost.

Verwijzingen naar de PFAS-PFOS-onderzoekscommissie lijken mij een beetje voorbarig, aangezien het eindverslag nog niet is geschreven. We hebben natuurlijk wel een aantal administraties gehoord die een aantal opmerkingen hebben gemaakt. Die bezorgdheden zullen uiteraard kunnen worden meegenomen in dit onderzoek.

Collega's, we mogen de kar niet overladen, dat klopt. Maar ik denk niet dat die kar wordt overladen wanneer je een 360 gradenperspectief vraagt.

Ik verwijs naar een taak van de Vlaamse overheid. Ik citeer nogmaals, maar ook dank aan collega De Loor om het aan te halen: "De Vlaamse Overheid moet een slanke en tegelijk performante, burgergerichte en toegankelijke overheid zijn." Dan is het toch logisch dat we die klantgerichtheid ook in kaart willen brengen, dat we ook willen onderzoeken of de vooropgestelde besparingen invloed hebben op de manier waarop de overheid al haar taken uitvoert, al haar kerntaken uitvoert? In die zin lijkt het mij nuttig en nodig om aan het Rekenhof te vragen om het te beperken tot deze legislatuur, waar het nu over gaat, dit parlement, die deze regering controleert en anderzijds het volledige takenpakket van de Vlaamse overheid in acht te nemen.

Ten slotte, wat betreft de einddatum, collega's, denk ik dat iets is dat niet met een amendement in een motie moet worden gegoten, maar dat er in wederzijds overleg met het Rekenhof kan worden gevraagd wat voor hen haalbaar is en daar dan een timing in kan worden afgesproken.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, het lijkt mij evident dat wij met onze fractie deze motie volmondig ondersteunen. Collega Schiltz heeft het al goed geduid. In onze commissie Binnenlands Bestuur bij minister Somers hebben wij voortdurend debatten over een slagkrachtige en moderne overheid die onze burgers, ondernemingen en instellingen moet voorzien van ondersteuning en met raad en daad moet bijstaan. Het gaat over dienstbaarheid en over het totale pakket.

Collega's van rood en groen, ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat jullie motie is ingediend om één bepaald dossier vooral mee in de picture te zetten. Collega Schiltz heeft de woorden die jullie gebruiken ook goed herhaald: 'overladen' en de 'Griekse kalenden'. Dat is het duidelijk niet. We hebben binnen deze meerderheid duidelijke afspraken gemaakt en duidelijke richtlijnen gezet in ons bestuursakkoord: een volledig takenpakket – collega Schiltz heeft het ook al vernoemd – en niet één politiek dossier hier op de agenda zetten. Daarom staat de N-VA volledig achter de motie die deze meerderheid hier vandaag voorlegt.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Eigenlijk willen we allemaal hetzelfde. We willen een performante en efficiënte overheid. Elke euro moet goed worden besteed. We willen dat die burgergericht en toegankelijk is. Elke Vlaming in Vlaanderen moet kunnen rekenen op Vlaanderen voor hulp, voor zorg en voor ondersteuning. We zijn het er allemaal over eens dat het goed is dat we een onderzoek instellen. Die twee doelstellingen zullen we aan elkaar toetsen. Maar het is wel aan dit Vlaams Parlement om de doelstellingen te toetsen die deze regering heeft vooropgesteld. Het is daarom logisch dat we een 'as is'-analyse doen en de huidige situatie

bekijken: waar zijn de problemen vandaag – als er problemen zijn – en waar kunnen we dat versterken? Daarom vragen we in onze motie heel uitdrukkelijk om de problemen nu, als die er zijn, te onderzoeken.

Collega De Loor, ik was echt verrast. Ik dacht oprecht dat jullie tevreden zouden zijn dat wij het onderzoek iets breder zagen, dat we niet gewoon een survey van vijftien leidinggevende ambtenaren wilden, maar dat we een 360 gradenanalyse willen, dat we niet alleen willen dat de top van de administratie wordt bevraagd, maar dat we in zo'n analyse echt in contact treden met de werknemer, de klant, de burger, met iedereen die is betrokken in de Vlaamse overheid. En dat dat dan als 'het overladen van de kar' wordt gepercipieerd, vind ik heel verrassend. Maar goed, dat zal dan misschien aan mijn inlevingsvermogen liggen.

Maar in die zin moeten we er toch voor zorgen dat we de kar inderdaad niet overladen, maar dat we vooral weten waar de problemen nu zijn, waar we nu iets aan kunnen doen, als daar al problemen zijn, vandaar dat wij heel graag ook deze motie zullen ondersteunen met onze fractie.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Ik zal proberen nog wat in te spelen op het inlevingsvermogen, om toch nog wat meer te duiden hoe wij naar een aantal zaken kijken, ook vanuit onze fractie. Eerst en vooral is het inderdaad waar dat wij de voorbije jaren al zeer veel boeiende debatten hebben gehad in de commissie Binnenlands Bestuur, en ook breder in het parlement, bij begrotingsbesprekingen, over de impact van de keuzes die gemaakt worden. En dat zijn natuurlijk keuzes die deze regering maakt, maar ze maakt die ook wel in een historische schets. Collega De Loor heeft daarnet heel goed geschetst welke keuzes ook de voorbije tien, vijftien, twintig jaar al gemaakt zijn wat betreft de Vlaamse administratie. Dus dat zomaar deconnecteren, alsof er een nulpunt was voor deze legislatuur, slaat natuurlijk ook op zeer weinig. Ik denk dat de voornaamste boodschap is dat je dat startpunt ook wel moet meenemen om die analyse te gaan maken.

We hebben sinds het aantreden van de regering eigenlijk zeer boeiende debatten. En heel vaak komt dat rapport van het Rekenhof van 2016 ter sprake, omdat dat toch een aantal pijnpunten blootlegde op dat moment. We hebben daar nog altijd discussies over. Hoe moeten we dat interpreteren? Hoe gaan we daar verder mee aan de slag? De initiatie van onze motie, samen met de collega's van Vooruit, was inderdaad een stuk het zoeken naar objectivering van grond op vandaag: waar staan we nu en hoe kunnen we dat debat in de komende jaren naar aanleiding van begrotingsbesprekingen en zo verder op een meer gefundeerde manier voeren?

Maar het is natuurlijk niet alleen het signaal van 2016 van het Rekenhof dat meespeelt. Er zijn ook wel andere signalen die ons bezorgd maken. En ik denk dat het terecht is dat die ons bezorgd maken. Wat zien we daar? Ten eerste: de rol van de Vlaamse overheid als werkgever. De strijd voor talent is ook iets waar de Vlaamse overheid mee geconfronteerd wordt, het zoeken naar hoe we een aantrekkelijke werkgever zijn en dus wat de situaties op de werkvloer zijn waarmee de potentiële werknemer geconfronteerd wordt. Het is fundamenteel om dat in kaart te hebben, om te weten hoe we daar de komende jaren op moeten antwoorden en hoe we zorgen dat we de juiste man of vrouw op de juiste plaats krijgen in onze Vlaamse administratie. Dat is toch wel een zeer belangrijk aandachtspunt.

Ten tweede: de effectiviteit. In 2016 is al voor een stuk blootgelegd dat die onder druk kwam door keuzes die de voorgaande regering gemaakt heeft. Het is toch ook interessant om te zien dat dezelfde partijen het niet zo interessant vinden

om eens terug te kijken naar wat ze in diezelfde regeringsvorming, namelijk de N-VA, Open Vld en CD&V, in die periode gedaan hebben en welke keuzes ze toen gemaakt hebben en wat de impact daarvan is op vandaag. Ik zou dat interessant vinden, als ik Vlaanderen vijf jaar bestuurd zou hebben tussen 2014 en 2019. Maar blijkbaar moeten we doen alsof die voorgeschiedenis niet heeft bestaan. Dat is ook interessant om vast te stellen.

De effectiviteit is in 2016 aangekaart, maar is ook nadien opnieuw blootgelegd. Het wordt nu zo begrepen dat het enkel zou gaan over de PFAS-PFOS-commissie die een aantal zaken blootlegt. Die duikt inderdaad op in de moties, maar ik kan nog een lijstje maken: minister Beke die iedere week in de commissie Welzijn aangeeft dat cijfers rond suïcide voor twee jaar later zullen zijn, omdat zijn mensen op dit moment geen tijd hebben om dat te doen; mobiliteitsdossiers waarvan de administratie zelf zegt dat ze die fietspadendossiers eigenlijk niet kunnen afwerken, omdat ze niet de mensen hebben om dat uit te tekenen; milieuhandhaving in de brede zin die onder druk staat.

Het is een ideologisch debat en we zullen het daar niet eens over raken, maar ik wil maar zeggen dat het een zeer vals argument is om nu de schijn op te werpen dat dit enkel en alleen met de PFAS-PFOS-commissie of het PFOS-schandaal te maken zou hebben.

Drie: werkbaar werk. Er zijn inderdaad signalen dat het op een aantal plaatsen zeer goed gaat, maar er zijn ook een aantal plaatsen waar er misschien een aantal alarmsignalen zijn. Laat ons hopen dat die analyse van het Rekenhof genuanceerd genoeg is om misschien meer in de diepte te gaan kijken waar die probleempunten zitten, bij welk type functies dat is, in welke administraties het meer of minder een probleem is, zodanig dat dat ook wat geobjectiveerd wordt. We hadden ook gehoopt dat de Vlaamse Brede Heroverweging dat al een stuk zou doen. Daar zijn we een klein beetje van een kale reis thuisgekomen, wat ons betreft.

Tot slot: de impact van de keuze om heel wat taken te gaan uitbesteden en de risico's daarvan. Over de contactopsporing ga ik nog niet te veel in de diepte gaan, maar het gaat om de keuze om die zaken te doen en de risico's die daarmee samenhangen, financieel en qua expertiseopbouw binnen onze Vlaamse administratie.

Er zijn dus toch een aantal signalen waardoor wij bezorgd zijn. We zijn blij dat we samen met de collega's van Vooruit dit initiatief hier konden nemen. Maar ik wil ook positief zijn. Ik wil hier ook niet naar een cynische vorm gaan. Het is de eerste zitting van het nieuwe jaar. Ik ontvang ook met open armen het initiatief van de meerderheid, die gezegd heeft dat het wat moeilijk is om een motie van de oppositie hierin zomaar te steunen, maar dat ze creatief gaat nadenken over hoe ze daar een antwoord op kan formuleren als meerderheid. Ik denk dat dat een goede zaak is. Het is ten minste een goede zaak dat we die zoektocht opstarten en dat het Rekenhof daar vanuit dit parlement een opdracht toe krijgt.

Ik ben het ook in principe eens met 360 gradenaanpak. Dat heeft zijn meerwaarde. Ik deel wel de bezorgdheid, men kan dat in overleg doen, maar wij zijn er voorstander van om dat van in het begin mee te geven aan het Rekenhof, over de timing die we zien voor de begrotingsbespreking. Vandaar ons amendement. De kar overladen is een risico als het Rekenhof dit interpreteert als dat men vier jaar de tijd heeft om die oefening te maken. Dan vrees ik dat we ons van verwachtingen vergissen en dat de meerwaarde van de oefening ook deze legislatuur verdampt, want in de volgende legislatuur mogen we daar blijkbaar niet te veel meer naar verwijzen, om daarmee aan de slag te kunnen in de komende jaren. Principieel ben ik het wel eens met de 360 gradenaanpak waarbij

je allerlei actoren betreft, zowel de burgers van ons land die op de dienstverlening moeten kunnen rekenen, over de leidinggevende ambtenaren en de ambtenaren die het iedere dag waarmaken, tot de politieke overheid die een aantal keuzes maakt en daar op een bepaalde manier naar kijkt.

Ik ben het ermee eens dat bepaalde factoren zoals corona, fusies en andere organisatorische omwentelingen moeten worden meegenomen. Dat is een stuk van het kader. Vandaar dat wij het zeer logisch vinden dat een ander element van het kader dan ook meegenomen wordt, namelijk de keuzes die al gemaakt zijn voor deze legislatuur. Vandaar ons amendement om er de periode 2014-2019 aan toe te voegen. De 'as is'-situatie, collega Warnez, waar u naar verwijst, wordt natuurlijk niet alleen bepaald door de werkzaamheden en keuzes van de voorbije twee jaar maar ook door de keuzes die daarvoor al werden gemaakt. Het lijkt me logisch dat het Rekenhof, als het de oefening ernstig wil maken, dat ook zal doen.

Wij gaan uiteraard de beste motie die is ingediend, steunen. Dat is de motie van Vooruit en mezelf. We dienen toch een aantal amendementen in op een zeer goede motie die een breder perspectief brengt, wat we wel appreciëren. Als jullie de amendementen steunen, kunnen we elkaar vinden. Dat zou pas een geslaagde start zijn van 2022, niet alleen politiek, maar ook als signaal naar onze Vlaamse ambtenaren, die elke dag het beste van zichzelf geven.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik wil de collega's van Groen en Vooruit in de eerste plaats danken voor dit initiatief. Het is een goed initiatief om na te gaan wat al die besparingen bij onze overheidsdiensten al voor effect hebben gehad. Als hier over ambtenaren en diensten van de Vlaamse overheid wordt gesproken, is het meestal in termen van het objectief hoeveel er bespaard kan worden en hoeveel volk er weggehaald kan worden. In heel mooie woorden gaat het dan over 'performantie' en 'efficiëntie'. De realiteit in cijfers: 1440 mensen minder tegen het einde van deze legislatuur. Dat is nergens op gebaseerd. Dat wordt doorgestuurd aan al die administraties en zij moeten dat dan maar omzetten. We hebben in de PFAS-PFOS-onderzoekscommissie gehoord wat dat met die administraties doet. Dat zijn wel feiten. Het leidt tot absurditeiten. Bij VDAB worden tweehonderd mensen buitengezet, om ze daarna weer exact hetzelfde werk te laten doen maar bij een onderaannemer. Dat zijn absurditeiten die voortvloeien uit dit beleid. Het leidt tot disfuncties die al ruim zijn toegelicht.

Er werd gewezen op de grote verschillen tussen de motie van Groen en Vooruit en die van de meerderheid. Het grootste verschil is uiteraard de periode die wordt onderzocht. Ik snap de redenering van de meerderheid in het geheel niet. Uiteraard kun je de besparingen van de laatste twee jaar niet analyseren als je de periode daarvoor niet meeneemt. Trouwens, als je wilt voortbouwen op het rapport van het Rekenhof, dan start je uiteraard waar het Rekenhof de vorige keer geëindigd is. Dat is logisch, dat is evident. Bovendien heeft het Rekenhof in 2016 een rapport opgeleverd over de vorige legislatuur: 2009 tot 2014. Dat is exact dezelfde situatie, alleen stellen we hier voor om ook de huidige mee te nemen.

Laat ons daar nu even niet flauw over doen, laat ons de koudwatervrees loslaten, en keur dit gewoon goed. U kunt kiezen tussen twee amendementen, dat van Groen of dat van ons, om de periode 2014-2019 mee te nemen. Dat is cruciaal als u de impact van de besparingen op de overheidsdiensten wilt kunnen analyseren.

Er is zwaar bespaard bij het personeel van de Vlaamse overheid zelf, maar ook bij een aantal verzelfstandigde agentschappen, om niet over De Lijn te spreken.

Wij stellen voor om die daar ook mee in op te nemen. Ik wil wel eens horen en zien wat het Rekenhof denkt over wat er de afgelopen jaren bij een instelling als De Lijn is gebeurd.

Dus, laat de koudwatervrees varen, wees eerlijk, kijk uw eigen daden van de afgelopen jaren open in de ogen. Laat ons analyseren of dat goed is geweest of niet.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Voor Vooruit is het duidelijk dat efficiëntieoefeningen zeker mogelijk moeten zijn, maar die moeten altijd hand in hand gaan met een dienstverlening waarvan de kwaliteit minstens even hoog blijft. Er moet ook oog zijn voor het welzijn van de medewerkers.

Collega Van Miert, deze motie is niet ingegeven op basis van een dossier, verre van. Ik heb er uitdrukkelijk naar verwezen dat het thema vaak aan de orde is in verschillende commissies van dit Vlaams Parlement. Collega Vaneeckhout heeft daarnet ook bij een aantal andere voorbeelden aangegeven dat er wel degelijk iets schort door die opeenvolgende personeelsbesparingen.

Collega Schiltz, u zegt dat jullie ervoor kiezen om 2019 als startbasis te nemen en dat niet doen voor de vorige legislatuur. Het rapport van het Rekenhof in 2016 ging ook over de legislatuur daarvoor, namelijk de besparingen die zijn gebeurd in 2009 tot 2014. Bovendien worden ook de personeelsbesparingen in min of in plus overgedragen naar een volgende legislatuur. U sprak ook over vooringenomenheid. Dat is absoluut niet het geval, maar zoals al vermeld, komt het rapport van 2016 nog vaak aan bod in de commissie voor Binnenlands Bestuur omdat er daaruit sprekende resultaten zijn gekomen. Het heeft heel boeiende informatie opgeleverd die geleid heeft tot boeiende en ook noodzakelijke debatten. Zo hebben de leidende ambtenaren duidelijk aangegeven dat er een daling van de kwaliteit van de dienstverlening was, dat er een negatieve invloed was op de werkbaarheid en ook op het diversiteitsbeleid.

Wat betreft de 360 graden-oefening kan een evaluatie op zich goed zijn, maar die mag alleen de zaken niet vertragen, collega's. We zijn nu halverwege de legislatuur, dus het zou goed zijn mochten we over die informatie kunnen beschikken in het kader van de begrotingsbesprekingen 2023. Daarom hebben we bij wijze van amendement de streefdatum van september 2022 naar voren geschoven. Het is natuurlijk aan het Rekenhof om te oordelen of die al dan niet haalbaar is. Het is wel goed dat we die streefdatum meegeven zodat we dat bij de begrotingsbesprekingen 2023 op een kwalitatieve manier kunnen aanpakken met extra objectieve elementen voor het begrotingsdebat. Daarom hebben we die amendementen ingediend, collega's.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, het zijn wel een beetje tegenstrijdige signalen. Het rapport moet er snel komen, al in september van dit jaar. We mogen de kar niet overladen, dus dan liever geen 360 graden-benadering om toch maar een soort historisch verloop in kaart te brengen en geschiedschrijving over de vorige legislatuur te doen.

Ik ben vandaag bezorgd als volksvertegenwoordiger dat ik mijn taak als parlements lid terdege kan doen. Dat wil zeggen dat ik wil controleren of de overheid de taken die ze vandaag heeft, geen vier of zes jaar geleden, naar behoren kan uitoefenen en of de besparings- en hervormingsplannen van de regering die taken al dan niet hypothekeren. Dat is mijn bezorgdheid. Als we de kar niet mogen overladen, dan verkies ik om geen historische bloemlezing te organiseren

door het Rekenhof, maar wel om een volledige spectrumanalyse van alle taken te maken tegenover de verschillende stakeholders en belanghebbenden, inclusief de burger en andere entiteiten. Dat lijkt me de logica zelve.

Ik weet wel waar u naartoe wilt. U wilt een mooi lijstje maken van alle besparingen die er al zijn gebeurd en een kaalslag op de overheid laten zien. Laten we even eerlijk zijn met elkaar. Er zit hier vandaag niemand die de Vlaamse overheid wil afbreken, denk ik, tenzij er heel subversieve elementen aanwezig zijn. Ik kijk niet speciaal naar u, collega D'Haese.

Jos D'Haese (PVDA): Ik dacht dat u het over uzelf had. *(Gelach)*

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Dat is een compliment.

Collega's, hier zit niemand die de politiek wil afbreken. We hebben allemaal belang bij een overheid die haar taken naar behoren kan uitvoeren en die klantgericht is. Dat is niet alleen met personeel, maar ook door een door-gedreven toegankelijke digitalisering, om maar een voorbeeld te noemen. Dus in die zin willen we geen historische bloemlezing, maar liever een spectrumanalyse van alle taken die de overheid vandaag heeft en of ze die naar behoren kan uitvoeren.

En er is heel veel dat onderzocht zal moeten worden. We hebben de inkanteling van een aantal bevoegdheden van de provincies. De zesde staatshervorming is gepasseerd. Het Rekenhof zal meer dan zijn handen vol hebben om die spectrumanalyse te maken binnen een aanvaardbaar tijds kader.

Collega's, het is zeker niet zo dat dit een aantal besparingen zijn die mordicus moeten en zullen doorgevoerd worden. U hebt gemerkt dat deze meerderheid een Brede Heroverweging heeft gelanceerd. Dat getuigt toch van een zekere open blik naar wat er met de overheidsfinanciën moet gebeuren. Bekijk deze oefening en onze vraag vanuit de meerderheid van dit parlement aan het Rekenhof om met eenzelfde open geest naar het personeelsbeleid te kijken. Er zijn een aantal bijkomende aanwervingen, die ook al naar aanleiding van corona en andere zijn gebeurd. Herinner u de bijkomende aanwerving om de coronasteun bij het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) te controleren. Ook bij het Agentschap Zorg en Gezondheid zijn een aantal extra mensen aangeworven. Ik ben er dus van overtuigd dat als wij dat rapport hebben en het hier bespreken in het parlement, en het blijkt dat in een aantal specifieke departementen bijkomende mankracht nodig is, het evident is dat wij dat zullen doen. Mijn partij – en ik denk dat ik namens de hele meerderheid kan spreken – wil niets anders dan een performante, slagkrachtige en klantvriendelijke, burger-gerichte overheid.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik wil op één punt wijzen, collega Schiltz. U stelt het te eenvoudig voor. We kunnen het niet helemaal eens zijn over een aantal nuances. Maar wij zijn niet op zoek naar een lijstje van besparingen die gebeurd zijn de voorbije vijftien jaar. Die lijstjes bestaan. Ze zijn duidelijk. Het is zeer duidelijk wat de keuzes zijn geweest van de voorbije Vlaamse regeringen. De impact daarvan is in 2016 al een eerste keer in kaart gebracht. Welke motie we ook goedkeuren, er zal sowieso een update van komen. Dat is sowieso een goede zaak. Het is duidelijk waar wij voor staan.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik wil nog op een punctuele opmerking van collega D'Haese antwoorden. Collega D'Haese, ik heb aangegeven dat in de

lijst van de vooropgestelde besparingen, die gepubliceerd is op de website, ook al de verzelfstandigde agentschappen zijn opgenomen. De Lijn heeft een apart traject en kan apart gemonitord worden. Die vragen kunnen dus ook apart gesteld worden, als daarover iets moet worden onderzocht. Maar die vallen niet onder de scope van de besparingen die opgenomen zijn in de lijst.

De voorzitter: U werd genoemd, mijnheer D'Haese. Ik neem dus aan dat u nog een korte repliek wilt geven. Zolang u elkaar blijft aanspreken, zijn we nog even bezig, natuurlijk. U hebt allemaal een halfuur spreektijd. U mag die van mij volledig uitputten.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Schiltz, dat is nu natuurlijk net het punt. Er is de afgelopen jaren bespaard bij De Lijn en dat heeft een zeer grote impact gehad op de dienstverlening. Maar de afgelopen twee jaar niet meer. Dat wil niet zeggen dat de dienstverlening niet achteruit is gegaan. Als jullie willen achterhalen wat de impact is geweest van de besparingen die jullie hebben uitgevoerd, dan moeten jullie rekening houden met die afgelopen vijf jaar. Dat is nu net het punt! Uiteraard gaat het over de dienstverlening vandaag. Maar de vraag is wat uw vergelijkingspunt is. Ten opzichte van wat vergelijkt u? Er bestaat geen absolute dienstverlening. Is ze vooruitgegaan of achteruitgegaan, ten opzichte van wanneer?

Er wordt hier gevraagd om een open geest, maar u begint met een gigantische blinde vlek als u daar de vorige periode niet bijneemt. Dat is een evidentie. Dat is nu net heel duidelijk bij De Lijn. Bij De Lijn zult u uiteraard niets vinden als u niet kijkt naar de besparingen die er zijn gebeurd.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de amendementen en over de moties houden.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT tot aanpassing van de regelgeving voor hobbykonijnen – 1060 (2021-2022) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het hoogtepunt van onze zitting, namelijk het verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn over het verzoekschrift tot aanpassing van de regelgeving voor hobbykonijnen. *(Gelach)*

Daarover zal mevrouw Claes, verslaggever, ons onderhouden.

Allessia Claes (N-VA): Ik zal het heel kort houden.

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn heeft kennisgenomen van het verzoekschrift tot aanpassing van de regelgeving voor hobbykonijnen, dat werd ingediend op 29 juni 2021. Het verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard en grondig behandeld in de commissie.

In het verzoekschrift schetst de verzoeker de plaats van konijnen als huisdieren in Vlaanderen en de problemen en bezorgdheden op het vlak van huisvesting en voeding die het houden vaak met zich meebrengt. Om dierenleed te vermijden vraagt de verzoeker de aanpassing van de toepasselijke regelgeving.

Tijdens de commissievergadering van 13 oktober 2021 werd dit verzoekschrift voor de eerste keer besproken. Er werd beslist om dit verzoekschrift over te maken aan minister Weyts, Vlaams minister voor Dierenwelzijn, voor een reactie.

De commissie mocht een reactie van de minister ontvangen op 29 november 2021. Het antwoord van de minister bevestigt het door de verzoeker geschetste beeld van de konijnenhouderij in Vlaanderen echter niet, maar kaart wel enkele pijnpunten aan waaraan zeker kan worden gewerkt in de toekomst.

De commissie besprak het verzoekschrift en het antwoord van de minister op 1 december 2021. Tijdens die vergadering kwam de commissie tot een conclusie en sloot zich aan bij het antwoord van de minister.

De voorzitter: Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het wegwerken van discriminatie tussen vastbenoemde en niet-vastbenoemde leerkrachten die moeder worden
– 1061 (2021-2022) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Onderwijs over het verzoekschrift over het wegwerken van discriminatie tussen vastbenoemde en niet-vastbenoemde leerkrachten die moeder worden.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we hebben een verzoekschrift gekregen van een dame die aanhaalt dat er in haar hoofd een discriminatie was tussen vastbenoemde en niet-vastbenoemde leerkrachten die moeder werden. We hebben het verzoekschrift ontvangen op 24 maart en het op 6 mei in behandeling genomen. We hebben daar twee keer over gesproken in de commissie Onderwijs om bijkomende informatie op te vragen in verband met de financiële implicaties, en ook over de verschillende scenario's.

Collega's, ik zal u niet onderhouden over alle details in de onderwijsstatuten, maar er zijn drie bepalingen over het bevallingsverlof, verlof wegens bedreiging door een beroepsziekte en verlof wegens moederschapsbescherming. Dat zijn drie verschillende onderdelen in de moederschapsrust in onderwijs.

De kwestie die is aangehaald, is ruimer dan alleen moederschapsbescherming. De dame in kwestie haalde het verschil aan tussen mensen die statutair zijn, vastbenoemden, en mensen die contractueel en dus niet vastbenoemd zijn, en ook de hele private sector. Daar zijn verschillen tussen. Een onderdeelje is hoe het in elkaar zit als mensen moederschapsrust nemen. Verschillende collega's zijn hierover tussengekomen. Er is ook gezegd dat het ruimer gaat dan enkel onderwijs.

De conclusie van de commissie was dat we respect hebben voor de vraag van de verzoeker, omdat ze natuurlijk vanuit haar eigen situatie kijkt: 'Ik zit in deze

situatie en ik krijg minder dan een collega die al vastbenoemd is.' Voor die situatie hebben we begrip, maar we geven ook de achtergrond die we hebben opgevraagd bij de minister, over wat de verschillende statuten zijn en hoe die zich ten opzichte van elkaar verhouden. Dat is geen discriminatie, dat heeft de Raad van State in het verleden ook al gezegd. Het ene statuut is het ene, het ander statuut is het andere, en die kunnen verschillen door het verschillende statuut. De commissie benadrukt dat dat geen ongelijkheid is, maar gewoon de feitelijke vaststelling van twee statuten.

Wij zijn van mening dat de gelijkschakeling van de verschillende statuten Onderwijs overschrijdt en ook gaat over ambtenaren, lokale besturen en dergelijke meer en dat we dus niet dit specifieke geval individueel kunnen behandelen of omzetten in aparte regelgeving.

De voorzitter: Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de indeling van Zwijndrecht in de regio Waasland in plaats van in de regio Antwerpen – 1067 (2021-2022) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering over het verzoekschrift over de indeling van Zwijndrecht in de regio Waasland in plaats van in de regio Antwerpen.

De heer De Loor, verslaggever, heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Collega's, aangezien het onderwerp van dit verzoekschrift al tot heel veel discussie heeft geleid, zal het verslag van de commissie ook iets langer duren.

Het verzoekschrift over de indeling van Zwijndrecht in de regio Waasland in plaats van in de regio Antwerpen werd ingediend en werd verwezen naar de commissie voor Binnenlands Bestuur. Daarop werd het naar de regering en de minister verwezen om uitleg te verstrekken.

Inhoudelijk: de gemeente Zwijndrecht heeft al een paar keer per kennis gegeven, ook in een motie trouwens die door heel de gemeenteraad werd gedragen, van het feit dat het verkiest om te horen bij de regio Waasland en niet bij de referentieregio Antwerpen. Ze hebben daarvoor een zeer uitgebreid arsenaal aan argumenten aangehaald. Ze stellen ook dat mocht de gemeente toch ingedeeld worden bij de regio Antwerpen, dat in de praktijk contraproductief zal werken en dat er tal van uitzonderingen nodig zullen zijn voor wat betreft samenwerkingsverbanden en dat de doelstellingen beter zouden kunnen worden bereikt in de schoot van de regio Waasland. De indieners van het verzoekschrift stellen ook dat de gemeente tot op heden geen inhoudelijk antwoord heeft gekregen op de argumenten die worden aangehaald voor indeling bij de regio Waasland en dat

hun argumenten ook nooit zorgvuldig werden overwogen en afgewogen, niettegenstaande er op het terrein eensgezindheid bestaat over die indeling bij de regio Waasland. Daarom vragen de verzoekers om de vooropgestelde indeling te heroverwegen.

Het antwoord van minister Somers verwees onder andere naar een discussie die we in de commissie al hadden gehad. Een van de laatste discussies was er naar aanleiding van een vraag van collega Rzoska. Er is uitvoerig op tussengekomen. Namens de Vooruitfractie heb ik verwezen naar de motie die unaniem werd aangenomen door de gemeenteraad en naar het feit dat 75 procent van de huidige samenwerkingsverbanden waarin de gemeente Zwijndrecht zich bevindt, zich in het Waasland situeert en dat ook de gouverneur van Oost-Vlaanderen er een voorkeur voor heeft dat Zwijndrecht bij het Waasland zou kunnen aansluiten.

Ik heb er ook op gewezen dat dat een top-downbenadering is, de manier waarop dit nu wordt aangepakt, en dat dat haaks staat op het uitgangspunt van de regiovorming. Het gaat ook in tegen de lokale autonomie, en het betekent een verzwakking van het draagvlak van de regiovorming.

Collega Vaneekhout van Groen heeft zich daarbij aangesloten, en stelt vast dat de minister doof blijft voor de argumenten die worden aangegeven. Het afwijzen van het verzoekschrift door de Vlaamse Regering gaat eigenlijk in tegen alles waar de Vlaamse Regering zelf zegt voor te staan qua lokale autonomie. Het ondergraaft ook de geloofwaardigheid van het beleid inzake regiovorming. Hij kan daarom niet instemmen met de conclusies zoals ze in de reactie van de Vlaamse Regering worden gegeven, zo zegt hij.

Collega Van den Heuvel zegt dat het antwoord van de minister in de lijn ligt van eerdere beslissingen, en dat er in het geval van grensgevallen, zoals de gemeente Zwijndrecht er een is, toch dikwijls zal moeten worden bekeken om een afwijking toe te staan, en dit op basis van het 'pas toe of leg uit'-principe dat die grensgevallen moet kunnen bedienen.

De voorzitter van onze commissie, de heer Van Dijck, zegt dat zijn fractie nog steeds de algemene principes van de regiovorming steunt.

De conclusie van de commissie over dit verzoekschrift is dat er geen eensgezindheid is in de commissie over de conclusie die aan het verzoekschrift moet worden gegeven. Daarom heeft de commissievoorzitter het ter stemming voorgelegd. Het verzoekschrift vraagt dat er een indeling komt van de gemeente Zwijndrecht bij de regio Waasland. Er werd over gestemd en de vraag in het verzoekschrift werd verworpen, met acht stemmen tegen vier. De conclusie is dus in feite dat er geen eensgezindheid is. Er is een 'agreement to disagree'.

De voorzitter: Ik weet dat het ongebruikelijk is, maar het is mogelijk dat naar aanleiding van een dergelijk verzoekschrift het woord gevraagd wordt, zeker als er geen eensgezindheid is.

De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Collega's, het is al gezegd door de verslaggever: de vraag van de gemeente Zwijndrecht die ons nu bereikt in de vorm van een verzoekschrift kwam reeds eerder aan bod, zowel tijdens de bespreking van de begroting als bij de verschillende vragen om uitleg. Het is niet zomaar een dossier, het is een belangrijk dossier dat besproken werd. Het is in mijn ogen zelfs nog net iets belangrijker dan de hobbykonijnen van daarstraks, onder andere omdat het niet gaat over een verzoekschrift van een individuele burger. Het gaat zelfs niet over een demarche van een individuele burgemeester, en zelfs niet van een lokale meerderheid. Het betreft hier wel een standpunt dat

gedragen wordt door alle partijen in de gemeenteraad van Zwijndrecht. Het wordt daarenboven nog eens gesteund door de provinciegouverneur van Oost-Vlaanderen, en door de gemeenten in het Waasland waar Zwijndrecht nu al mee samenwerkt. Zij die de bijlagen hebben bekeken bij het verzoekschrift konden zien dat sommige van die buurgemeenten dit echt met volle overgave, en zelfs in emotionele bewoording steunden.

Maar los van die emoties en principes is de vraag dus vooral gebaseerd op de huidige feitelijke situatie, waarbij nu reeds een belangrijk deel van de samenwerkingsverbanden van Zwijndrecht duidelijk op het Waasland zijn georiënteerd. Maar dit is blijkbaar allemaal niet van tel voor deze Vlaamse Regering. Het feit dat het stadsbestuur van Antwerpen en de minister van Mobiliteit er niet van moeten weten, blijkt zwaarder te wegen dan de bezwaren van de gemeente Zwijndrecht.

Maar ik kom tot de essentie. Het meest ergerlijke in de houding van de Vlaamse Regering is dat men met de afwijzing van de vraag van de gemeente Zwijndrecht gewoon ingaat tegen het eigen regeerakkoord, dat toch wel het evangelie zou moeten zijn waaraan de beslissingen van deze regering afgetoetst mogen worden.

Ik heb het nog even bekeken. In dat regeerakkoord lees ik op bladzijde 188, onderaan, in het onderdeel Binnenlands Bestuur: "We zetten in op regiovorming. Deze regiovorming moet van onderuit worden opgebouwd en gedragen door de lokale besturen." Als je de besluitvorming in deze kwestie bekijkt, dan merk ik hier in feite heel weinig van. Het tegendeel is waar. Wij zullen ons als fractie dan ook distantiëren van de conclusies van de meerderheid, en we hopen dat de andere collega's ook hun partijgenoten in Zwijndrecht niet in de steek laten, en eenzelfde standpunt innemen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT tot rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen, en andere maatregelen ter versterking van de lokale democratie

– 1070 (2021-2022) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering over het verzoekschrift tot rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen, en andere maatregelen ter versterking van de lokale democratie.

De heer De Loor, verslaggever, heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Met dank aan collega Vaneeckhout die mij als verslaggever heeft voorgesteld.

Collega's, dit is een verzoekschrift betreffende de rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen en andere maatregelen ter versterking van de lokale autonomie. Dit verzoekschrift kwam naar de Commissie Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering van waar het werd doorgestuurd naar de Vlaamse Regering om uitleg te verstrekken.

De indiener van het verzoekschrift vindt dat het decreet ter versterking van de lokale democratie niet afdoende is en doet een aantal eigen voorstellen, onder andere de rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen en anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen. Hij pleit voor een soort van absoluut meerderheidsstelsel, voor de mogelijkheid om te panacheren, en voor de afschaffing van het systeem-Imperiali waarbij dit niet noodzakelijk wordt vervangen door het systeem-D'Hondt. Hij vraagt ook tussentijdse verkiezingen. Hij vindt dat de gemeentelijke adviesraden inefficiënt verlopen en stelt vast dat die nu ongemoeid worden gelaten. Hij pleit dan ook voor een algemene gemeentelijke adviesraad en voor een langere zittingsduur dan de huidige zes jaar.

De minister heeft daarop een antwoord geformuleerd. Collega Kris Van Dijck heeft opgemerkt dat er een werkgroep is opgericht op aangeven van de minister om de rol van de gemeenteraad te versterken. Collega Vaneekhout apprecieert het denkwerk van de indiener van het verzoekschrift. Het is absoluut zinvol om te blijven nadenken over de mogelijkheden om onze lokale democratie te versterken.

De conclusie van de commissie is dat ze zich unaniem aansluit bij het antwoord van de minister op het verzoekschrift.

De voorzitter: Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Elisabeth Meuleman, Meyrem Almaci, Celia Groothedde, Jeremie Vaneekhout, Tine Van den Brande en Stijn Bex over een duurzame aanpak en langlopende steunmechanismen voor de cultuur- en evenementensector tijdens de coronacrisis
– 1091 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Jeremie Vaneekhout bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Elisabeth Meuleman, Meyrem Almaci, Celia Groothedde, Jeremie Vaneekhout, Tine Van den Brande en Stijn Bex over een duurzame aanpak en langlopende steunmechanismen voor de cultuur- en evenementensector tijdens de coronacrisis.

Mevrouw Meuleman heeft het woord over de hoogdringendheid.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, ik zou graag de reden voor de spoedbehandeling toelichten. We hebben gezien dat de cultuursector al maanden

het slachtoffer is van een jobotheid, met een sluitstuk deze kerstvakantie, waarbij er toch een enorme impact is geweest op de sector. We hadden daarnet een vraag van collega Van de Wauwer, die ook aangaf dat het nu het moment was om een actuele vraag te stellen. Op dit moment wordt de barometer opge maakt. Het is heel belangrijk dat Vlaanderen en alle sectoren daarbij betrokken zijn. Het is belangrijk dat daar steunmaatregelen aan gekoppeld worden. Dat is exact wat dit voorstel van resolutie vraagt. Ik denk dat het zeer opportuun zou zijn om dat nu te behandelen, aangezien die barometer wellicht iets is voor de komende week.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Collega Meuleman, ik heb het voorstel van resolutie bekeken om de hoogdringendheid te kunnen inschatten. Er zitten heel veel interessante zaken in. Ik denk ook dat het nodig is dat we daarover nadenken. Maar ik zou de hoogdringendheid vandaag willen wegstemmen en kijken wat er morgen in de commissie Cultuur gebeurt. Daar zijn namelijk drie vragen om uitleg gekoppeld, een van u, een van mij en een van collega D'Hose, specifiek over die sectorale steunmaatregelen. Ik denk dat het interessant is om daar de antwoorden van de minister af te wachten en te bekijken wat de Vlaamse Regering van plan is, en dan met die kennis te discussiëren over dit voorstel van resolutie

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Namens de Vooruitfractie zou ik de vraag voor spoedbehandeling van het voorstel van resolutie van Groen willen ondersteunen. Uiteraard verwachten we morgen belangrijke antwoorden van de minister-president op de vragen die zijn ingediend over bijkomende steunmaatregelen. Die zijn belangrijk, omdat dat het eerste moment zal zijn dat minister-president Jambon zich zal laten horen. Want we hebben hem al heel veel weken, sinds de betoging van de cultuursector, niet gehoord. Het is de sector die zich volkomen in de steek gelaten voelt. Ze werden als eerste gesloten en altijd opnieuw gesloten. Ze zijn inderdaad slachtoffer van een jobotheid, zij het niet Vlaams maar ook lokaal. Er is echt nood om met die sector asap aan tafel te zitten en te kijken wat vanuit de Vlaamse Regering kan gebeuren, zo snel mogelijk, om hen maximaal bij te staan in het overleven van deze pandemie.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, we denken dat een behandeling in commissie hier het meest aangewezen is, en zeker als het thema morgen al aan bod komt.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Gezien het huidige pestbeleid dat wordt gevoerd door de verschillende regeringen in dit land, alsook de barometer die op dit moment in de pijplijn zit, lijkt het ons opportuun om het hier nu al te behandelen. Het argument om te wachten op de minister-president morgen is natuurlijk een beetje een omgekeerde wereld. In een parlementaire democratie is het eerst aan het parlement, natuurlijk, en moet de minister dan uitvoeren. Ik zou zeggen: laat het ons nu vooral behandelen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Elisabeth Meuleman, Meyrem Almaci, Celia Groothedde, Jeremie Vaneekhout, Tine Van den Brande en Stijn Bex over een duurzame aanpak en langlopende steunmechanismen voor de cultuur- en evenementensector tijdens de coronacrisis naar de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media verwezen.

De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Op basis van het reglement zouden wij graag de onmiddellijke behandeling in de commissie vragen voor volgende week.

De voorzitter: Ik neem aan dat er geen bezwaar bestaat om dat inderdaad onmiddellijk te behandelen?

Jeremie Vaneekhout (Groen): Nee nee, volgende week. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Dus niet morgen? *(Opmerkingen)*

Jeremie Vaneekhout (Groen): Als er eensgezindheid is, dan graag morgen. *(Opmerkingen)*

Nee, het voorstel van resolutie niet. De vragen om uitleg staan op de agenda voor morgen.

De voorzitter: Morgen? Oké, morgen. Dat is bij dezen beslist.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET over maatwerk bij individuele inschakeling – 1022 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 89.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
85 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 89 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
87 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET over het Vlaamse internationale beurzen-programma voor topstudenten
– 1030 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4**

Artikelsgewijze stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 3.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
68 leden hebben ja geantwoord;
3 leden hebben neen geantwoord;
48 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 3 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 4, van Kristof Slagmulder, Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans en Chris Janssens, op artikel 4.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
96 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 4.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

117 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
68 leden hebben ja geantwoord;
3 leden hebben neen geantwoord;
46 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 4 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 5, van Kristof Slagmulder, Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans en Chris Janssens, tot invoeging van een artikel 4/1.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
96 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 5 en 6.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
68 leden hebben ja geantwoord;
3 leden hebben neen geantwoord;
48 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 5 en 6 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
68 leden hebben ja geantwoord;
3 leden hebben neen geantwoord;
47 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding"

– 1041 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 15.

Stemming nr. 9

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
89 leden hebben ja geantwoord;
3 leden hebben neen geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
86 leden hebben ja geantwoord;
3 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 15 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
90 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben neen geantwoord;
24 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
87 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben neen geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**MOTIE van Kurt De Loor, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys, An Moerenhout, Hannelore Goeman en Björn Rzoska tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid
– 1074 (2021-2022) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
50 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

**MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Van Miert, Brecht Warnez, Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en Nadia Sminate tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de impact van de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid
– 1093 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2**

Stemmingen over de amendementen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 1, van Jos D’Haese en Kim De Witte.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
50 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 2, van Kurt De Loor, Maxim Veys, Hannelore Goeman, Jeremie Vaneeckhout, An Moerenhout en Björn Rzoska.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
51 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 3, van Kurt De Loor, Maxim Veys, Hannelore Goeman, Jeremie Vaneeckhout, An Moerenhout en Björn Rzoska.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
51 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
68 leden hebben ja geantwoord;
51 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie aan. Ze zal aan het Rekenhof worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag. Ik wens u een behouden thuiskomst.

We komen opnieuw bijeen, bij leven en welzijn, op woensdag 19 januari 2022 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 20.38 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenbergh, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenheve, Steven Vandepuut, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Afwezig met kennisgeving

Tom De Meester, Sihame El Kaouakibi, Karolien Grosemans, Freya Van den Bossche, Frieda Verougstraete-Deschacht: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr. 1:****JA-stemmen:**

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut,

Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allesia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Allesia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily

Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans,

Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn

De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenbergh, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte, An Moerenhout, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris

Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 12:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 13:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 14:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth

Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 15:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters